

**การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยธรรมาภิบาลของ  
เทศบาลนครสมุทรปราการ**

**นางสาวภัทราภรณ์ สะอ่ำ**

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต  
แขนงวิชาการบริหารรัฐกิจ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2551

**The Administration Efficiency Development with Good Governance  
of Samut Prakarn City**

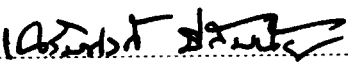
**Miss Pattraporn Sa-ang**

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for  
the Degree of Master of Public Administration  
School of Management Science  
Sukhothai Thammathirat Open University

2008

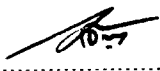
หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยธรรมาภิบาลของเทศบาล  
นครสมุทรปราการ  
ชื่อและนามสกุล นางสาวภัทราภรณ์ สะอ้าย  
แขนงวิชา บริหารรัฐกิจ  
สาขาวิชา วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช  
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมพงศ์ มีสมนัย

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระได้ให้ความเห็นชอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ  
ฉบับนี้แล้ว

  
..... ประธานกรรมการ  
(รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมพงศ์ มีสมนัย)

  
..... กรรมการ  
(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ ประเสริฐศรี)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา ประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ อนุมัติให้รับการศึกษา  
ค้นคว้าอิสระฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต  
แขนงวิชาบริหารรัฐกิจ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

  
.....  
(รองศาสตราจารย์อังนรา ชีวะตระกูลกิจ)  
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ  
วันที่ ๑๑ เดือน ๗-๑ พ.ศ. ๒๕๕๕

**ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ** การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยธรรมาภิบาลของ  
เทศบาลนครสมุทรปราการ

**ผู้ศึกษา** นางสาวภัทราภรณ์ สะอ่ำง **ปริญญา** รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต  
**อาจารย์ที่ปรึกษา** รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมพงศ์ มีสมนัย **ปีการศึกษา** 2551

### บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยธรรมาภิบาลของเทศบาลนครสมุทรปราการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยธรรมาภิบาลของเทศบาลนครสมุทรปราการ (2) ประสิทธิภาพการดำเนินงานให้บริการโครงสร้างพื้นฐานด้านถนน ประปา ขยะ และตลาดของเทศบาลนครสมุทรปราการ (3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยธรรมาภิบาลของเทศบาลนครสมุทรปราการ

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นประชาชนที่อยู่อาศัยในเทศบาลนครสมุทรปราการ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 380 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามที่มีค่าความตรงและค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.735 และ 0.893 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที การทดสอบเอฟ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า (1) ประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยธรรมาภิบาลของเทศบาลนครสมุทรปราการอยู่ในระดับปานกลาง (2) ประสิทธิภาพการดำเนินงานให้บริการโครงสร้างพื้นฐานด้านถนน ประปา ขยะ และตลาดของเทศบาลนครสมุทรปราการอยู่ในระดับปานกลาง โดยประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อยู่อาศัยแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลนครสมุทรปราการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (3) แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยธรรมาภิบาลของเทศบาลนครสมุทรปราการ ได้แก่ การปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านถนน ประปา ตลาดและขยะควรดำเนินการโดยเน้น การมีส่วนร่วม การดำเนินงานด้วยความโปร่งใส และทุกฝ่ายมีความรับผิดชอบงานตามภาระหน้าที่ของแต่ละคน

**คำสำคัญ** ธรรมาภิบาลประสิทธิภาพการบริหารงาน เทศบาลนครสมุทรปราการ

## กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก  
รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมพงศ์ มีสมนัย สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช  
ที่ได้ให้ความกรุณาในคำปรึกษา และคำแนะนำอย่างต่อเนื่องตลอดมาตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสมบูรณ์  
ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกและระลึกถึงในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิและชาวเทศบาลนครสมุทรปราการทุกท่าน ตลอดจนกำลัง  
ใจจากครอบครัวซึ่งคอยสนับสนุน และให้ความช่วยเหลือในการทำวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัย  
สุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อนักศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้การสนับสนุน  
ช่วยเหลือและให้กำลังใจตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้ศึกษาขอมอบและ  
อุทิศแด่ผู้มีพระคุณทุก ๆ ท่าน

ภัทราภรณ์ สะอ่ำง

มิถุนายน 2552

## สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย .....	ง
กิตติกรรมประกาศ .....	จ
สารบัญตาราง .....	ช
สารบัญภาพ .....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ .....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา .....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย .....	2
กรอบแนวคิดการวิจัย .....	3
สมมติฐานการวิจัย .....	4
ขอบเขตของการวิจัย .....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ .....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ .....	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง .....	7
แนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาล .....	7
แนวคิดที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน .....	22
การดำเนินงานของเทศบาลนครสมุทรปราการ .....	24
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง .....	54
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย .....	59
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง .....	59
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย .....	60
การเก็บรวบรวมข้อมูล .....	61
การวิเคราะห์ข้อมูล .....	61
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล .....	63
ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล .....	63
ส่วนที่ 2 ระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงาน .....	66
ส่วนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน .....	91

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ส่วนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะ .....	104
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ .....	108
สรุปการวิจัย .....	108
อภิปรายผล .....	110
ข้อเสนอแนะ .....	113
บรรณานุกรม .....	115
ภาคผนวก .....	119
ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ .....	120
ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย .....	121
ค แบบสอบถาม .....	123
ง ประวัติความเป็นมาของจังหวัดสมุทรปราการ .....	132
ประวัติผู้ศึกษา .....	144

## สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของประชากร จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล .....	63
ตารางที่ 4.2 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลด้านโครงสร้างพื้นฐาน .....	66
ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร จำแนกตามหลักการบริหารงานด้วยหลักการมีส่วนร่วมด้านถนน .....	67
ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร จำแนกตามหลักการบริหารงานด้วยหลักความโปร่งใสด้านถนน .....	69
ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร จำแนกตามหลักการบริหารงานด้วยหลักความรับผิดชอบต่อด้านถนน .....	71
ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร จำแนกตามหลักการบริหารงานด้วยหลักการมีส่วนร่วมด้านประปา .....	73
ตารางที่ 4.7 แสดงจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร จำแนกตามหลักการบริหารงานด้วยหลักความโปร่งใสด้านประปา .....	75
ตารางที่ 4.8 แสดงจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร จำแนกตามหลักการบริหารงานด้วยหลักความรับผิดชอบต่อด้านประปา .....	77
ตารางที่ 4.9 แสดงจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร จำแนกตามหลักการบริหารงานด้วยหลักการมีส่วนร่วมด้านตลาด .....	79
ตารางที่ 4.10 แสดงจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร จำแนกตามหลักการบริหารงานด้วยหลักความโปร่งใสด้านตลาด .....	81
ตารางที่ 4.11 แสดงจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร จำแนกตามหลักการบริหารงานด้วยหลักความรับผิดชอบต่อด้านตลาด .....	83
ตารางที่ 4.12 แสดงจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร จำแนกตามหลักการบริหารงานด้วยหลักการมีส่วนร่วมด้านขยะ .....	85
ตารางที่ 4.13 แสดงจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร จำแนกตามหลักการบริหารงานด้วยหลักความโปร่งใสด้านขยะ .....	87
ตารางที่ 4.14 แสดงจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร จำแนกตามหลักการบริหารงานด้วยหลักความรับผิดชอบต่อด้านขยะ .....	89







ฉ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 4.1 โครงสร้างการบริหารส่วนราชการเทศบาลนครสมุทรปราการ .....	46
ภาพที่ 4.2 โครงสร้างเทศบาล ตาม พ.ร.บ.เทศบาล 2496.....	52

# บทที่ 1

## บทนำ

### 1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันสถานการณ์ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การบริหารงานของรัฐทั้งภายในและต่างประเทศมีความเปลี่ยนแปลงไปมากและเป็นไปอย่างรวดเร็ว กว้างขวาง ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากความก้าวหน้าทางด้านการสื่อสารและเทคโนโลยี การถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็วสู่ประชาชน ในขณะที่สภาพแวดล้อมได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ แต่ระบบการบริหารงานของรัฐ และสังคมไทยที่ผ่านมาไม่สอดคล้องและไม่ทันต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว รวมทั้งการทุจริตคอร์รัปชันก็ยังคงเป็นปัญหาสำคัญที่เป็นอุปสรรคขัดขวางการพัฒนาของประเทศไทย สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหานี้ คือ การบริหารงานขาดความโปร่งใส ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน และหน่วยงาน/องค์การขาดความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงาน ด้วยเหตุนี้จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สถาบันข้าราชการในฐานะที่เป็นสถาบันหลักของชาติจะต้องปรับแนวทางการทำงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปด้วยการร่วมกันสร้างความเป็นเอกภาพและความสามัคคีในหมู่ข้าราชการ เพื่อให้การประสานงานราชการส่วนต่างๆ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันก็ต้องปรับเปลี่ยนระบบการทำงานโดยเน้นให้ความสำคัญกับการบริการประชาชน รวมทั้งข้าราชการต้องปรับทัศนคติในการทำงาน โดยยึดมั่นในหลักจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพของการเป็นข้าราชการที่ดีมีคุณภาพ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละ ซื่อสัตย์สุจริต อุทิศเวลากับงานราชการอย่างจริงจังและเป็นที่ยอมรับของประชาชนอย่างแท้จริงอันจะช่วยส่งเสริมให้ประเทศชาติมีความสงบสุขและพัฒนาอย่างรวดเร็ว

หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) เป็นวิธีการหนึ่งในการบริหารประเทศเพื่อใช้แก้ไขปัญหาทางการบริหาร ถึงกับได้มีพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ซึ่งได้รวบรวมสาระสำคัญของรูปแบบการบริหารที่มุ่งการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม ความโปร่งใสตรวจสอบได้บนพื้นฐานความยุติธรรมและคุณธรรม และความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพื่อความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทางการบริหาร พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 เกิดขึ้นจากแนวคิดการบริหารราชการแนวใหม่ ภายใต้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2545 ซึ่งเน้นถึงการให้บริการของรัฐที่มุ่งประโยชน์สุขของประชาชน ตลอดจนถึงการมีส่วนร่วมทางการบริหารของประชาชนตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรม

บุญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่ให้ประชาชนสามารถเข้าชื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้พ้นจากตำแหน่งได้ถ้าบุคคลดังกล่าวมีความประพฤติไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ และมาตราอื่นอีกหลายมาตราได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและดำเนินการในภารกิจของภาครัฐมากขึ้น เพื่อให้ภาครัฐมีการบริหารที่โปร่งใส สามารถถูกตรวจสอบจากองค์กรอิสระและประชาชน

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนและมีภารกิจสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น และให้บริการประชาชน ผู้วิจัยได้มีความสนใจในเรื่องดังกล่าวจึงได้ทำการศึกษาการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยธรรมาภิบาลของเทศบาลนครสมุทรปราการ

โดยศึกษาในประเด็นการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลนครสมุทรปราการด้านโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ ด้านถนน ประปา ขยะ และตลาด ด้วยหลักธรรมาภิบาล 3 องค์ประกอบ คือ หลักการมีส่วนร่วม หลักความโปร่งใส และหลักความรับผิดชอบ

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยธรรมาภิบาลของเทศบาลนครสมุทรปราการ ว่าอะไรบ้างและควรมีแนวทางใดที่จะปรับปรุงการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลนครสมุทรปราการ ให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ทั้งนี้ผลจากการวิจัย จะนำไปสู่การปรับปรุงและการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยธรรมาภิบาลของเทศบาลนครสมุทรปราการให้มีประสิทธิภาพต่อไป

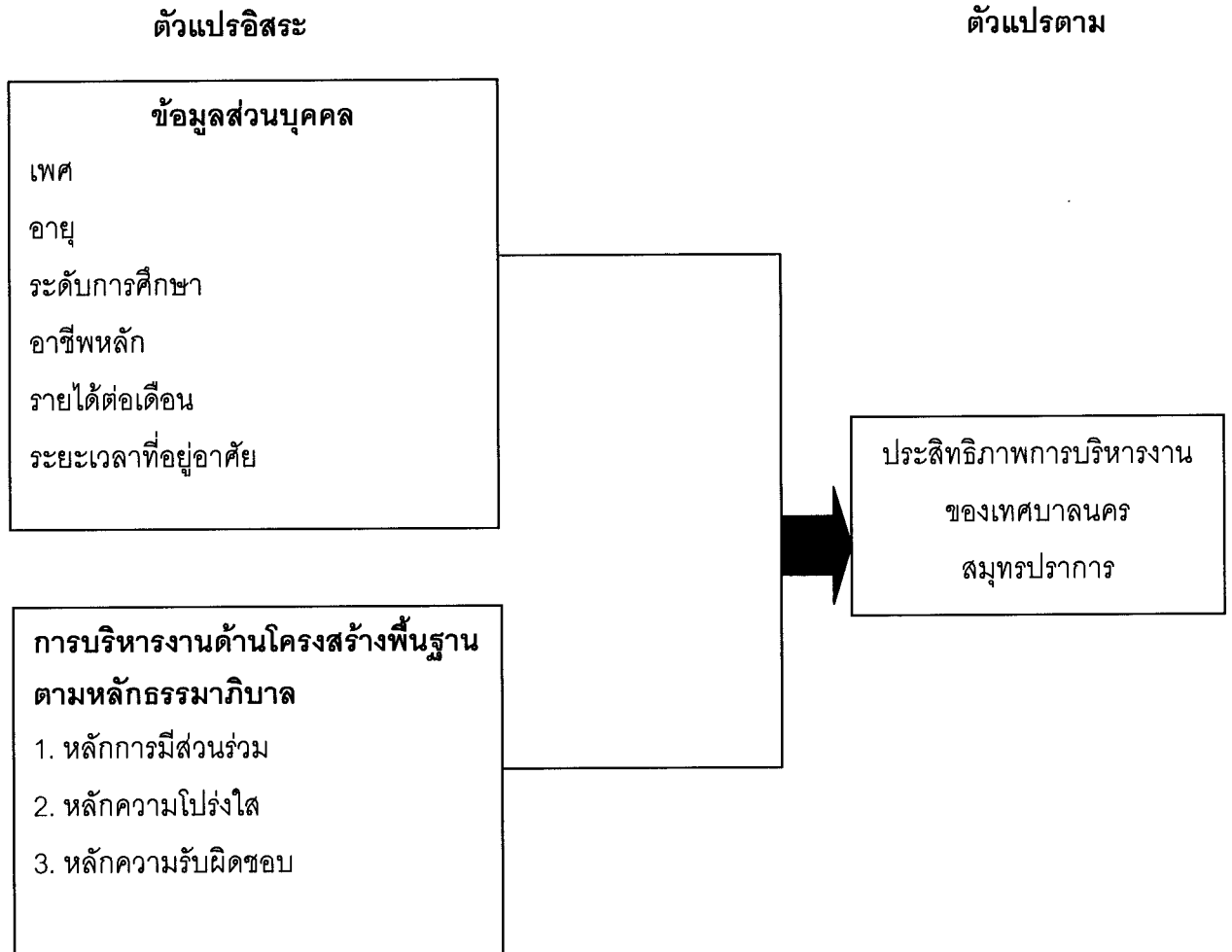
## 2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยธรรมาภิบาลของเทศบาลนครสมุทรปราการ

2.2 เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานให้บริการโครงสร้างพื้นฐาน ด้านถนน ประปา ขยะ และตลาดของเทศบาลนครสมุทรปราการ

2.3 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยธรรมาภิบาลของเทศบาลนครสมุทรปราการ

### 3. กรอบแนวคิดการวิจัย



#### 4. สมมติฐานการวิจัย

ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานการวิจัยหลัก 2 สมมติฐาน ดังนี้

4.1 กลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานด้านโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลนครสมุทรปราการแตกต่างกัน

4.2 การบริหารงานด้านโครงสร้างพื้นฐานด้วยหลักธรรมาภิบาลต่างกันมีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลนครสมุทรปราการแตกต่างกัน

#### 5. ขอบเขตของการวิจัย

5.1 ขอบเขตด้านประชากร ประชากรในที่นี่คือ ประชาชนที่พักอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครสมุทรปราการในช่วงเดือน พฤษภาคม 2552

5.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลนครสมุทรปราการ ตามกรอบแนวคิดธรรมาภิบาล (Good Governance) 3 องค์ประกอบ คือ หลักการมีส่วนร่วม หลักความโปร่งใส และหลักความรับผิดชอบ

5.3 ขอบเขตด้านเวลา ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาคือ ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2552 ถึง มิถุนายน 2552

5.4 ขอบเขตด้านตัวแปร

5.4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ (1) ข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่พักอาศัย (2) การบริหารงานด้านโครงสร้างพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาล 3 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการมีส่วนร่วม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ

5.4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลนครสมุทรปราการ

#### 6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 ข้อมูลส่วนบุคคล หมายถึง เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่พักอาศัย ของประชากรกลุ่มตัวอย่าง

6.2 ธรรมภิบาล หมายถึง การปกครองด้วยหลักการบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ เน้นการเชื่อมโยงส่วนต่างๆของสังคมให้มีการสนับสนุนซึ่งกันและกันมีความเป็นธรรม ทั้งในความคิด และการปฏิบัติ มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน มีความเสมอภาค รับผิดชอบโปร่งใส คำนึงถึงประโยชน์ ส่วนรวมเป็นหลักอันจะเป็นพลังขับเคลื่อนองค์การไปสู่ความสำเร็จอย่างมั่นคงและมีการพัฒนาอย่าง ยั่งยืนต่อไป ในที่นี้หมายถึง การบริหารงานด้วยธรรมภิบาลของเทศบาลนครสมุทรปราการภายใต้ แนวคิด 3 องค์ประกอบ ดังนี้

6.2.1 หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนสามารถที่จะมีส่วนร่วม ในกระบวนการตัดสินใจอย่างเท่าเทียมกันในการบริหารจัดการสังคมไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

6.2.2 หลักความโปร่งใส หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนใน ชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์การทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ สะดวกเป็นกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้

6.2.3 หลักความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกใน ความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาของบ้านเมืองและกระตือรือร้นช่วยแก้ปัญหาตลอดจนการ เคารพในความเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะรับผลจากการกระทำ

6.3 ประสิทธิภาพในการบริหารงาน หมายถึง ความสามารถที่ทำให้งานเกิดความสำเร็จ โดยมุ่งเน้นที่ความสามารถในการดำเนินงานในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูง สุด ในที่นี้หมายถึง การบริหารงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน 4 ด้าน ดังนี้

6.3.1 โครงสร้างพื้นฐานด้านถนน คือ การดำเนินงานส่วนประกอบพื้นฐานด้านถนน อันได้แก่ การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก และการดำเนินงานตามภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอนจาก หน่วยงานอื่นเกี่ยวข้องกับทางบกทั้งหมด

6.3.2 โครงสร้างพื้นฐานด้านประปา คือ การดำเนินงานส่วนประกอบพื้นฐานด้าน ประปา อันได้แก่ การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางด้านประปา และการดำเนินงานตามภารกิจที่ได้รับการ ถ่ายโอนมาจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวกับงานประปาทั้งหมด

6.3.3 โครงสร้างพื้นฐานด้านขยะ คือ การดำเนินงานส่วนประกอบพื้นฐานด้านขยะ อันได้แก่ การจัดให้มีและบำรุงรักษาจัดการงานด้านขยะ และการดำเนินงานตามภารกิจที่ได้รับการ ถ่ายโอนมาจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวกับงานด้านขยะทั้งหมด



6.3.4 โครงสร้างพื้นฐานด้านตลาด คือ การดำเนินงานส่วนประกอบพื้นฐานด้านตลาด อันได้แก่ การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางด้านตลาด และการดำเนินงานตามภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอนมาจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับงานตลาดทั้งหมด

## 7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ทราบระดับประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยธรรมาภิบาลของเทศบาลนครสมุทรปราการ

7.2 ทราบระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานให้บริการโครงสร้างพื้นฐาน ด้านถนน ประปา ขยะ และตลาดของเทศบาลนครสมุทรปราการ

7.3 ทราบแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยธรรมาภิบาลของเทศบาลนครสมุทรปราการ

## บทที่ 2

### วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยธรรมาภิบาลของเทศบาลนครสมุทรปราการ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสาร บทความทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีสาระสำคัญดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาล (Good Governance)
2. แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน
3. การดำเนินงานของเทศบาลนครสมุทรปราการ
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

#### 1. แนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาล (Good Governance)

##### 1.1 ความหมายและลักษณะของธรรมาภิบาล

คำว่า การบริหารจัดการที่ดี หรือธรรมาภิบาลหรือที่บางท่านเรียกว่าธรรมรัฐ หรือ ประชารัฐ หรือ ศุประศาสนกาล นั้น ตรงกับคำภาษาอังกฤษที่ว่า Good Governance ซึ่งได้มีการพูดถึงแนวคิดนี้เป็นครั้งแรกในแวดวงของหน่วยงานระหว่างประเทศที่มีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือในด้านการพัฒนาประเทศนับแต่ปลายคริสต์ศักราชที่ 1980 เป็นต้นมา ภายหลังจากที่ได้มีการอภิปรายเกี่ยวกับผลของนโยบายการปรับโครงสร้างธนาคารโลก ในช่วงนั้นได้มีการใช้คำว่า Good Governance อย่างกว้างๆ ในการกล่าวถึงธรรมาภิบาลและรูปแบบของระบบการเมืองที่ครอบคลุมถึงความรับผิดชอบ ต่อผลการปฏิบัติ (accountability) และความโปร่งใส (transparency) ในการตัดสินใจ นอกจากนี้ยังมักถูกนำไปเชื่อมโยงกับเงื่อนไขทางการเมือง เช่น ความเป็นประชาธิปไตย การส่งเสริมระบบที่มีพรรคการเมืองหลายพรรคและการเลือกตั้งเสรี (Anje Kruiter, 1996:3 อ้างถึงใน รัชยา ศานติยานนท์ และ คนอื่นๆ, 2544:3) จากนั้นได้มีการนำแนวคิดนี้ไปใช้อย่างกว้างขวางในหมู่นักวิชาการที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในองค์การระหว่างประเทศที่มีส่วนร่วมในโครงการให้ความช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนาต่างๆ มูลเหตุจูงใจให้บุคคลเหล่านี้หันมาองการบริหารจัดการที่ดี คือ ความล้มเหลวของประเทศที่ได้รับความช่วยเหลือในการพัฒนาประเทศในแถบลาตินอเมริกาและแอฟริกา ผู้รับผิดชอบมองว่าสาเหตุของความล้มเหลวมาจากการที่รัฐไร้ความสามารถที่จะดำเนินการตามที่ได้รับคำแนะนำ ทั้งนี้มุมมองดังกล่าวถือว่ามีศูนย์กลางของ

การตัดสินใจที่สำคัญในสังคมทุกระดับ จึงมีการเรียกร้องให้มีการปรับปรุงการบริหาร ซึ่งรวมถึงการปรับปรุงโครงสร้างและระเบียบกฎเกณฑ์ที่ค่อนข้างซับซ้อนของรัฐ เพื่อเอื้ออำนวยต่อการนำนโยบายในการพัฒนาประเทศไปปฏิบัติและได้เข้ามาในประเทศไทยในช่วงปีวิกฤติเศรษฐกิจ 2540 ในขณะนั้นสังคมเศรษฐกิจไทยได้รับความบอบช้ำจากวิกฤติการณ์ดังกล่าวอย่างมาก จนต้องได้รับความช่วยเหลือจาก IMF (International Monetary Fund) ซึ่งรัฐบาลไทยในขณะนั้นได้ให้คำมั่นสัญญากับ IMF ว่าจะต้องสร้าง Good Governance ขึ้นในการบริหารจัดการในภาครัฐดังที่กำหนดไว้ในหนังสือแสดงเจตจำนงที่รัฐบาลไทยได้ทำไว้กับ IMF สำหรับความหมายของคำว่า Good Governance นั้นยังมีความเข้าใจที่แตกต่างกันอยู่ซึ่งนักวิชาการหลายคนได้แปลความหมายของ ธรรมนูญ ไว้ดังนี้

ยุค ศรีอาริยะ (2542) กล่าวว่า คำว่า ธรรมนูญ มีความหมายไม่ตรงกับความหมายของ Good Governance นัก เพราะ Good Governance น่าจะหมายถึงระบบในการบริหารและการจัดการที่ดี มากกว่าจะหมายถึง การสร้างรัฐที่ดีงามและถ้าหากใช้คำไทยว่า ธรรมนูญ ภาษาอังกฤษก็น่าจะเป็นคำว่า Good State ไม่ใช่ Good Governance

เจริญพงษ์ วิญญูรักษ์ (2543) ได้กล่าวไว้ว่า ธรรมนูญ หมายถึงกฎเกณฑ์การปกครองบำรุงรักษานบ้านเมืองที่ดีหรือกฎเกณฑ์ที่ดีของบ้านเมืองและสังคมโดยมีขอบเขตของความหมายรวมถึงการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีซึ่งครอบคลุมทุกภาคส่วนของสังคม

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2542) ได้เลือกใช้คำว่าธรรมนูญ โดยให้เหตุผล 2 ประการ คือ

1. รากศัพท์ของคำว่าธรรมนูญ มาจากคำว่า ธรรม และ ภิบาล ซึ่งตาม พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้ให้ความหมายของ ธรรม ในหน้า 420 ว่าหมายถึง คุณความดี ความถูกต้อง และอภิบาลในหน้า 918 ว่าหมายถึง บำรุงรักษา ปกครอง ซึ่งตรงกับรากภาษาอังกฤษ

2. ธรรมนูญ ใช้ได้ในความหมายอย่างกว้างขวางซึ่งรวมทั้งการบริหารจัดการที่ดีขององค์การธุรกิจเอกชน (good corporate governance) และการปกครองที่ดีของภาครัฐ

บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี (2544) กล่าวว่า สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทยได้อธิบายไว้ว่า ธรรมนูญเป็นศัพท์ที่สร้างขึ้นจากคำว่า ธรรม ซึ่งแปลว่าความดี หรือกฎเกณฑ์ ส่วนคำว่า อภิบาล แปลว่า บำรุงรักษา ปกครอง เมื่อรวมกันก็กลายเป็นธรรมนูญ ซึ่งมีความหมายตรงกับคำว่า Good Governance

ธีรยุทธ บุญมี ชี้ว่าธรรมนูญเป็นกระบวนการความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างภาครัฐ สังคมเอกชนและประชาชน ทำให้การบริหารราชการแผ่นดินมีประสิทธิภาพ มีคุณธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีความร่วมมือของฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งขบวนการอันนี้จะก่อให้เกิดความเป็นธรรม ความโปร่งใส ความยุติธรรม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของคนดี ในการที่จะสร้างธรรมนูญในสังคมไทยนั้น ธีรยุทธ บุญมี เสนอให้มีการปฏิรูประบบ 4 ส่วนคือ ปฏิรูปภาคราชการ ภาคธุรกิจเอกชน ภาค

เศรษฐกิจสังคม และปฏิรูปกฎหมายให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น และประชาชนต้องการให้มีการตรวจสอบโดยสื่อมวลชนและนักวิชาการ (ธีรยุทธ บุญมี 2541 อ้างถึงใน บุชบง ชัยเจริญวัฒน์ และ บุญมี ลี, 2544:9)

นายแพทย์ ประเวศ วะสี อธิบายว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง การที่ประเทศมีพลังขับเคลื่อนที่ถูกต้องเป็นธรรม โดยการถักทอทางสังคมเพื่อสร้างพลังงานทางสังคม (Social Energy) เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาของประเทศชาติ ซึ่งธรรมาภิบาลประกอบด้วยภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคสังคมที่มีความถูกต้อง เป็นธรรม โดยรัฐและธุรกิจต้องมีความโปร่งใสมีความรับผิดชอบที่ถูกต้องตรวจสอบได้และภาคสังคมที่เข้มแข็ง (ประเวศ วะสี, 2541:4 อ้างถึงใน นฤมล ทับจุมพล, 2546:63)

ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ ได้ให้นิยามของธรรมาภิบาลว่า หมายถึง การบริหารกิจการของบ้านเมืองด้วยความเป็นธรรม เคารพสิทธิของผู้คนพลเมืองอย่างเสมอกันมีระบบตัวแทนประชาชนที่สะท้อนความคิดของผู้คนได้อย่างเที่ยงตรง มีรัฐบาลที่ไม่ถืออำนาจเป็นธรรม แต่ใช้อำนาจที่ประชาชนจะตรวจสอบได้ ตัวรัฐบาลเองก็มีความเอื้ออาทรต่อผู้คนสามัญเป็นอาภรณ์ประดับตน ไม่ดูถูกประชาชนด้วยการเอาความเท็จมาให้และมีอารยะพอที่จะแสดงความรับผิดชอบต่อบริหารงานผิดพลาดหรือไร้ประสิทธิภาพ (จดหมายเปิดผนึกจากที่ประชุมคณาจารย์รัฐศาสตร์, 8 สิงหาคม 2540 อ้างถึงใน นฤมล ทับจุมพล, 2546:62)

อานันท์ ปันยารชุน (2542) ได้ให้นิยามของธรรมาภิบาลว่า คือ ผลลัพธ์ของการจัดการกิจกรรม ซึ่งบุคคลและสถาบันทั่วไป ภาครัฐ และภาคเอกชน มีผลประโยชน์ร่วมกันได้กระทำลงไปหลายทาง มีลักษณะเป็นขบวนการที่เกิดขึ้นต่อเนื่อง ซึ่งอาจนำไปสู่การผสมผสานผลประโยชน์ที่หลากหลายและขัดแย้งได้

ประมวล รุจนเสรี (2542) ได้นิยามความหมายของธรรมาภิบาลว่า คือ การปรับวิถีคิด วิธีบริหารราชการของประเทศไทยเสียใหม่ทั้งระบบ โดยการกำหนดเจตนารมณ์ของแผ่นดินขึ้นมาเพื่อทุกคน ทุกฝ่ายในประเทศจะร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันจัดการ ร่วมกันรับผิดชอบ แก้ปัญหาพัฒนา นำแผ่นดินไปสู่ ความมั่นคง ความสงบ-สันติสุข มีการพัฒนาที่ยั่งยืนและก้าวไกล

วรภัทร ไตรณะเกษม (2542) อธิบายว่า Good Governance หมายถึง “การกำกับดูแลที่ดี” หรือหมายถึง “การใช้สิทธิ์ของความเป็นเจ้าของที่จะปกป้องดูแลผลประโยชน์ของตนเองโดยผ่านกลไกที่เกี่ยวข้องในการบริหาร” โดยหัวใจสำคัญของ Good Governance คือความโปร่งใส (Transparency) ความยุติธรรม (Fairness) และความรับผิดชอบต่อผลของการตัดสินใจ (Accountability)

ไชยวัฒน์ คำชู และ คนอื่นๆ (2545) ได้ให้นิยามว่า ธรรมาภิบาล คือการมีส่วนร่วม คือความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และคือการมีความรับผิดชอบต่อในการปฏิบัติงาน เพื่อให้หลักประกันว่าการ

ดำเนินนโยบายทางการเมือง สังคมและเศรษฐกิจวางอยู่บนฉันทานุมัติอย่างกว้างขวางของสังคม โดยจะมีนัยสำคัญต่อประเด็นในเรื่องความเสมอภาค ความยากจนและคุณภาพชีวิต

บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี (2544) ได้ให้นิยามว่า ธรรมชาติเป็นกลไก เครื่องมือและแนวทางการดำเนินงานที่เชื่อมโยงกันของภาคเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยเน้นความจำเป็นของกาสร้างความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน อย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้ประเทศมีพื้นฐานระบอบประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง มีความชอบธรรมของกฎหมายมีเสถียรภาพ มีโครงสร้างและกระบวนการการบริหารที่มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน

Organization for Economic and Development : OECD (2542) ได้ให้ความหมายของธรรมชาติไว้ว่าเป็นความสัมพันธ์ ซึ่งครอบคลุมมากกว่าเรื่องการบริหารงานภาครัฐ โดยรวมถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชนพลเมือง ทั้งในส่วนที่เป็นการดำเนินการ ในฐานะของปัจเจกชนบุคคล และเป็นที่การดำเนินการในลักษณะที่เป็นสถาบัน

องค์การสหประชาชาติ หรือ United Nations (UN) ให้ความสำคัญกับธรรมชาติ เพราะเป็นหลักการพื้นฐานในการสร้างความเป็นอยู่ของคนในสังคมทุกประเทศให้มีการพัฒนาที่เท่าเทียมกันและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การดำเนินการนี้ต้องเกิดจากความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อกระจายอำนาจให้เกิดความโปร่งใส ธรรมชาติคือการมีส่วนร่วมของประชาชนและสังคมอย่างเท่าเทียมกันและมีคำตอบพร้อมเหตุผลที่สามารถชี้แจงกันได้ (บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี, 2544:7)

โครงการเพื่อพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Program) หรือ UNDP ได้นิยามธรรมชาติว่าเป็นการดำเนินงานของผู้มีอำนาจทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ที่จะจัดการกับกิจการของประเทศในทุกระดับ ที่ประกอบด้วยการมีส่วนร่วม ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ รวมถึงประสิทธิผลและประสิทธิภาพ โดยมีพื้นฐานมาจากการให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมให้ประเทศต่างๆพัฒนาตนเองในลักษณะที่พึ่งตนเองได้โดยเน้นการพัฒนาที่ให้ความสำคัญแก่ความเท่าเทียมกัน การให้อำนาจ การมีงานทำ และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และ UNDP ก็ได้ให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับเรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ยั่งยืน การขจัดความยากจนและการบริหารภาครัฐ โดยได้จัดตั้งหน่วยงานที่เรียกว่าส่วนการบริหารการปกครองขึ้นเพื่อดูแลเรื่องนี้เป็นการเฉพาะ (รัชนา ศานติยานนท์และคนอื่นๆ, 2544:4)

กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund) หรือ IMF ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบทางด้านกรให้ความช่วยเหลือด้านการเงินของประเทศต่างๆจะเน้นองค์ประกอบของการบริหารจัดการที่ดีเฉพาะในแง่มุมมองทางเศรษฐศาสตร์เพื่อมุ่งที่จะสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

ระดับมหภาคและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างเป็นระบบของประเทศสมาชิก ดังนั้น IMF จึงเน้นให้การสนับสนุนความโปร่งใสการสร้างกฎเกณฑ์ที่จะนำไปสู่การสร้างภาคเอกชนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจระยะยาว โดยไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับแง่มุมทางการเมืองของการบริหารจัดการเท่าใดนัก (International Monetary Fund (IMF), 1997:1 อ้างถึงใน รัชนา ศานติยานนท์ และคนอื่นๆ, 2544:4)

ดังนั้นจึงกล่าวสรุปจากความหมายและคำนิยามของคำว่า ธรรมาภิบาล ที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น ซึ่งมีความหมายที่หลากหลาย ขึ้นอยู่กับลักษณะการปกครอง วัฒนธรรม และวัตถุประสงค์ของประเทศหรือองค์กรต่างๆ แต่อย่างไรก็ตามคำนิยามเหล่านี้มักจะมีหลักการสำคัญที่ตรงกันจะต่างกันบ้างก็เป็นเรื่องของรายละเอียดหรือเป็นเรื่องของถ้อยคำสำนวน จึงอาจสรุปได้ว่าธรรมาภิบาล หมายถึง การปกครองด้วยหลักการบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพเน้นการเชื่อมโยงส่วนต่างๆ ของสังคมให้มีการสนับสนุนซึ่งกันและกันมีความเป็นธรรมทั้งในความคิดและการปฏิบัติ มีจุดมุ่งหมายเดียวกันมีความเสมอภาค รับผิดชอบโปร่งใส คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลักอันจะเป็นพลังขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความสำเร็จอย่างมั่นคงและมีการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

## 1.2 หลักการของธรรมาภิบาล

ในประเด็นของหลักการของธรรมาภิบาลนั้น เกษม วัฒนชัย (2546) ได้กล่าวเกี่ยวกับองค์ประกอบของธรรมาภิบาลไว้ ดังนี้

- 1.เป้าหมายสอดคล้อง (Relevance) ต่อสังคม
- 2.กระบวนการโปร่งใส (Transparency)
- 3.ทุกชั้นตอนมีผู้รับผิดชอบ (Accountability)

อัจฉรา โยมสินธุ์ (2543) ได้กล่าวเกี่ยวกับองค์ประกอบของธรรมาภิบาลไว้ ดังนี้ คือ

1.ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ (Responsibility) องค์กรจะต้องกำหนดภารกิจของแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจน ยึดหลักความถูกต้องในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อประสิทธิภาพสูงสุดในการทำงาน เช่น มีการกำหนดภาระหน้าที่ของคณะกรรมการบริษัทที่จะต้องพิจารณากลับกรองอะไรบ้าง มีหลักเกณฑ์การพิจารณาอย่างไร เป็นต้น การกำหนดภารกิจที่ชัดเจนจะทำให้การดำเนินงานโดยรวมเป็นไปอย่างรวดเร็ว ไม่ซ้ำซ้อน โปร่งใส

2.ความรับผิดชอบต่อการกระทำใจและการกระทำตน (Accountability) ทุกฝ่ายในองค์กรจะต้องปฏิบัติตนด้วยสำนึกรับผิดชอบอย่างแท้จริง มีความเข้าใจว่าต้องรับผิดชอบต่อใครบ้างในลักษณะใด แค่นั้น และอย่างไร ซึ่งคณะกรรมการบริษัทและผู้บริหารต้องสำนึกรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น มีการเปิดเผยข้อมูลที่โปร่งใสและเพียงพอต่อผู้ถือหุ้นทุกกลุ่มอย่างเสมอภาคกัน และพนักงานฝ่ายปฏิบัติ

ปฏิบัติการต้องมีสำนึกรับผิดชอบต่องานที่ปฏิบัติ ต่อองค์การ และต่อลูกค้า โดยปฏิบัติงานอย่างถูกต้องตามหลักจรรยาบรรณ เป็นต้น

3.ความยุติธรรม (Fairness) ความยุติธรรมถือเป็นหลักจริยธรรมพื้นฐานในการทำธุรกิจ การสร้างความยุติธรรมในการดำเนินธุรกิจควรเริ่มตั้งแต่ระดับนโยบาย กฎระเบียบต่างๆจะต้องมีความเสมอภาค มีความเท่าเทียม มีหลักการชัดเจน เช่น คณะกรรมการบริษัทต้องปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้น ทั้งรายใหญ่และรายย่อยอย่างทัดเทียมกัน จะต้องไม่มีการถ่ายเทผลประโยชน์ให้แก่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือผู้บริหารบริษัทควรดูแลพนักงานทุกคนอย่างยุติธรรม มีการส่งเสริมผู้ทำดี และมีการตักเตือนหรือลงโทษผู้กระทำผิด เป็นต้น

4.ความโปร่งใส (Transparency) ความโปร่งใสถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารงานตามหลักบรรษัทภิบาล ข้อมูลข่าวสารทางธุรกิจต่างๆโดยเฉพาะผลการดำเนินงานและรายงานทางการเงินที่บริษัทเปิดเผยจะต้องโปร่งใส เชื่อถือได้เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ถือหุ้น นักลงทุนและตลาดทุน โดยข้อมูลที่โปร่งใส จะต้องมีส่วนประกอบ 3Cs ดังนี้

4.1 Clear คือ มีความชัดเจน ถูกต้องไม่คลุมเครือ

4.2 Consistence คือ มีความสม่ำเสมอในการใช้หลักเกณฑ์การจัดทำหากมีการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ในการจัดทำต้องมีการเปิดเผยรวมถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นด้วย

4.3 Comparable คือ สามารถ เปรียบเทียบได้ ข้อมูลจะต้องถูกจัดทำตามมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับ เพื่อให้สามารถนำไปวิเคราะห์เปรียบเทียบกับข้อมูลอื่นได้

นอกจากความโปร่งใสของข้อมูลแล้ว การบริหารงานก็ต้องเป็นไปอย่างโปร่งใสมีกระบวนการสำหรับการตรวจสอบ การบริหารงานที่ชัดเจน

5.คุณค่าระยะยาว (Long-term Value) หลักบรรษัทภิบาลให้ความสำคัญในการสร้างคุณค่าในระยะยาวแก่องค์การมากกว่าการตักตวงผลประโยชน์ในระยะสั้น คณะกรรมการบริษัทจะต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีความมุ่งมั่นที่จะทำธุรกิจเพื่อสร้างคุณค่าในระยะยาว เพื่อความมั่นคงและยั่งยืน เช่น การตัดสินใจลงทุนอย่างรอบคอบเพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่คุ้มค่าในระยะยาวหลีกเลี่ยงความเสี่ยงที่ไม่จำเป็น การพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรบุคคลในองค์การอย่างต่อเนื่อง การให้ความสำคัญกับลูกค้าด้วยการขายสินค้าหรือให้บริการที่มีคุณภาพ ราคายุติธรรม มุ่งสร้างความประทับใจให้ลูกค้า เพื่อให้เกิดการซื้อซ้ำหรือการบอกต่อ เป็นต้น

6.การปฏิบัติที่เป็นเลิศ องค์การที่ต้องส่งเสริมให้การปฏิบัติงานในทุกด้านมุ่งสู่ความเป็นเลิศ มุ่งสร้างความสมบูรณ์แบบ โดยมีนโยบายที่ชัดเจนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของธุรกิจรวมทั้งผลักดันและสนับสนุนให้ทุกฝ่ายมีการพัฒนาตนเองตลอดเวลา

วนิดา แสงสารพันธ์ (2543) ได้กล่าวเกี่ยวกับองค์ประกอบของธรรมาภิบาลไว้ ดังนี้ คือ

1.จะต้องมีความโปร่งใส (Transparency) ซึ่งรวมถึงการมีการดำเนินงานที่เปิดเผยมี่ระบบกติกาที่ตรงไปตรงมา ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งจะทำให้การทุจริตและบิดเบือนผลประโยชน์สาธารณะเกิดขึ้นได้ยาก

2.มีความรับผิดชอบในผลของการตัดสินใจของตนและมีเหตุผลที่อธิบายได้ (Accountability) กล่าวคือ เป็นความรับผิดชอบในบทบาทภาระหน้าที่ที่มีต่อสาธารณะชน โดยมีการจัดองค์การ การกำหนดกฎเกณฑ์ที่เน้นการดำเนินงานที่สนองตอบต่อความต้องการของกลุ่มต่างๆ ทั้งยังสามารถที่จะถูกตรวจสอบและวัดผลการดำเนินงานได้ทั้งในเชิงปริมาณ คุณภาพและประสิทธิภาพ

3.การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) คือกระบวนการที่ประชาชนสามารถที่จะมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจอย่างเท่าเทียมกันในการบริหารจัดการสังคมไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2542 ได้กล่าวเกี่ยวกับองค์ประกอบของธรรมาภิบาลไว้ ดังนี้คือ

1.หลักนิติธรรม ได้แก่ การตรากฎหมาย กฎข้อบังคับต่างๆให้ทันสมัย และเป็นที่ยอมรับของสังคม และสังคมนิยมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล

2.หลักคุณธรรม ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงามโดยธรรมาภิบาลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่เป็นตัวอย่างแก่สังคมและส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกันเพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์จริงใจ ชยัน อดทน มีระเบียบวินัยประกอบวิชาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

3.หลักความโปร่งใส ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติโดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์การทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกเป็นกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้

4.หลักความมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ แสดงความเห็นในการตัดสินใจปัญหาของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแจ้งความหรือการไต่สวนสาธารณะ การประชาสัมพันธ์ การแสดงประชามติหรืออื่นๆ

5.หลักความรับผิดชอบ ได้แก่ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาของบ้านเมืองและกระตือรือร้นช่วยแก้ปัญหาตลอดจนการเคารพในความเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่รับผลจากการกระทำของตนเอง



6. หลักความคุ้มค่า ได้แก่ การจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนร่วม โดยธรรมาภิบาลให้คนไทยมีความประหยัด ใช้อย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าบริการให้มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

ธนดล พระพุทธพงศ์ (2543) ได้กล่าวเกี่ยวกับองค์ประกอบของธรรมาภิบาลไว้ดังนี้คือ ความรับผิดชอบ (Accountability) การมีส่วนร่วม (Participation) ความโปร่งใส (Transparency) และความยุติธรรม (Fairness)

โสมนัส ณ บางช้าง (2543) ได้กล่าวเกี่ยวกับองค์ประกอบของธรรมาภิบาล ไว้ดังนี้คือ

1. ความโปร่งใส (Transparency) ผู้บริหารต้องมีความโปร่งใสในการบริหารงานของกิจการคือไม่ซ่อนเร้นหรือปิดบังในการบริหารงานรวมทั้งต้องเต็มใจและอำนวยความสะดวกให้มีกลไกในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของทุกส่วนงานได้ทุกชั้นตอน

2. ความซื่อสัตย์ (Integrity) การบริหารกิจการอย่างตรงไปตรงมาภายในกรอบจริยธรรมที่ดี รายงานทางการเงินและสารสนเทศอื่นๆที่เผยแพร่โดยกิจการต้องมีความถูกต้องและครบถ้วนกับฐานะทางการเงิน ผลการดำเนินงานและการเปลี่ยนแปลงฐานะทางการเงินของกิจการซึ่งความน่าเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงินจะขึ้นอยู่กับความซื่อสัตย์สุจริตของผู้บริหาร

3. ความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ (Accountability) ผู้บริหารของกิจการต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อกำหนดอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับกิจการอย่างเคร่งครัด การละเลยไม่ว่าจะเกิดจากการจงใจหรือประมาทเลินเล่ออาจจะนำมาซึ่งความเสียหายอย่างรุนแรงต่อกิจการและผู้บริหารต้องรับผิดชอบต่ออย่างเต็มที่

4. ความสามารถในการแข่งขัน (Competitiveness) การกำกับดูแลกิจการที่ดีเสริมสร้างให้เกิดขึ้นและไม่เป็นอุปสรรคต่อการริเริ่ม ประสิทธิภาพและภาวะการเป็นผู้ประกอบการ อันจะนำไปสู่ความได้เปรียบเชิงการแข่งขันที่ยั่งยืนให้กับกิจการ

สมหมาย ปฐมวิชัยวัฒน์ (2543) ได้กล่าวเกี่ยวกับองค์ประกอบของธรรมาภิบาลไว้ดังนี้คือ ความสมเหตุสมผลและสามารถอธิบายได้หรือ (Accountability) ความโปร่งใสและเข้าใจตรงกันหรือ (Transparency) ความสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อหรือ (Responsibility) ความเสมอภาคและเป็นธรรม (Equitable Treatment) ซึ่งได้นำมาแสดงความสัมพันธ์ร่วมกับกระบวนการทางประชาธิปไตยและองค์การต่างๆ

เมธา สุวรรณสาร (2543) ได้กล่าวเกี่ยวกับองค์ประกอบของธรรมาภิบาลไว้ ดังนี้คือ

1. มีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติหน้าที่
2. มีความสำนึกในหน้าที่โดยมีความรู้ ความสามารถที่เหมาะสมในงานที่ทำ
3. ปฏิบัติต่อผู้มีส่วนได้เสียอย่างเท่าเทียม

4. ความโปร่งใสในการดำเนินงานและการเปิดเผยข้อมูล
5. มีวิสัยทัศน์ที่จะสร้างมูลค่าเพิ่มในระยะยาวให้แก่องค์กร
6. มีคุณธรรมและส่งเสริมการกำกับดูแลที่ดีให้กับองค์กร

ธรรมาภิบาลจึงจัดเป็นสภาวะของการพัฒนาและการบริหารกิจกรรมและนโยบายสาธารณะของชาติขั้นสูงสุด

องค์ประกอบสำคัญซึ่งเป็นเป้าหมายอันพึงประสงค์ของธรรมาภิบาล ได้แก่การมีระบบของการปกครองที่เป็นประชาธิปไตย การที่ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการระบอบการตัดสินใจ การให้บริการสาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพตลอดจนการเคารพสิทธิมนุษยชนและการมีรัฐบาลที่ทำงานด้วยความสุจริตโปร่งใส องค์ประกอบหลักของธรรมาภิบาลแม้ว่าการจะจัดวิธีการปกครองตามหลักธรรมาภิบาลอาจจะไม่มีวิธีที่ดีที่สุดเพียงวิธีเดียว แต่ที่จะกล่าวต่อไปนี้ต้องถือว่าเป็นองค์ประกอบรวมซึ่งเป็นพื้นฐานของการสร้างธรรมาภิบาล องค์ประกอบเหล่านี้ ได้แก่

#### 1. ภาวะรับผิดชอบ

ภาวะรับผิดชอบหมายถึงการกำหนดให้บุคคลและองค์กรทั้งที่มาจาก การเลือกตั้งและการแต่งตั้ง ซึ่งทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานภาครัฐต้องมีภาวะความรับผิดชอบต่อสาธารณะในเรื่องที่เกี่ยวกับการกระทำ กิจกรรมหรือการตัดสินใจใดๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสาธารณะหรือกระทำในนามของสาธารณะ ในความหมายแคบ ภาวะรับผิดชอบมุ่งเน้นเรื่องความสามารถที่จะอธิบายที่มาที่ไปของการจัดสรร การใช้ และการควบคุม อันเป็นเรื่องเกี่ยวกับระบบงบประมาณการบัญชี และการตรวจสอบบัญชี ในความหมายกว้างภาวะรับผิดชอบยังหมายรวมถึงการจัดตั้งและการใช้บังคับกฎเกณฑ์และระเบียบกติกาดังกล่าวของบรรษัทภิบาลด้วย

#### 2. ความโปร่งใส

เราอาจนิยามความโปร่งใสอย่างกว้างๆได้ว่าเป็นการที่สาธารณชนมีโอกาสรับรู้นโยบายด้านต่างๆของรัฐบาลและมีความมั่นใจว่ารัฐบาลมีความตั้งใจในการดำเนินงานตามนโยบายนั้นซึ่งจะเกิดขึ้นเช่นนั้นได้ เมื่อประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงาน คำชี้แจงและถ้อยแถลงต่างๆของรัฐบาลและกระบวนการทางการเมืองในการกำหนดและดำเนินนโยบายเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม รวมทั้งการเปิดให้มีการต่อสู้แข่งขันระหว่างฝ่ายต่างๆอย่างเต็มที่ในการกำหนดการตรวจสอบของสาธารณชนมีความถูกต้องมากขึ้นและได้มาซึ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพเงื่อนไขทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม

#### 3. การปราบปรามการทุจริตและการประพฤติมิชอบ

การทุจริตและประพฤติมิชอบในตำแหน่งหน้าที่หมายถึงการใช้อำนาจหน้าที่หรือการอาศัยความไว้วางใจที่สาธารณชนมอบให้ไปในทางที่เป็นหลักการหาผลประโยชน์ส่วนตน การทุจริต

เกิดขึ้นได้ทั้งในระดับบุคคลและองค์กรหรือสถาบัน ความหมายนี้ครอบคลุมรูปแบบการใช้อำนาจรัฐบ้าง หลวงเกือบทั้งหมด ทั้งที่อยู่ในภาครัฐและเอกชน ในส่วนของระบบราชการ การทุจริตส่วนใหญ่ หมายถึง การกระทำของหน่วยงานราชการหรือของข้าราชการที่มีขอบด้วยกฎหมาย การปราบปรามทุจริต และการประพฤตินั้นขอบจึงถือเป็นตัวชี้วัดสำคัญที่แสดงความตั้งใจจริงในการสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้น

#### 4. การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามาปรึกษาหารือและอิทธิพลในการตัดสินใจดำเนินนโยบายและมีส่วนในการควบคุมสถาบัน ตลอดจนการจัดการการใช้และการรักษาทรัพยากรต่างๆที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของตน อันจะเกิดการตรวจสอบการใช้ อำนาจของรัฐเมื่อพิจารณาในบริบทของการจัดการปกครองและการบริหารการมีส่วนร่วมจะเน้นที่ การอุดหนุนให้ประชาพลเมืองซึ่งรวมผู้หญิงด้วยมีอำนาจมากขึ้นและเน้นความสำคัญของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแสดงและกิจกรรมต่างๆในภาคประชาสังคม การมีส่วนร่วมเป็นเรื่องเกี่ยวกับการ สร้างกรอบของกฎเกณฑ์และสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะช่วยสร้างข้อเรียกร้องที่ชอบธรรม และก่อให้เกิดกระบวนการติดตามตรวจสอบนโยบายและการดำเนินการของรัฐ การมีส่วนร่วมเกิดขึ้น ได้ในหลายระดับด้วยกัน นับตั้งแต่ระดับรากหญ้า โดยผ่านสถาบันในระดับท้องถิ่นและเทศบาล ไป จนถึงระดับภูมิภาคและระดับชาติภายใต้รูปแบบการปกครองที่มีการกระจายอำนาจและยืดหยุ่น ตลอดจนการมีส่วนร่วมในภาคเอกชน

#### 5. กรอบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

ระบบยุติธรรมและกฎหมายที่ส่งเสริมการพัฒนาและรับการจัดการปกครองที่ดีนั้น คือ การมีกฎหมายที่มีความชัดเจนและนำมาใช้อย่างเป็นเอกภาพในระบบและกระบวนการยุติธรรมที่มีความ เป็นนวัตกรรมและเป็นอิสระและเป็นกฎหมายซึ่งมีบทลงโทษที่เหมาะสมเพื่อป้องปรามผู้คิด ละเมิดหรือลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนระบบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมที่ดีจะช่วยส่งเสริมการปกครอง ตามหลักนิติธรรม สิทธิมนุษยชนและการพัฒนาเศรษฐกิจ ถ้าขาดระบบเช่นนี้หรือมีระบบที่อ่อนแอ จะทำให้ไม่ค่อยมีใครอยากลงทุน ต้นทุนในการทำธุรกรรมทางเศรษฐกิจจะถูกบิดเบือนไปและพฤติกรรม การแสวงหาประโยชน์จากค่าเช่า (Rent-seeking-activities) แพร่กระจายอย่างกว้างขวางและ ปัญหาการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายจะนำไปสู่การกระทำของบริษัทธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการ ทุจริตในทุกระดับ

ไชยวัฒน์ คำชู และคนอื่นๆ (2545) กล่าวว่าองค์ประกอบพื้นฐานของการสร้าง ธรรมาภิบาลได้แก่

1. ภาวะรับผิดชอบ หมายถึง การกำหนดให้บุคคลและองค์การ ทั้งที่มาจาก การเลือกตั้ง และการแต่งตั้ง ซึ่งทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานภาครัฐ ต้องมีภาระความรับผิดชอบต่อสาธารณะ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการกระทำ กิจกรรม หรือการตัดสินใจใดๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสาธารณะ หรือกระทำในนามของสาธารณะ ในความหมายแคบภาระรับผิดชอบมุ่งเน้นเรื่องความสามารถที่จะอธิบายที่มาที่ไปของการจัดสรร การใช้ และการควบคุม อันเป็นเรื่องเกี่ยวกับงบประมาณการบัญชี และการตรวจสอบบัญชี ในความหมายกว้างภาระรับผิดชอบยังหมายรวมถึงการจัดตั้งและการใช้ บังคับกฎเกณฑ์และระเบียบกติกาต่างๆของบรรษัทภิบาลด้วย

2. ความโปร่งใส หมายถึง การที่สาธารณชนมีโอกาสรับรู้ นโยบายด้านต่างๆของรัฐบาล และมีความตั้งใจจริงในการดำเนินตามนโยบายนั้นซึ่งจะเกิดเช่นนั้นได้เมื่อประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงาน คำชี้แจง และถ้อยแถลงต่างๆของรัฐบาลและกระบวนการทางการเมืองในการกำหนด และดำเนินนโยบายเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม รวมทั้งเปิดให้มีการต่อสู้แข่งขันระหว่าง ฝ่ายต่างๆอย่างเต็มที่ในการกำหนดทางเลือกของสังคม นอกจากนี้ความโปร่งใสยังทำให้การติดตาม ตรวจสอบของสาธารณชนมีความถูกต้องมากขึ้นและได้มาซึ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพเงื่อนไขทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม

3. การปราบปรามการทุจริตและการประพฤติมิชอบ ความหมายนี้ครอบคลุมรูปแบบการ จ้องราชฎีรับหลงเกือบทั้งหมดทั้งที่อยู่ในภาครัฐและภาคเอกชน ในส่วนของระบบราชการ การ ทุจริตส่วนใหญ่ หมายถึง การกระทำของหน่วยราชการหรือราชการที่มีขอบด้วยกฎหมายการปราบ ปรามการทุจริตและการประพฤติมิชอบจึงถือเป็นตัวชี้วัดสำคัญที่แสดงความตั้งใจจริงในการสร้าง ธรรมภิบาลให้เกิดขึ้น

4. การจัดวิธีการปกครองแบบมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่เปิด โอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามา มีบทบาทและอิทธิพลในการตัดสินใจดำเนินนโยบายและมีส่วนร่วมใน การควบคุมสถาบัน ตลอดจนการจัดสรรการใช้และการรักษาทรัพยากรต่างๆที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิต ของตนอันจะทำให้เกิดการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ เมื่อพิจารณาในบริบทของการจัดการปก ครองและการบริหาร การมีส่วนร่วมจะเน้นไปที่การอุดหนุนให้ประชาชนพลเมืองซึ่งรวมผู้หญิงด้วย มี อำนาจมากขึ้นและเน้นความสำคัญของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแสดงและกิจกรรมต่างๆในภาค ประชาสังคม การมีส่วนร่วมเป็นเรื่องเกี่ยวกับการสร้างกรอบของกฎเกณฑ์และสภาพแวดล้อมทาง เศรษฐกิจ ซึ่งจะช่วยสร้างข้อเรียกร้องที่ชอบธรรมและก่อให้เกิดกระบวนการติดตามตรวจสอบ นโยบายและการดำเนินการของรัฐ การมีส่วนร่วมเกิดขึ้นได้ในหลายระดับด้วยกัน นับแต่ระดับรากหญ้า โดยผ่านสถาบันในระดับท้องถิ่นและเทศบาลไปจนถึงระดับภูมิภาคและระดับชาติ ภายใต้รูปแบบการปกครองที่มีการกระจายอำนาจและยึดหยุ่น ตลอดจนการมีส่วนร่วมในภาคเอกชน

5. การสร้างกรอบทางกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้เข้มแข็ง คือการมีกฎหมายที่มีความชัดเจนและนำมาใช้อย่างเป็นเอกภาพ ซึ่งระบบยุติธรรมและกฎหมายที่ส่งเสริมการพัฒนาและระบบการจัดการปกครองที่ดีนั้น คือ การมีกฎหมายที่มีความชัดเจนและนำมาใช้อย่างเป็นเอกภาพในระบบและกระบวนการยุติธรรมที่มีความเป็นวัตถุวิสัยและเป็นอิสระ และเป็นระบบกฎหมายซึ่งมีบทลงโทษที่เหมาะสมเพื่อป้องปรามผู้คิดละเมิด หรือลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนระบบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมที่ดีจะช่วยส่งเสริมการปกครองความหลักนิติธรรม สิทธิมนุษยชน และการพัฒนาเศรษฐกิจ ถ้าขาดระบบเช่นว่านี้ไปหรือมีระบบที่อ่อนแอจะทำให้ไม่ค่อยมีใครอยากลงทุนต้นทุนในการทำธุรกรรมทางการเศรษฐกิจถูกบิดเบือนไปและพฤติกรรมแสวงหาประโยชน์จากค่าเช่า (rent – seeking activities) จะแพร่กระจายอย่างกว้างขวางและปัญหาการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย จะนำไปสู่การกระทำของบริษัทธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตในทุกระดับ

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2542) กล่าวว่ากระบวนการที่เป็นหัวใจของธรรมาภิบาลนั้นมี 3 ส่วนที่ต้องเชื่อมโยงกันก็คือ

1. การมีส่วนร่วมของทุกภาคในการบริหารจัดการสังคม (participation)
2. ความโปร่งใสของกระบวนการตัดสินใจ (transparency) ซึ่งทำให้การทุจริตและบิดเบือนผลประโยชน์ของภาคอื่นๆไปเป็นการกระทำของตนกระทำได้ยากหรือไม่ได้
3. ความรับผิดชอบที่ต้องตอบคำถาม (accountability) และถูกวิจารณ์ได้ รวมทั้งความรับผิดชอบในผลการตัดสินใจ

สุดจิต นิมิตรกุล (2543) กล่าวถึง องค์ประกอบของธรรมาภิบาลที่เสนอโดยกระทรวงมหาดไทยซึ่งจะเน้นไปทางด้านการบริหาร การปกครอง การพัฒนา และการกระจายอำนาจ ซึ่งเป็นสายงานที่กระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบโดยตรงว่าองค์ประกอบในการเสริมสร้างการบริหาร กิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีของกระทรวงมหาดไทยมี 11 องค์ประกอบ คือ การมีส่วนร่วม ความยั่งยืน สิ่งที่ชอบธรรม ความโปร่งใส ความเป็นธรรม และความเสมอภาค ความรู้และทักษะของเจ้าหน้าที่ ความเสมอภาคทางเพศ ความอดทนอดกลั้น หลักนิติธรรม ความรับผิดชอบ และการเป็นผู้กำกับดูแล

1. การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นการมีส่วนร่วมของทั้งประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐในการบริหารงาน เพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มและพลังการทำงานที่สอดประสานกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายในการให้บริการประชาชน
2. ความยั่งยืน (Sustainability) มีการบริหารงานที่อยู่บนหลักของความสมดุลทั้งในเมืองและชนบท ระบบนิเวศและทรัพยากรธรรมชาติ

3. ประชาชนมีความรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ชอบธรรม (Legitimacy) ให้การยอมรับ (Acceptance) การดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ประชาชนพร้อมที่จะยอมสูญเสียประโยชน์ส่วนตัวไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวมที่ต้องรับผิดชอบร่วมกัน

4. ความโปร่งใส (Transparency) ข้อมูลต่างๆต้องตรงกับข้อเท็จจริงของการดำเนินการ และสามารถตรวจสอบได้ มีการดำเนินการที่เปิดเผยชัดเจนและเป็นไปตามที่กำหนดไว้

5. ส่งเสริมความเป็นธรรม (Equity) และความเสมอภาค (Equality) มีการกระจายการพัฒนาอย่างทั่วถึงเท่าเทียมกัน ไม่มีการเลือกปฏิบัติและมีระบบการรับเรื่องร้องทุกข์ที่ชัดเจน

6. มีความสามารถที่จะพัฒนาทรัพยากรและวิธีการบริหารกิจการและสังคมที่ดี เจ้าหน้าที่ของทุกหน่วยงานจะต้องได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะ เพื่อให้สามารถนำไปปรับใช้กับการทำงานได้และมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจนเพื่อให้ทุกหน่วยงานยึดถือเป็นแนวปฏิบัติร่วมกัน

7. ส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศ (Promoting Gender Balance) เปิดโอกาสให้สตรีทั้งในเมืองและชนบทเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและสังคมในทุกๆด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นมากขึ้น

8. การอดทนอดกลั้น (Tolerance) และการยอมรับ (Acceptance) ต่อทัศนคติที่หลากหลาย (Diverse Perspectives) รวมทั้งต้องยุติข้อขัดแย้งด้วยเหตุผล หากจุดร่วมที่ทุกฝ่ายยอมรับร่วมกันได้

9. การดำเนินการตามหลักนิติธรรม (Operating by Rule of Law) พัฒนา ปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายให้มีความทันสมัยและเป็นธรรม

10. ความรับผิดชอบ (Accountability) เจ้าหน้าที่ที่จะต้องมีความรับผิดชอบต่อประชาชน ความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงาน จะเป็นตัวชี้วัดสำคัญในการประเมินความสำเร็จของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่

11. การเป็นผู้กำกับดูแล (Regulator) แทนการควบคุม โอนงานบางอย่างไปให้องค์กรท้องถิ่นซึ่งใกล้ชิดกับประชาชนที่สุด หรืองานบางอย่างก็ต้องแปรรูปให้เอกชนดำเนินการแทน

บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และ บุญมี ลี (2544) กล่าวถึง หลักธรรมาภิบาลของสำนักงานข้าราชการพลเรือน ซึ่งเป็นผลจากการประชุมประจำปีระหว่างส่วนราชการกับสำนักงาน ก.พ. เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2542 ว่าประกอบด้วยหลักการสำคัญ 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ ความคุ้มค่า การมีส่วนร่วม และหลักคุณธรรม โดยองค์ประกอบของสำนักงาน ก.พ. เน้นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลและการให้บริการของรัฐ ซึ่งพอสรุปได้ดังต่อไปนี้

1.หลักนิติธรรม ได้แก่ กฎหมายและกฎเกณฑ์ต่างๆมีความเป็นธรรม มีการปฏิรูปกฎหมายอย่างสม่ำเสมอ การดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมเป็นไปอย่างรวดเร็ว โปร่งใส และตรวจสอบได้และได้รับการยอมรับจากประชาชน ประชาชนตระหนักถึงสิทธิเสรีภาพ หน้าที่ของตนเอง เข้าใจกฎเกณฑ์ต่างๆและมีส่วนร่วมในกรณีต่างๆ

2.หลักความโปร่งใส ได้แก่ การสำรวจความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการของรัฐและเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการ จำนวนเรื่องกล่าวหา ร้องเรียนหรือสอบสวนเจ้าหน้าที่ของรัฐ เกณฑ์ในการใช้ดุลพินิจของส่วนราชการมีความชัดเจนเป็นที่ยอมรับ ส่วนราชการมีตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรมและเปิดเผยต่อสาธารณะ

3.หลักความรับผิดชอบ ได้แก่ การได้รับการยอมรับและความพอใจจากผู้รับบริการและผู้ที่เกี่ยวข้อง การบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ของงานที่ปฏิบัติ คุณภาพของงานทั้งด้านปริมาณ ความถูกต้อง ครบถ้วน รวมทั้งจำนวนความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานและจำนวนการร้องเรียนหรือการกล่าวหาที่ได้รับ

4.หลักความคุ้มค่า ได้แก่ ความพึงพอใจของผู้รับบริการ ความมีประสิทธิภาพ และความมีประสิทธิภาพ ทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ

5.หลักการมีส่วนร่วม ได้แก่ ความสัมฤทธิ์ผลของโครงการต่างๆ รวมถึงการประหยัดงบประมาณ ความพึงพอใจของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้ได้รับผลกระทบ จำนวนผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นหรือจำนวนข้อเสนอแนะ หรือข้อคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินการเรื่องราวต่างๆรวมถึงคุณภาพของการเข้ามามีส่วนร่วม

6.หลักคุณธรรม ได้แก่ การร้องเรียนหรือร้องทุกข์ในการดำเนินการในเรื่องต่างๆทั้งในและนอกองค์กรลดลง คุณภาพชีวิตในสังคมดีขึ้น มีการบริการจัดการและใช้ทรัพยากรในชาติอย่างเกิดประโยชน์สูงสุด สังคมมีเสถียรภาพ อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและมีระเบียบวินัย

รัชนา ศานติยานนท์ และคนอื่นๆ (2544) กล่าวว่าองค์ประกอบของธรรมาภิบาลที่มักมีผู้เอ่ยถึงบ่อยๆมีดังนี้

1.การรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติ (Accountability) อาจกล่าวได้ว่าการรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติเป็นองค์ประกอบที่ได้รับการเอ่ยถึงบ่อยที่สุด เนื่องจากแนวคิดของธรรมาภิบาลในปัจจุบันมีที่มาจากความต้องการลดการคอร์รัปชันของรัฐบาล โดยการรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติหมายถึง ความสัมพันธ์ที่ขึ้นอยู่กับพันธะผูกพันที่จะต้องแสดงให้เห็นและรับผิดชอบต่อการทำที่มีความคาดหวังอย่างเห็นพ้องต้องกัน ในการบริหารรัฐกิจได้มีแรงกดดันให้น่าหลักการรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติมาใช้ในการบริหารจัดการด้วยเหตุผลหลายประการ ดังนี้

1.1การเรียกร้องให้มีการเน้นการบริหารที่เน้นผลลัพธ์และการปฏิบัติงานในภาครัฐบาล

1.2 การเรียกร้องให้หน่วยงานรัฐบาลมีความยืดหยุ่นและความเป็นอิสระมากขึ้น

1.3 การให้ความสำคัญกับความโปร่งใสในฐานะที่เป็นลักษณะสำคัญของการรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติ

โดยในการจัดการให้เกิดการรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติที่สัมฤทธิ์ผลนั้นจำเป็นต้องมีการกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบที่ชัดเจนความคาดหวังเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานที่ชัดเจนความสมดุลระหว่างความคาดหวังและขีดความสามารถของผู้ปฏิบัติงาน การรายงานที่มีความน่าเชื่อถือ และการประเมินและการปรับที่สมเหตุสมผล

2. ความโปร่งใส (Transparency) ความโปร่งใสเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะทำให้เกิดความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติ ความโปร่งใสหมายถึงการมีระบบสารสนเทศที่ดี และการเปิดเผยและเผยแพร่สารสนเทศดังกล่าวไปยังบุคคลหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบต่อการตัดสินใจ รับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตามเกณฑ์

3. การมีส่วนร่วม (Participation) การมีส่วนร่วมหมายถึงการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการตัดสินใจต่างๆ การมีส่วนร่วมทำให้รัฐบาลได้รับข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับความต้องการและการให้ความสำคัญในเรื่องต่างๆของประชาชน ชุมชนหรือหน่วยงานต่างๆ รัฐบาลที่ให้ความสำคัญกับประชาชนจะสามารถตัดสินใจได้ดีกว่าและได้รับการยอมรับมากกว่า

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ว่าได้ระบุถึงหลักธรรมาภิบาล ว่าควรประกอบด้วยหลักสำคัญ 6 ประการ ได้แก่

1. หลักนิติธรรม ได้แก่ การตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่างๆให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคมและสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมาย มิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล

2. หลักคุณธรรม ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยธรรมาภิบาลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่เป็นตัวอย่างแก่สังคมและส่งเสริมให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ชยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

3. หลักความคุ้มค่า ได้แก่ การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยธรรมาภิบาลให้คนไทยมีความประหยัด ใช้ของอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลกและรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน



4. หลักความรับผิดชอบ ได้แก่ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบ ต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการ เคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

5. หลักความโปร่งใส ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติโดยปรับปรุงกลไกการทำงานของทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและมีกระบวนการ ให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้

6. หลักการมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ หรืออื่นๆ

เนื่องจากปัญหาสำคัญที่เป็นอุปสรรคขัดขวางในการพัฒนาของประเทศไทย คือการบริหารงานขาดความโปร่งใส ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงาน/องค์การขาดความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงาน ดังนั้นทางผู้วิจัยจึงเลือกที่จะศึกษาการบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาลเพียง 3 ด้านเท่านั้น ได้แก่ หลักการมีส่วนร่วม หลักความโปร่งใส และหลักความรับผิดชอบ

## 2. แนวคิดที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

คำว่า “ประสิทธิภาพ” มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้มากมาย สามารถที่จะสรุปได้ ดังนี้

เอลมอร์ ปีเตอร์สันและ อี กลอสวินอร์ ฟลอแมน (Elmore Peterson and E.Grosvenor Plawman 1953) กล่าวว่า ประสิทธิภาพสูงสุดในการบริหารงานทางธุรกิจ หมายถึง ความสามารถในการผลิตสินค้าหรือบริการในปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสมและต้นทุนน้อยที่สุด โดยคำนึงถึงองค์ประกอบ 5 ประการ คือ ต้นทุน(Cost) คุณภาพ(Quality) ปริมาณ(Quantity) เวลา(Time) วิธีการ(Method) ในการผลิต

จอห์น ดี มิลเลท (John D. Millet 1954) ให้นิยามประสิทธิภาพว่า หมายถึง ผลการปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดความพึงพอใจและได้รับผลกำไรจากการปฏิบัติงาน ซึ่งความพึงพอใจ หมายถึง ความพึงพอใจในการให้บริการประชาชน โดยพิจารณาจาก

- 1.การให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน (equitable service)
- 2.การให้บริการอย่างรวดเร็วทันเวลา (timely service)
- 3.การให้บริการอย่างเพียงพอ (ample service)

4.การให้บริการอย่างต่อเนื่อง (continuous service)

5.การให้บริการอย่างก้าวหน้า (progression service)

เฮอริเบิร์ต เอ. ซีมอน (Herbert A. Simon) กล่าวว่า ถ้างานใดมีประสิทธิภาพสูงสุด ให้ดูจากความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้า (input) กับผลผลิต (output) ที่ได้รับออกมาบวกด้วยความพึงพอใจของประชาชน ผู้รับบริการซึ่งสามารถสรุปได้ว่าประสิทธิภาพเท่ากับผลผลิตลบด้วยปัจจัยนำเข้า ถ้าเป็นหน่วยงานราชการของรัฐ จะบวกด้วยความพึงพอใจของผู้บริการเข้าไปด้วย เขียนเป็นสูตรได้ดังนี้

$$E = (O-I) + S$$

โดยที่ E คือ ประสิทธิภาพของงาน (Efficiency)

O คือ ผลผลิตหรือผลงานที่ได้รับออกมา (output)

I คือ ปัจจัยนำเข้าหรือทรัพยากรที่ใส่เข้าไป (Input)

S คือ ความพึงพอใจในผลงานที่ออกมา (Satisfaction)

ที.เอ.ไรแอนและพี.ซี.สมิท (T.A.Ryan and P.C. Smith 1954) ได้กล่าวถึง ประสิทธิภาพของบุคคล (Human Efficiency) ว่าเป็นความสัมพันธ์ในระหว่างผลลัพธ์ในแง่บวกกับสิ่งที่ทุ่มเทและลงทุนให้กับงาน เช่น ความพยายามที่ได้รับจากงานนั้น

ระพี แก้วเจริญ และทิตยา สุวรรณชฎ (2510) ได้ให้ความหมายของ คำว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง ความคล่องแคล่วในการปฏิบัติงานให้สำเร็จ

อุทัย หิรัญโต (2525) กล่าวว่า ประสิทธิภาพในทางราชการ หมายถึง ผลการปฏิบัติงานที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจและประโยชน์แก่มวลมนุษย์ (human satisfaction and benefit produced) และยังคงพิจารณาถึงคุณค่าทางสังคม โดยการนำเวลาเข้ามาพิจารณาด้วย

ธงชัย สันติวงษ์ (2526) นิยามว่าประสิทธิภาพ หมายถึง กิจกรรมทางด้านการบริหารบุคคลที่ได้เกี่ยวข้องกับวิธีการซึ่งหน่วยงานพยายามที่จะกำหนดให้ทราบแน่ชัดว่าพนักงานของตนสามารถปฏิบัติงานได้มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

เชสเตอร์ บาร์นาร์ด (1986) ได้ให้ความหมายในแง่มุมที่แตกต่างไปอีก กล่าวคือ ประสิทธิภาพ หมายถึง กิจกรรมหรือพฤติกรรมที่บุคคลมุ่งเพื่อให้ได้ผลตามเป้าหมายของงานเป็นการเฉพาะ ด้วยเหตุนี้ ตามนัยของบาร์นาร์ด กิจกรรมใดๆที่เกิดขึ้นในองค์การควรพิจารณาอาศัยหลักเกณฑ์ คือ ประสิทธิภาพหรือความพึงพอใจของบุคคลที่ได้จากการทำกิจกรรมนั้นๆ

กล่าวโดยสรุป ความหมายของ “ประสิทธิภาพในการบริหารงาน” หมายถึง ความสามารถที่ทำให้งานเกิดความสำเร็จ โดยมุ่งเน้นที่ความสามารถในการดำเนินงานในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

#### 4. การดำเนินงานของเทศบาลนครสมุทรปราการ

##### ความเป็นมาของเทศบาล

เมื่อปี พ.ศ.2540 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีพระราชดำริให้ทดลองจัดตั้งหน่วยการปกครองแบบใหม่ในระดับท้องถิ่น เรียกว่าสุขาภิบาลกรุงเทพฯ การจัดตั้งครั้งนั้นเกิดจากในหลวงรัชกาลที่5 ได้เสด็จประพาสยุโรปและประเทศเพื่อนบ้านที่เป็นเมืองขึ้นของอังกฤษหลายครั้ง และได้ทรงทอดพระเนตรบทบาทของหน่วยงานท้องถิ่นในการดูแลท้องถิ่นของตนเองในประเทศเหล่านั้น การจัดตั้งสุขาภิบาลกรุงเทพฯ ในปี พ.ศ. 2440 เป็นไปตามกฎหมายที่เรียกว่าพระราชกำหนดสุขาภิบาลกรุงเทพฯ ร.ศ.116 แต่แทนที่การปกครองท้องถิ่นดังกล่าวจะเป็นแบบการปกครองตนเองในระดับท้องถิ่น (Local Self Government) เช่น ในตะวันตกที่สมาชิกสภาและฝ่ายบริหารมาจากการเลือกตั้งโดยประชาชน สุขาภิบาลกรุงเทพฯกลับมีลักษณะเป็นการปกครองท้องถิ่นโดยข้าราชการประจำ (Local Government by Government Officials) ที่ผู้บริหารสุขาภิบาลกรุงเทพฯ เมื่อแรกตั้งกลับเป็นข้าราชการประจำทั้งสิ้น คือ เสนาบดีกระทรวงนครบาล นายช่าง และนายแพทย์

ต่อมา ในปี พ.ศ. 2448 หลังจากที่เคยเสด็จตลาดท่าฉลอม เมืองสมุทรสาครและทรงพบว่าตลาดสกปรกมาก และสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ เสนาบดีมหาดไทยได้ตำหนิข้าราชการเมืองสมุทรสาคร จนส่งผลให้ตลาดและเมืองท่าฉลอมได้รับการดูแลอย่างดีในเวลาต่อมา จึงได้ทรงจัดตั้งสุขาภิบาลท่าฉลอมขึ้นเมื่อวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2448 (ร.ศ.124) และ 2 ปีหลังจากนั้นก็ได้มีการตราพระราชบัญญัติจัดการสุขาภิบาล ร.ศ.127(พ.ศ.2451) ให้มีการจัดตั้งสุขาภิบาลในหัวเมืองต่างๆทั่วประเทศ สุขาภิบาลเหล่านั้นล้วนมีกรรมการเป็นข้าราชการประจำทั้งสิ้น ซึ่งชี้ให้เห็นว่าต้องการพัฒนาการปกครองท้องถิ่นแบบเมืองขึ้นมากกว่าการปกครองตนเองในระดับท้องถิ่น

พระราชบัญญัติสุขาภิบาลดังกล่าวแบ่งสุขาภิบาลออกเป็น 2 ประเภท คือ สุขาภิบาลเมือง และสุขาภิบาลตำบล อย่างแรกมีกรรมการ 11 คน อย่างหลังมีกรรมการ 5 คน ปราบกฏว่ากรรมการทั้งหมดล้วนเป็นข้าราชการส่วนภูมิภาค ได้แก่ ผู้ว่าราชการเมือง ปลัดเมือง นายอำเภอ ครู และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สุขาภิบาล ทั้งสองประเภทนี้มีองค์กรทำงานชุดเดียว คือคณะกรรมการสุขาภิบาลซึ่งทำหน้าที่ทั้งนิติบัญญัติและบริหาร

สุขาภิบาลทั้ง 2 ประเภทมีหน้าที่สำคัญ 4 อย่าง คือ รักษาความสะอาดในท้องที่ ป้องกัน และรักษาความเจ็บไข้ บำรุงรักษาถนน และจัดการศึกษาขั้นต้นของประชาชน ด้วยการสนับสนุนจากรัฐ การจัดตั้งสุขาภิบาลตามหัวเมืองต่างๆจึงกระจายออกไปถึง 35 แห่งในรัชสมัยดังกล่าว

ในสมัยนี้ ความสนใจของผู้เฝ้าอยู่ที่การทดลองจัดตั้งสภาประชาธิปไตย ดังที่เรียกว่า “ดุสิตธานี” และการสร้างขบวนการลูกเสือ ด้วยเหตุนี้แม้ว่าสุขาภิบาลจะไม่ถูกยกเลิก แต่เมื่อไม่ได้รับการส่งเสริมจากระดับบนดังที่เคยปรากฏในสมัยก่อนหน้าจึงส่งผลให้สุขาภิบาลตกอยู่ในสภาพอยู่กับที่ ทำให้จำนวนสุขาภิบาลคือ 35 แห่ง ทั่วประเทศไม่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ก็ไม่มีกรดำเนินการใดๆเพื่อปรับปรุงหรือจัดตั้งการปกครองท้องถิ่นรูปแบบอื่นๆได้อีก

ในปี พ.ศ. 2470 ในหลวงรัชกาลที่ 7 ได้ทรงตั้งคณะกรรมการขึ้นมาชุดหนึ่งเพื่อทำการศึกษาบทเรียนจากประเทศเพื่อนบ้าน เรียกว่า คณะกรรมการจัดการประชาธิปไตย นำโดยที่ปรึกษาชาวต่างประเทศชื่อ ริชาร์ด ดี. แครก (Richard D. Craig) ผลการศึกษาพบว่าควรจัดตั้งเทศบาลขึ้นมา ร่างพระราชบัญญัติเทศบาลได้รับการพิจารณาในสภาเสนาบดี เมื่อวันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2473 สภาเสนาบดีเห็นชอบในหลักการและให้กรมร่างกฎหมายพิจารณาหลักการในร่างกฎหมายฉบับนั้น ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ปีเดียวกัน แต่ก็ยังไม่มีการนำออกมาบังคับใช้เป็นกฎหมายจนเกิดเหตุการณ์ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475

สาเหตุที่พระองค์ทรงเตรียมจัดตั้งเทศบาล เพราะทรงเห็นว่าประชาชนไทยควรจะได้มีการฝึกฝนควบคุมกิจการของท้องถิ่น ก่อนที่พวกเขาจะควบคุมกิจการของรัฐในระบบรัฐสภาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2474 พระองค์ทรงพระราชทานสัมภาษณ์แก่นางสือพิมพ์ต่างประเทศว่า “ข้าพเจ้าเชื่อว่า ประชาชนควรจะมีสิทธิมีเสียงในกิจการของท้องถิ่น...ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นการผิดพลาด ถ้าเราจะมีกรปกครองระบอบรัฐสภา ก่อนที่ประชาชนจะมีโอกาสเรียนรู้และมีประสบการณ์ที่ดีเกี่ยวกับการใช้สิทธิเลือกตั้งในกิจการปกครองท้องถิ่น

เนื่องจากสุขาภิบาลไม่ได้รับความสนใจต่อไปในสมัยนี้ สุขาภิบาลจึงยังคงอยู่ในสภาพเดิมคือ 35 แห่ง แต่การบริหารก็ลดน้อยลงเป็นลำดับ เนื่องจากกรรมการสุขาภิบาลเป็นข้าราชการประจำ ต้องทำงานตามหน้าที่หลักของตน เมื่องานของสุขาภิบาลเป็นงานฝาก และผู้นำไม่ให้ความสนใจงานฝากก็จึงแทบไม่มีใครให้ความสำคัญละดำเนินการงาน

รัฐบาลคณะราษฎรมีนโยบายชัดเจนที่จะกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นด้วยการสถาปนาหน่วยการปกครองตนเองระดับท้องถิ่นตามแบบตะวันตกขึ้นเป็นครั้งแรกโดยกฎหมายฉบับนี้กำหนดให้มีเทศบาล 3 ระดับ ได้แก่ เทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล เริ่มต้นที่การยกฐานะสุขาภิบาล 35 แห่ง ที่มีอยู่เดิมเป็นเทศบาลและมีการจัดตั้งเพิ่มเติม ขณะนั้นมีตำบลจำนวน 4,800 แห่ง รัฐบาลหวังที่จะยกฐานะตำบลให้เป็นเทศบาล ทั้งนี้ เริ่มจัดตั้งเทศบาลครั้งแรกในปี พ.ศ. 2478

โดยมิได้จัดตั้งการปกครองท้องถิ่นรูปแบบอื่นอีกเลย พื้นที่ใดจะจัดตั้งให้เป็นเทศบาล รัฐบาลจะเป็นผู้พิจารณากำหนด เว้นแต่เทศบาลเมืองกฎหมายบังคับให้ต้องตั้งขึ้นในตำบล หรือส่วนของตำบลอันเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัด

เทศบาลในขั้นนั้นแบ่งโครงสร้างการบริหารงานออกเป็น 2 องค์กร คือ สภาเทศบาลและคณะเทศมนตรี ทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารตามลำดับ สมาชิกสภาเทศบาล (ส.ท.) มาจากการเลือกตั้งของประชาชนภายในเขตเทศบาลนั้นๆ วาระสภาเทศบาลและคณะผู้บริหารมีกำหนด 5 ปี ในระยะแรกนี้รัฐบาลตระหนักดีว่าการปกครองตนเองรูปเทศบาลเป็นของใหม่สำหรับประชาชน อาจยังไม่มีความรู้ความเข้าใจที่ดีเพียงพอจึงกำหนดบทเฉพาะกาลกำหนดสัดส่วนประกอบของ ส.ท. ตามลำดับชั้น ดังนี้

1. ท้องถิ่นใดมีสภาพเป็นเทศบาลแล้ว ให้รัฐบาลแต่งตั้งบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมและมีพื้นความรู้ตามที่กฎกระทรวงกำหนด เป็น ส.ท. เพื่อให้เป็น “ผู้เริ่มการ”

2. ในระยะเวลา 1 ปี นับแต่ประชุมสภาเทศบาลครั้งแรก ส.ท. มี 2 ประเภท คือ ประเภทที่ราษฎรเลือกตั้ง และประเภทที่รัฐบาลแต่งตั้งมีจำนวนไม่เกินประเภทแรก

3. เทศบาลที่ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งจบการศึกษาระดับประถมศึกษาเกินกว่าครึ่งให้สภาเทศบาลประกอบด้วยสมาชิกประเภทที่มาจาก การเลือกตั้งอย่างเดียว

เทศบาลมีฐานะเป็นนิติบุคคลมีงบประมาณทรัพย์สินและเจ้าหน้าที่ของตนเองตลอดจนมีอำนาจอิสระที่จะปฏิบัติงานในเขตพื้นที่ตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายบัญญัติสำหรับหน้าที่ของเทศบาลมีกว้างขวางมาก เช่น รักษาความสงบเรียบร้อย จัดสร้างและบำรุงทางน้ำ ทางบก รักษาความสะอาด กำจัดขยะป้องกันและระงับโรคติดต่อ ฯลฯ

จากข้อเท็จจริงที่ปรากฏพบว่าเทศบาลที่จัดตั้งขึ้นนี้ มุ่งไปในทางฝึกฝนประชาชนให้เข้าใจการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภาเป็นสำคัญหรือกล่าวได้ว่านักไปในการเมืองมากกว่าการบริหาร เทศบาลหลายแห่งประสบปัญหาความไม่มีเสถียรภาพของฝ่ายบริหารการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาลจึงค่อนข้างอลเวง ละไม่สร้างสรรคความเจริญก้าวหน้าแก่ท้องถิ่นเท่าที่ควร

การจัดตั้งเทศบาลดำเนินไปอย่างเชื่องช้า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2478 – พ.ศ. 2488 มีจำนวนเทศบาลเพียง 117 แห่งเท่านั้น จนกระทั่งปี พ.ศ. 2500 มีการยกฐานะสุขาภิบาลขึ้นเป็นเทศบาลตำบลอีก 3 แห่ง คิดเนื้อที่ตำบลที่ยกฐานะเป็นเทศบาลเพียง 239 ตำบล จากจำนวนตำบลทั้งสิ้นสี่พันตำบลเศษ เหตุผลหลักก็น่าจะเป็นเพราะว่าเทศบาลมีงบประมาณและอำนาจจำกัด รวมทั้งประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจ และความสนใจในการปกครองตนเอง

รัฐบาลพยายามแก้ไขปัญหาคอขวดที่เผชิญอยู่ เพื่อให้เทศบาลได้รับความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น โดยมีการแก้ไขกฎหมายเทศบาลอีก 3 ฉบับ ได้แก่

- 1.พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2481 : ใช้อายุ 5 ปี
- 2.พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2486 : ใช้อายุ 10 ปี
- 3.พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 : บังคับใช้สืบเนื่องมากระทั่งปัจจุบัน โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมหลายครั้ง

ถึงแม้ว่ากฎหมายจัดตั้งเทศบาลที่เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2476 รัฐจะมีเจตนาดีต่อประเทศและท้องถิ่นก็ตาม แต่ก็มีการจัดระบบที่ยังไม่ถูกต้องตามหลักสากลนัก กล่าวคือ เป็นการจัดตั้งขึ้นโดยผลของกฎหมาย มิได้มาจากกการเรียกร้องของประชาชน และรูปแบบเทศบาลกำหนดไว้เพียงแบบเดียวคือแบบมีสภาเทศบาลและคณะเทศมนตรี รวมทั้งบัญญัติหน้าที่เทศบาลไว้อย่างจำกัด ตามลำดับขั้นของเทศบาล ทั้งที่อาจไม่ตรงกับลักษณะภูมิประเทศและความต้องการของชุมชน ตลอดจนมีการควบคุมกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด

หลังจากใช้พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2476 ได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขกฎหมายเทศบาลอีก คือ พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2481 และพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2486 ใช้อายุ 10 ปี จึงเปลี่ยนเป็นพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 ซึ่งใช้ต่อเนื่องถึงปัจจุบัน โดยมีแก้ไขเพิ่มเติมหลายครั้ง กฎหมายดังกล่าวกำหนดให้เทศบาลเป็นทบวงการเมืองมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการส่วนท้องถิ่น สำหรับหลักเกณฑ์การจัดตั้งเทศบาลอาศัยจำนวนประชากรและความหนาแน่นความเจริญทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น และความสำคัญทางการเมือง ซึ่งกระทรวงมหาดไทยจะเสนอเป็นพระราชกฤษฎีกา โดยแบ่งประเภทเทศบาลเป็น 3 ระดับ ทำนองเดียวกับกฎหมายเก่า คือ เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร ความแตกต่างระหว่างประเภทขึ้นกับประชากรความหนาแน่นและรายได้ สำหรับโครงสร้างของเทศบาลยังประกอบด้วยสภาเทศบาลและคณะเทศมนตรีเช่นเดิม

ในขั้นต้นสมาชิกสภาเทศบาลมี 2 ประเภท คือ ที่มาจากราษฎรเลือกตั้งและที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแต่งตั้ง ต่อมาปี พ.ศ. 2499 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเหลือเพียงสมาชิกประเภทแรกเท่านั้น มีวาระดำรงตำแหน่ง 5 ปี เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า เทศบาลเป็นรูปแบบการปกครองท้องถิ่นที่ก้าวหน้ารวมทั้งมีความเข้มแข็งในการบริหารของท้องถิ่นมากที่สุด กฎหมายบัญญัติอำนาจหน้าที่ของเทศบาลอย่างกว้างขวางสามารถทำการนอกเขตและร่วมปฏิบัติงานกับเทศบาลอื่นในลักษณะที่เรียกว่า สหการ ได้ด้วย

พระราชบัญญัติ เทศบาล (ฉบับที่10) พ.ศ.2542

ได้มีการแก้ไขในประเด็นสำคัญ ดังนี้

- 1) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 116 ตอนที่ 15 ก. วันที่ 10 มีนาคม 2542 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 11 มีนาคม 2542
- 2) แก้ไขวาระของ ส.ท. จาก 5 ปี เป็น 4 ปี
- 3) เพิ่มเติมลักษณะต้องห้ามของ ส.ท. จะต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งทางตรง/ทางอ้อม ในสัญญาหรือกิจการเกี่ยวข้องกับเทศบาล
- 4) แก้ไขการพ้นสมาชิกภาพ ส.ท. โดยสภาเทศบาลมีมติ 3 ใน 4 ให้ออกจากตำแหน่งได้หากเห็นว่าประพฤติเสื่อมเสียก่อความไม่สงบเรียบร้อยแก่เทศบาล หรือกระทำการเสื่อมเสียประโยชน์สภาเทศบาล
- 5) เพิ่มเติมสิทธิราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ออกเสียงลงคะแนนและผู้บริหารท้องถิ่นพ้นตำแหน่งได้
- 6) เพิ่มเติมกรณีเทศมนตรีทั้งคณะพ้นตำแหน่ง แล้วไม่อาจตั้งคณะเทศมนตรีได้ โดยมีสาเหตุจากสภาเทศบาลจรรยาบรรณว่า การกระทรวงมหาดไทยสั่งยุบสภาเทศบาล ให้ ผวจ. แต่งตั้งข้าราชการหรือพนักงานท้องถิ่นในจังหวัดนั้นเป็นคณะเทศมนตรีชั่วคราว
- 7) กรณีไม่มีคณะเทศมนตรีให้ปลัดเทศบาลปฏิบัติหน้าที่เป็นการชั่วคราวเท่าที่จำเป็นได้
- 8) เพิ่มเติมกรณีคณะเทศมนตรีหรือเทศมนตรีถูกสั่งพักระหว่างการสอบสวน ผวจ. แต่งตั้ง ส.ท. ที่สภาเทศบาลเห็นชอบ เป็นคณะเทศมนตรีแทนชั่วคราวได้
- 9) เพิ่มเติมอำนาจหน้าที่เทศบาลในการบำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ การผังเมือง และการท่องเที่ยว
- 10) แก้ไขเพิ่มเติมในกรณีเพื่อคุ้มครองประโยชน์ประชาชนในเขตเทศบาลหรือของประเทศ โดยส่วนรวม ผู้ว่าราชการจังหวัดสามารถเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย สั่งยุบสภาเทศบาลได้

#### พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่1) พ.ศ.2542

ได้มีการแก้ไขในประเด็นสำคัญ ดังนี้

- 1) แก้ไขโครงสร้างองค์การเทศบาลจากเดิมที่ประกอบด้วยสภาเทศบาลและคณะเทศมนตรี เป็นสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี
- 2) ให้เลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง มีวาระ 4 ปี
- 3) กำหนดอำนาจหน้าที่ของนายกเทศมนตรีให้ชัดเจนเช่นเดียวกับผู้บริหารกรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา
- 4) ให้นายกเทศมนตรีแต่งตั้งรองนายกเทศมนตรีได้จำนวน 2-4 คน ตามประเภทของเทศบาล

5) กำหนดเรื่องการออกเสียงประชามติ สำหรับกิจการที่อาจกระทบประโยชน์ได้เสียของเทศบาลหรือประชาชนในท้องถิ่น

6) ปรับปรุงเกณฑ์การจัดตั้งเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนครให้คล่องตัวยิ่งขึ้นโดยตัดเกณฑ์ด้านความหนาแน่นออกไป

7) กำหนดอำนาจของนายอำเภอหรือ ผวจ. ในการสั่งเพิกถอนหรือสั่งระงับการปฏิบัติหน้าที่ของนายกเทศมนตรีหรือรองนายกเทศมนตรี

8) กำหนดให้ ผวจ. มีสิทธิเสนอความเห็นต่อ รมว.มท. ในการสั่งให้นายกเทศมนตรีหรือรองนายกฯออกจากตำแหน่งได้

### สรุป

พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496

[แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546]

### กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตเทศบาล

เมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปี นับแต่วันที่ให้มีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะท้องถิ่นใดเป็นเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนครแล้ว ให้ยกเลิก กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตเทศบาลนั้น

ให้มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้านฯ ในเขตเทศบาลตำบล ถ้าหมดความจำเป็นให้รัฐมนตรีประกาศ ยกเลิกตำแหน่งดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษา

### การจัดตั้งเทศบาล

1. เมื่อท้องถิ่นใดมีสภาพอันสมควรยกฐานะเป็นเทศบาล ให้จัดตั้งท้องถิ่นนั้นๆเป็นเทศบาลตำบล เทศบาลเมือง หรือเทศบาลนคร

2. เมื่อมีการจัดตั้ง อบต. เป็นเทศบาล ให้เลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่จัดตั้งเป็นเทศบาล

3. ในระหว่างที่ไม่มีนายกเทศมนตรี ให้ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ก่อนวันที่จัดตั้งเทศบาลปฏิบัติหน้าที่เทศบาลและให้ปฏิบัติหน้าที่นายกเทศมนตรีเท่าที่จำเป็นได้ เป็นการชั่วคราว จนถึงวันประกาศผลการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี

4. เทศบาลตำบล ได้แก่ ท้องถิ่นซึ่งมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลตำบล



5.เทศบาลเมือง ได้แก่ ท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัด หรือท้องถิ่นชุมนุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่หมื่นคนขึ้นไป ทั้งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำตามพระราชบัญญัตินี้และซึ่งมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง

6.เทศบาลนคร ได้แก่ ท้องถิ่นชุมนุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่ห้าหมื่นคนขึ้นไป ทั้งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำตามพระราชบัญญัตินี้ และซึ่งมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะเป็นเทศบาลนคร

7.การเปลี่ยนชื่อเทศบาลหรือการเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาล ให้กระทำโดยประกาศกระทรวงมหาดไทย

8.ในกรณีที่เป็นการเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนคร ให้กำหนด ผู้ใหญ่บ้านฯ สิ้นสุดอำนาจหน้าที่เมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่ประกาศกระทรวงมหาดไทยใช้บังคับเป็นต้นไป

9.ท้องถิ่นซึ่งได้ยกฐานะเป็นเทศบาลแล้วอาจถูกเปลี่ยนแปลงฐานะหรือยุบเลิกได้โดยทำเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทย

### องค์การเทศบาล

องค์การเทศบาลประกอบด้วยสภาเทศบาล และนายกเทศมนตรี

### สภาเทศบาล

1.สภาเทศบาลประกอบด้วยสมาชิกสภาเทศบาลตามจำนวนดังต่อไปนี้

(1)สภาเทศบาลตำบล ประกอบด้วยสมาชิกจำนวนสิบสองคน

(2)สภาเทศบาลเมือง ประกอบด้วยสมาชิกจำนวนสิบแปดคน

(3)สภาเทศบาลนคร ประกอบด้วยสมาชิกจำนวนยี่สิบสี่คน

2.ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาล นอกจากต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นแล้ว จะต้องไม่เป็นผู้ที่พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น หรือที่ปรึกษาหรือเลขานุการของผู้บริหารท้องถิ่น เพราะเหตุมีส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาหรือกิจการที่กระทำกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันรับสมัครเลือกตั้ง

3.สมาชิกสภาเทศบาลให้อยู่ในตำแหน่งได้คราวละสี่ปีนับแต่วันเลือกตั้ง

4.สมาชิกสภาเทศบาลต้องไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียไม่ว่าโดยทางตรงและทางอ้อมในสัญญาที่เทศบาลนั้นเป็นคู่สัญญาหรือในกิจการที่กระทำให้แก่เทศบาลนั้น หรือที่เทศบาลนั้นจะกระทำ

5.สมาชิกภาพของสมาชิกสภาเทศบาลสิ้นสุดลง เมื่อ

- (1) ถึงคราวออกตามวาระ หรือมีการยุบสภาเทศบาล
- (2) ตาย
- (3) ลาออก โดยยื่นหนังสือลาออกต่อผู้ว่าราชการจังหวัด
- (4) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 15 วรรคสอง
- (5) ขาดประชุมสภาเทศบาลสามครั้งติดต่อกันโดยไม่มีเหตุอันสมควร
- (6) กระทำการอันต้องห้ามตาม ข้อ 4

(7) สภาเทศบาลมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง โดยมีสมาชิกสภาเทศบาลจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกสภาเทศบาลทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เข้าชื่อเสนอให้สภาเทศบาลพิจารณาและมติดังกล่าวต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนสมาชิกสภาเทศบาลทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ทั้งนี้ ให้สมาชิกสภาเทศบาลลงคะแนนนับแต่วันที่สภาเทศบาลมีมติ

(8) ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาล จำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มาลงคะแนนเสียง ถอดถอนออกจากตำแหน่ง

เมื่อมีข้อสงสัยเกี่ยวกับสมาชิกภาพของสมาชิกสภาเทศบาลผู้ใดสิ้นสุดลงตาม(4)(5)หรือ(6) ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสอบสวนและวินิจฉัยโดยเร็ว คำวินิจฉัยของผู้ว่าราชการจังหวัดให้เป็นที่สุด

6. สภาเทศบาลมีประธานสภาคนหนึ่ง และรองประธานสภาคนหนึ่ง ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจากสมาชิกสภาเทศบาลตามมติของสภาเทศบาล ดำรงตำแหน่งจนครบอายุของสภาเทศบาล

7. นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามตามข้อ 6 ประธานสภาเทศบาลและรองประธานสภาเทศบาลพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (1) ลาออก โดยยื่นหนังสือลาออกต่อผู้ว่าราชการจังหวัด
- (2) สิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาเทศบาล
- (3) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง

(4) สภาเทศบาลมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง โดยมีสมาชิกสภาเทศบาลจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกสภาเทศบาลทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เข้าชื่อเสนอให้สภาเทศบาลพิจารณาและมติดังกล่าวต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนสมาชิกสภาเทศบาลทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

ผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งประธานสภาเทศบาลหรือรองประธานสภาเทศบาลตาม(3) หรือ (4) จะดำรงตำแหน่งประธานสภาเทศบาลหรือรองประธานสภาเทศบาลอีกไม่ได้ตลอดอายุของสภาเทศบาลนั้น

8. ในกรณีที่ตำแหน่งประธานสภาเทศบาลหรือรองประธานสภาเทศบาลว่างลงเพราะเหตุใดเหตุหนึ่งตาม ข้อ 7 ให้สภาเทศบาลเลือกสมาชิกสภาเทศบาลขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่างภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ตำแหน่งว่างลง

9. รองประธานสภาเทศบาล มีหน้าที่กระทำการแทนประธานสภาเทศบาลในเมื่อประธานสภาเทศบาลไม่อยู่ หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้
10. ถ้าประธานและรองประธานสภาเทศบาลไม่อยู่ในที่ประชุม ให้สมาชิกสภาเทศบาลเลือกตั้งกันเองเป็นประธานเฉพาะในคราวประชุมนั้น
11. ในปีหนึ่งให้มีสมัยประชุมสามัญสี่สมัย
12. ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องกำหนดให้สมาชิกสภาเทศบาลได้มาประชุมสภาเทศบาลครั้งแรกภายในสิบห้าวันนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลครบตามจำนวนแล้ว และให้ที่ประชุมเลือกประธานสภาเทศบาลและรองประธานสภาเทศบาล
13. กรณีที่สภาเทศบาลไม่อาจจัดให้มีการประชุมครั้งแรกตามได้ตามกำหนดเวลาใน ข้อ 12 หรือมีการประชุมสภาเทศบาลแต่ไม่อาจเลือกประธานสภาเทศบาลได้ ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยให้มีคำสั่งยุบสภาเทศบาล
14. สมัยประชุมสามัญหนึ่งๆ ให้มีกำหนดไม่เกินสามสิบวัน แต่ถ้าจะขยายเวลาออกไปอีกจะต้องได้รับอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัด
15. ในกรณีที่ยังไม่มีประธานสภาเทศบาลหรือประธานสภาเทศบาลไม่เรียกประชุม ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้เรียกประชุมและเป็นผู้เปิดหรือปิดประชุม
16. นอกจากสมัยประชุมสามัญแล้ว ประธานสภาเทศบาล หรือนายกเทศมนตรี หรือสมาชิกสภาเทศบาลมีจำนวนไม่ต่ำกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกที่อยู่ในตำแหน่ง อาจทำคำร้องยื่นต่อผู้ว่าราชการจังหวัดขอให้เปิดประชุมวิสามัญได้
17. สมัยประชุมวิสามัญให้มีกำหนดไม่เกินสิบห้าวัน แต่ถ้าจะขยายเวลาออกไปอีก จะต้องได้รับอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัด
18. เมื่อนายกเทศมนตรี หรือสมาชิกสภาเทศบาลไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกที่มาประชุมร้องขอให้ทำการประชุมลับ ก็ให้ประธานสภาเทศบาลดำเนินการประชุมลับได้ โดยไม่ต้องขอมติที่ประชุม
19. สมาชิกสภาเทศบาลมีสิทธิตั้งกระทู้ถามนายกเทศมนตรีหรือรองนายกเทศมนตรี เกี่ยวกับการงานในหน้าที่ แต่นายกเทศมนตรีหรือรองนายกเทศมนตรี มีสิทธิที่จะไม่ตอบ เมื่อเห็นว่าข้อความนั้นๆ ยังไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของเทศบาล
20. สภาเทศบาลมีอำนาจเลือกสมาชิกสภาเทศบาลตั้งเป็นคณะกรรมการสามัญของสภาเทศบาล และมีอำนาจเลือกบุคคลผู้เป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกตั้งเป็นคณะกรรมการวิสามัญของสภาเทศบาล เพื่อกระทำการหรือพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใดๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาเทศบาล แล้วรายงานต่อสภาเทศบาล

21. การตั้งคณะกรรมการวิสามัญตาม ข้อ 20 นายกเทศมนตรีมีสิทธิเสนอชื่อบุคคลผู้เป็นหรือมิได้เป็นสมาชิก เพื่อให้สภาเทศบาลแต่งตั้งเป็นกรรมการในคณะกรรมการวิสามัญได้ไม่เกินหนึ่งในสี่ของจำนวนกรรมการทั้งหมด

22. คณะกรรมการที่สภาแต่งตั้งขึ้นจะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการในเรื่องหนึ่งตามที่คณะกรรมการมอบหมายก็ได้

23. ในกรณีกิจการอื่นใดอาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของเทศบาลหรือประชาชนในท้องถิ่น สมาชิกสภาเทศบาลจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกเท่าที่มีอยู่หรือนายกเทศมนตรีอาจเสนอต่อประธานสภาเทศบาลเพื่อให้มีการออกเสียงประชามติในท้องถิ่นได้

การออกเสียงประชามติให้มีผลเป็นเพียงการให้คำปรึกษาแก่สภาเทศบาลหรือนายกเทศมนตรีในเรื่องนั้น

#### นายกเทศมนตรี

1. ให้เทศบาลมีนายกเทศมนตรีคนหนึ่งซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตาม

2. บุคคลผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นและต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้ด้วย

(1) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง

(2) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่าหรือเคยเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกรัฐสภา

(3) ไม่เป็นผู้ที่พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น หรือที่ปรึกษาหรือเลขานุการของผู้บริหารท้องถิ่น เพราะเหตุมีส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาที่กระทำกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันรับสมัครเลือกตั้ง

(4) เคยเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งถูกให้พ้นจากตำแหน่งเนื่องจากกระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบ

3. นายกเทศมนตรีดำรงตำแหน่งนับแต่วันเลือกตั้งและมีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันเลือกตั้ง แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้ ในกรณีที่นายกเทศมนตรีตำแหน่งไม่ครบระยะเวลาสี่ปีก็ให้ถือว่าเป็นหนึ่งวาระ และเมื่อดำรงตำแหน่งสองวาระติดต่อกันแล้วจะดำรงตำแหน่งได้อีกเมื่อพ้นระยะเวลาสี่ปีนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง

4. นายกเทศมนตรีอาจแต่งตั้งรองนายกเทศมนตรีซึ่งมิใช่สมาชิกสภาเทศบาล ตามเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

- (1)เทศบาลตำบล ให้แต่งตั้งได้ไม่เกินสองคน
- (2)เทศบาลเมือง ให้แต่งตั้งได้ไม่เกินสามคน
- (3)เทศบาลนคร ให้แต่งตั้งได้ไม่เกินสี่คน

5.นายกเทศมนตรีอาจแต่งตั้งที่ปรึกษานายกเทศมนตรีและเลขานุการนายกเทศมนตรี ซึ่งมีใช้สมาชิกสภาเทศบาลได้ ตามเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

- (1)เทศบาลตำบลให้แต่งตั้งได้จำนวนรวมกันไม่เกินสองคน
- (2)เทศบาลเมืองให้แต่งตั้งได้จำนวนรวมกันไม่เกินสามคน
- (3)เทศบาลนครให้แต่งตั้งได้จำนวนรวมกันไม่เกินห้าคน

6.รองนายกเทศมนตรีต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับนายกเทศมนตรี

7.ก่อนนายกเทศมนตรีเข้ารับหน้าที่ ให้ประธานสภาเทศบาลเรียกประชุม สภาเทศบาลเพื่อให้นายกเทศมนตรีแถลงนโยบายต่อสภาเทศบาล โดยไม่มีการลงมติ ภายในสามสิบวันนับแต่ประกาศผลการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี

8.กรณีที่ไม่ มีผู้ดำรงตำแหน่งประธานสภาเทศบาลและรองประธานสภาเทศบาล หรือสภาเทศบาลถูกยุบ หากมีกรณีที่สำคัญและจำเป็นเร่งด่วนซึ่งปล่อยให้เนิ่นช้าไปจะกระทบต่อประโยชน์สำคัญของราชการหรือราษฎร นายกเทศมนตรีจะดำเนินการไปพลางก่อนเท่าที่จำเป็นก็ได้

9.สมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกเท่าที่มีอยู่มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมสภาเทศบาลเพื่อให้นายกเทศมนตรีแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในปัญหาอันเกี่ยวกับการบริหารราชการเทศบาลโดยไม่มีการลงมติ

10.ญัตติตาม ข้อ 9 ให้ยื่นต่อประธานสภาเทศบาลและให้ประธานสภาเทศบาลกำหนดวันสำหรับการอภิปรายทั่วไป ซึ่งต้องไม่เร็วกว่าห้าวันและไม่ช้ากว่าสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับญัตติ

11.นายกเทศมนตรีมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1)กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการของเทศบาลให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ เทศบัญญัติ และนโยบาย

(2)สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการของเทศบาล

(3)แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกเทศมนตรี ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี และเลขานุการนายกเทศมนตรี

(4)วางระเบียบเพื่อให้งานของเทศบาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

(5)รักษาการให้เป็นไปตามเทศบัญญัติ

(6)ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และกฎหมายอื่น

12.นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี และเลขาธิการนายกเทศมนตรี ต้องไม่กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(1)ดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่อื่นใดในส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เว้นแต่ตำแหน่งที่ดำรงตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

(2)รับเงินหรือประโยชน์ใดๆเป็นพิเศษจากส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ นอกเหนือไปจากที่ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ปฏิบัติกับบุคคลในธุรกิจการงาน ตามปกติ

(3)เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาที่เทศบาลนั้นเป็นผู้ สัญญา หรือในกิจการที่กระทำให้แก่เทศบาลนั้น หรือที่เทศบาลนั้นจะกระทำ

13.นายกเทศมนตรีพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(1)ถึงคราวออกตามวาระ

(2)ตาย

(3)ลาออก โดยยื่นหนังสือลาออกต่อผู้ว่าราชการจังหวัด

(4)ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม

(5)กระทำการฝ่าฝืนมาตรา 48 จตุตศ

(6)รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง

(7)ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

(8)ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลมีจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มาลงคะแนนเสียง ถอดถอนออกจากตำแหน่ง

ในระหว่างที่ไม่มีนายกเทศมนตรี ให้ปลัดเทศบาลปฏิบัติหน้าที่ของนายกเทศมนตรีเท่าที่จำเป็นได้เป็นการชั่วคราวจนถึงวันประกาศผลการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี

เมื่อมีข้อสงสัยเกี่ยวกับความเป็นนายกเทศมนตรีสิ้นสุดลงตาม (4) หรือ (5) ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสอบสวนและวินิจฉัยโดยเร็ว คำวินิจฉัยของผู้ว่าราชการจังหวัดให้เป็นที่สิ้นสุด

14.รองนายกเทศมนตรีพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(1)นายกเทศมนตรีพ้นจากตำแหน่ง

(2)นายกเทศมนตรีมีคำสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง

(3)ตาย

(4)ลาออก โดยยื่นหนังสือลาออกต่อกองนายกเทศมนตรี

(5)ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม

(6)กระทำการฝ่าฝืนตามข้อห้าม

(7)ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

(8)รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณาสอบสวนและสั่งให้ออกจากตำแหน่ง

ให้นำความใน (1) (2) (3) (4) (6) และ (7) มาใช้บังคับกับการพ้นจากตำแหน่งของที่ปรึกษานายกเทศมนตรีและเลขานุการนายกเทศมนตรีด้วยโดยอนุโลม

เมื่อมีข้อสงสัยเกี่ยวกับความเป็นรองนายกเทศมนตรี ที่ปรึกษานายกเทศมนตรีและเลขานุการนายกเทศมนตรีสิ้นสุดลงตาม (5) ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสอบสวนและวินิจฉัยโดยเร็ว คำวินิจฉัยของผู้ว่าราชการจังหวัดให้เป็นที่สุด

15.ในกรณีที่นายกเทศมนตรีไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้รองนายกเทศมนตรีตามลำดับที่นายกเทศมนตรีจัดไว้เป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้าไม่มีรองนายกเทศมนตรีหรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ให้ปลัดเทศบาลเป็นผู้รักษาราชการแทน

16.นายกเทศมนตรีอาจมอบอำนาจโดยทำเป็นหนังสือโดยให้รองนายกเทศมนตรีเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนนายกเทศมนตรีก็ได้ แต่ถ้ามอบให้ปลัดเทศบาลหรือรองปลัดเทศบาลปฏิบัติราชการแทนให้ทำเป็นคำสั่งและประกาศให้ประชาชนทราบ

17.ในการปฏิบัติหน้าที่ให้นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรีและพนักงานเทศบาลเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

18.ถ้าในเขตเทศบาลใด รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเห็นเป็นการสมควรให้นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ปลัดเทศบาล รองปลัดเทศบาล หรือหัวหน้าส่วนราชการในเขตเทศบาลนั้นมีอำนาจเปรียบเทียบคดีละเมิดเทศบัญญัติได้ ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

19.เมื่อพ้นกำหนดเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่ให้มีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะท้องถิ่นใดเป็นเทศบาลแล้วให้นายกเทศมนตรีมีอำนาจหน้าที่อย่างเดียวกับอำนาจหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน

กรณีเทศบาลตำบลใดมีทั้งนายกเทศมนตรี และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน ให้บุคคลดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่หรือกฎหมายอื่นในเขตเทศบาลตำบลตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

20.เงินเดือนและประโยชน์ตอบแทนอื่นของนายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี และเลขานุการนายกเทศมนตรี ให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

### หน้าที่ของเทศบาล

1.เทศบาลมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

(1)รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน

- (2)ให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ
- (3)รักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- (4)ป้องกันและระงับโรคติดต่อ
- (5)ให้มีเครื่องใช้ในดับเพลิง
- (6)ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม
- (7)ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และพิการ
- (8)บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- (9)หน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล

2.การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนโดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยกรณีนั้น และหลักเกณฑ์และวิธีการกระทรวงมหาดไทยกำหนด

3.เทศบาลตำบลอาจจัดทำกิจการใดๆในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

- (1)ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา
- (2)ให้มีโรงฆ่าสัตว์
- (3)ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม
- (4)ให้มีสุสานและฌาปนสถาน
- (5)บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
- (6)ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้
- (7)ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- (8)ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
- (9)เทศพาณิชย์

4.เทศบาลเมืองมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

- (1)กิจการตามที่ระบุไว้ใน ข้อ 1
- (2)ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา
- (3)ให้มีโรงฆ่าสัตว์
- (4)ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์และรักษาคนเจ็บไข้
- (5)ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ



- (6)ให้มีและบำรุงส้วมสาธารณะ
- (7)ให้มีและบำรุงการไฟฟ้า หรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- (8)ให้มีการดำเนินกิจการโรงรับจำนำหรือสถานสินเชื่อท้องถิ่น

5.เทศบาลเมืองอาจจัดทำกิจการใดๆในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

- (1)ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม
- (2)ให้มีสุสานและฌาปนสถาน
- (3)บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
- (4)ให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก
- (5)ให้มีและบำรุงโรงพยาบาล
- (6)ให้มีการสาธารณสุข
- (7)จัดทำกิจการซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข
- (8)จัดตั้งและบำรุงโรงเรียนอาชีวศึกษา
- (9)ให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการศึกษาและพลศึกษา
- (10)ให้มีและบำรุงสวนสาธารณะ สวนสัตว์ และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
- (11)ปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม และรักษาความสะอาดเรียบร้อยของท้องถิ่น
- (12)เทศพาณิชย์

6.เทศบาลนครมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาลดังต่อไปนี้

- (1)กิจการตามที่ระบุไว้ในข้อ 4
- (2)ให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก
- (3)กิจการอื่นซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข
- (4)การควบคุมสุขลักษณะและอนามัยในร้านจำหน่ายอาหาร โรงแรมหอพัก และสถานบริการ

อื่น

- (5)จัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย และการปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม
- (6)จัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
- (7)การวางผังเมืองและการควบคุมการก่อสร้าง
- (8)การส่งเสริมกิจการการท่องเที่ยว

7.เทศบาลนครอาจจัดทำกิจการอื่นๆตามข้อ 5

**การทำการนอกเขตเทศบาลและการทำการร่วมกับบุคคลอื่น**

1.เทศบาลอาจทำกิจการนอกเขต เมื่อ

(1) การนั้นจำเป็นต้องทำและเป็นการที่เกี่ยวข้องกับกิจการที่ดำเนินตามอำนาจหน้าที่อยู่ภายในเขตของตน

(2) ได้รับความนิยมนอกจากเทศบาล คณะกรรมการสุขาภิบาล สภาจังหวัดหรือสภาตำบลแห่งท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง

(3) ได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

2. เทศบาลอาจทำการร่วมกับบุคคลอื่นโดยก่อตั้งบริษัทจำกัด หรือถือหุ้นในบริษัทจำกัด เมื่อ

(1) บริษัทจำกัดนั้นมีวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อกิจการค้าขายอันเป็นสาธารณูปโภค

(2) เทศบาลต้องถือหุ้นเป็นมูลค่าเกินกว่าร้อยละห้าสิบของทุนที่บริษัทนั้นจดทะเบียนไว้ในกรณีที่มีหลายเทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบลหรือสุขาภิบาล ถือหุ้นอยู่ในบริษัทเดียวกัน ให้นับหุ้นที่ถือกันรวมกัน และ

(3) ได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ความใน (1) และ (2) ไม่ใช้บังคับในกรณีที่บริษัทจำกัดที่เทศบาลร่วมก่อตั้งหรือถือหุ้นนั้นไม่มีเอกชนถือหุ้นอยู่ด้วย

#### สหการ

1. ถ้ามีกิจการใดอันอยู่ภายในอำนาจหน้าที่ของเทศบาลตั้งแต่สองแห่งขึ้นไปที่จะร่วมกันทำเพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่ง ก็ให้จัดตั้งเป็นองค์การขึ้นเรียกว่าสหการ โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

#### เทศบัญญัติ

1. เทศบาลมีอำนาจตราเทศบัญญัติโดยไม่ขัดหรือแย้งต่อบทกฎหมายในกรณี ดังต่อไปนี้

(1) เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามหน้าที่ของเทศบาล

(2) เมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้เทศบาลตราเทศบัญญัติ หรือให้มีอำนาจตราเทศบัญญัติ

ในเทศบัญญัตินั้น จะกำหนดโทษปรับผู้ละเมิดเทศบัญญัติไว้ด้วยก็ได้ แต่ห้ามมิให้กำหนดเกินกว่าหนึ่งพันบาท

2. เทศพาณิชย์ของเทศบาล ให้ตราเป็นเทศบัญญัติ กิจการใดที่เทศบาลมีรายได้หรือผลพลอยได้อันเกิดจากการกระทำตามอำนาจหน้าที่ จะไม่ตราเป็นเทศบัญญัติก็ได้

3. ร่างเทศบัญญัติจะเสนอได้ก็แต่โดย

(1) นายกเทศมนตรี

(2)สมาชิกเทศบาล โดยสมาชิกสภาเทศบาลลงนามรับรองไม่น้อยกว่าสองคน หรือ

(3)ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาล

ร่างเทศบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน สมาชิกสภาเทศบาลจะเสนอได้ต่อเมื่อมีคำรับรองของนายกเทศมนตรี

4.ร่างเทศบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน หมายความว่าร่างเทศพาณิชย์ หรือร่างเทศบัญญัติว่าด้วยเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(1)การจัดเก็บ ยกเลิก ลด เปลี่ยนแปลง แก้ไข ผ่อน หรือวางระเบียบ การบังคับอันเกี่ยวกับภาษีอากร

(2)การเก็บรักษาเงิน การจ่ายเงิน หรือการโอนงบประมาณของเทศบาล

(3)การกู้เงิน การค้ำประกัน หรือการใช้จ่ายเงินกู้

(4)การคลัง การงบประมาณ การเงิน ทรัพย์สิน การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน

(5)การจ้างและการพัสดุ

ในกรณีเป็นที่สงสัยว่าร่างเทศบัญญัติใดเป็นร่างเทศบัญญัติเกี่ยวกับการ ให้ประธานสภาเทศบาลเป็นผู้วินิจฉัย

5.ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่สภาเทศบาลได้มีมติเห็นชอบด้วยกับร่างเทศบัญญัติใด ในกรณีเทศบาลตำบล ให้ประธานสภาเทศบาลส่งร่างเทศบัญญัติไปยังนายอำเภอเพื่อส่งไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณา ในกรณีเทศบาลเมืองและเทศบาลนคร ให้ประธานสภาเทศบาลส่งไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณา

ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องพิจารณาร่างเทศบัญญัติให้เสร็จและส่งคืนประธานสภาเทศบาลภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับร่างเทศบัญญัตินั้น ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดไม่พิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ถือว่าผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นชอบด้วยกับร่างเทศบัญญัติ

ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นชอบ ให้ส่งนายกเทศมนตรีลงนามใช้บังคับเป็นเทศบัญญัติ แต่ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดไม่เห็นชอบด้วย ให้ส่งร่างเทศบัญญัตินั้นพร้อมด้วยเหตุผลไปยังสภาเทศบาล และให้สภาเทศบาลพิจารณาใหม่ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างเทศบัญญัติคืนมา ถ้าสภาเทศบาลมีมติยืนยันตามร่างเทศบัญญัติเดิมด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของสมาชิกเท่าที่มีอยู่ ให้ประธานสภาเทศบาลส่งร่างเทศบัญญัตินั้นให้นายกเทศมนตรีลงนามใช้บังคับเป็นเทศบัญญัติและแจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบต่อไป แต่ถ้าสภาเทศบาลไม่ยืนยันภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างเทศบัญญัติคืนจากผู้ว่าราชการจังหวัด หรือยืนยันตามร่างเทศบัญญัติเดิมด้วยคะแนนเสียงน้อยกว่าสองในสามของสมาชิกสภาเทศบาลเท่าที่มีอยู่ ให้ร่างเทศบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป

6. ในกรณีที่สภาเทศบาลไม่รับหลักการแห่งราชพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดจัดตั้งคณะกรรมการ คณะหนึ่ง ประกอบด้วย กรรมการจำนวนสิบห้าคน เพื่อพิจารณาหาข้อยุติความขัดแย้ง โดยแก้ไข ปรับปรุงหรือยืนยันสาระสำคัญของร่างเทศบัญญัตินั้น

คณะกรรมการ ให้ประกอบด้วยสมาชิกสภาเทศบาลซึ่งสภาเทศบาลเสนอจำนวนเจ็ดคน และบุคคลซึ่งเป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกสภาเทศบาลซึ่งนายกเทศมนตรีเสนอจำนวนเจ็ดคน โดยให้แต่งตั้งภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่สภาเทศบาลมีมติไม่รับหลักการ และให้กรรมการทั้งสิบสี่คนร่วมกันปรึกษาและเสนอบุคคล ซึ่งมีได้เป็นนายกเทศมนตรี เลขานุการนายกเทศมนตรี ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี และมีได้เป็นสมาชิกเทศบาลคนหนึ่ง ทำหน้าที่เป็นประธานกรรมการดังกล่าวภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่กรรมการครบจำนวนสิบสี่คน

กรณีที่ไม่สามารถเสนอบุคคลที่จะทำหน้าที่เป็นกรรมการหรือประธานกรรมการได้ภายในกำหนดเวลา หรือกรรมการไม่ปฏิบัติหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดจัดตั้งบุคคลซึ่งมิได้เป็นนายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี เลขานุการนายกเทศมนตรี ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี และมีได้เป็นสมาชิกสภาเทศบาลทำหน้าที่กรรมการหรือประธานกรรมการดังกล่าวให้ครบตามจำนวน

คณะกรรมการพิจารณาร่างเทศบัญญัติให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับตั้งแต่วันที่ได้แต่งตั้งประธานคณะกรรมการในคราวแรก แล้วรายงานต่อผู้ว่าราชการจังหวัด ในกรณีที่คณะกรรมการไม่สามารถพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ประธานกรรมการรวบรวมผลการพิจารณาแล้ววินิจฉัยชี้ขาดโดยเร็วแล้วรายงานต่อผู้ว่าราชการจังหวัด

ผู้ว่าราชการจังหวัดส่งร่างเทศบัญญัติที่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการหรือประธานกรรมการ ให้นายกเทศมนตรีโดยเร็วแล้วให้นายกเทศมนตรีเสนอร่างเทศบัญญัติต่อสภาเทศบาลภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับร่างเทศบัญญัติจากผู้ว่าราชการจังหวัด หากนายกเทศมนตรีไม่เสนอร่างเทศบัญญัติต่อสภาเทศบาลภายในเวลาที่กำหนด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรายงานต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเพื่อสั่งให้นายกเทศมนตรีพ้นจากตำแหน่ง

7. ให้สภาเทศบาลพิจารณาร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายตาม ข้อ 6 ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างเทศบัญญัติจากนายกเทศมนตรี หากสภาเทศบาลพิจารณาไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดหรือมีมติไม่เห็นชอบให้ตราเทศบัญญัตินั้น ให้ร่างเทศบัญญัตินั้นตกไปและให้ใช้เทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายในปีงบประมาณปีที่แล้วไปพลางก่อน ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยให้มีคำสั่งยุบสภาเทศบาล

8.เทศบัญญัตินั้นให้ใช้บังคับได้ เมื่อประกาศไว้โดยเปิดเผยที่สำนักงานเทศบาลแล้วเจ็ดวัน เว้นแต่ในกรณีฉุกเฉิน ถ้ามีความระบุนไว้ในเทศบัญญัตินั้นว่าให้ใช้บังคับได้ทันที ก็ให้ใช้บังคับในวันที่ได้ประกาศนั้น

9.ในกรณีฉุกเฉินซึ่งจะเรียกประชุมสภาเทศบาลให้ทัน่วงที่มีได้ คณะเทศมนตรีอาจออกเทศบัญญัติชั่วคราวได้เมื่อได้รับอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัดและเมื่อได้ประกาศไว้โดยเปิดเผยที่สำนักงานเทศบาลแล้วก็ให้ใช้บังคับได้

ในการประชุมสภาเทศบาลคราวต่อไป ให้สภาเทศบาลชั่วคราวนั้นเสนอต่อสภาเทศบาลเพื่ออนุมัติ ถ้าสภาเทศบาลอนุมัติแล้ว เทศบัญญัติชั่วคราวนั้นก็จะเป็นเทศบัญญัติต่อไป ถ้าสภาเทศบาลไม่อนุมัติ เทศบัญญัติชั่วคราวนั้นก็เป็นอันตกไป แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกิจการที่ได้เป็นไปในระหว่างที่ใช้เทศบัญญัติชั่วคราวนั้น

คำอนุมัติและไม่อนุมัติของสภาเทศบาลที่กล่าวนี้ ให้ทำเป็นเทศบัญญัติ

#### การคลังและทรัพย์สินของเทศบาล

1.งบประมาณประจำปีของเทศบาลต้องตราขึ้นเป็นเทศบัญญัติ ถ้าเทศบัญญัติงบประมาณออกไม่ทันปีใหม่ ให้ใช้เทศบัญญัติงบประมาณปีก่อนนั้นไปพลาง

ถ้าในปีใดจำนวนเงินซึ่งได้รับอนุญาตไว้ตามงบประมาณปรากฏว่าไม่พอสำหรับการใช้จ่ายประจำปีก็ดี หรือมีความจำเป็นที่จะต้องตั้งรายรับหรือรายจ่ายขึ้นใหม่ในระหว่างปีก็ดี ให้ตราขึ้นเป็นเทศบัญญัติงบประมาณเพิ่มเติม

2.เทศบาลอาจมีรายได้ดังต่อไปนี้

- (1)ภาษีอากรตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้
- (2)ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับ ตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้
- (3)รายได้จากทรัพย์สินของเทศบาล
- (4)รายได้จากการสาธารณูปโภคและเทศพาณิชย์
- (5)พันธบัตร หรือเงินกู้ ตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้
- (6)เงินกู้จากกระทรวง ทบวง กรม องค์การ หรือนิติบุคคลต่างๆ
- (7)เงินอุดหนุนจากรัฐบาลหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- (8)เงินและทรัพย์สินอย่างอื่นที่มีผู้อุทิศให้
- (9)รายได้อื่นใดตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้

3.เทศบาลอาจมีรายจ่ายดังต่อไปนี้

- (1)เงินเดือน

- (2) ค่าจ้าง
- (3) เงินตอบแทนอื่นๆ
- (4) ค่าใช้สอย
- (5) ค่าวัสดุ
- (6) ค่าครุภัณฑ์
- (7) ค่าที่ดิน สิ่งก่อสร้าง และทรัพย์สินอื่น
- (8) เงินอุดหนุน
- (9) รายจ่ายอื่นใดตามข้อผูกพันหรือตามที่มีกฎหมาย หรือระเบียบของกระทรวงมหาดไทย กำหนดไว้

4. การจ่ายเงินอุดหนุนและรายจ่ายเพื่อการลงทุน เทศบาลจะกระทำได้เมื่อได้รับความเห็นชอบจากสภาเทศบาลและผู้ว่าราชการจังหวัดอนุมัติแล้ว

5. การจ่ายเงินตามข้อผูกพัน ถ้าเป็นการชำระหนี้เงินกู้เมื่อถึงกำหนดชำระ เทศบาลจะต้องชำระเงินกู้จากทรัพย์สินของเทศบาลไม่ว่าจะตั้งงบประมาณรายจ่ายประเภทนี้ไว้หรือไม่

6. การจ่ายเงินค่าตอบแทนให้แก่ประธานสภาเทศบาล รองประธานสภาเทศบาล สมาชิกสภาเทศบาล และการจ่ายเงินค่าเบี้ยประชุมให้แก่กรรมการที่สภาเทศบาลแต่งตั้ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

7. ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจัดให้มีการตรวจสอบการคลัง การบัญชี หรือการเงินอื่นๆของเทศบาลปีละครั้ง

### การควบคุมเทศบาล

1. ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลเทศบาลในจังหวัดนั้นให้ปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่โดยถูกต้องตามกฎหมาย ในการนี้ให้มีอำนาจหน้าที่ชี้แจงแนะนำตักเตือนเทศบาล และตรวจสอบกิจการ เรียกรายงานและเอกสารหรือสถิติใดๆจากเทศบาลมาตรวจ ตลอดจนเรียกสมาชิกสภาเทศบาลหรือพนักงานเทศบาลมาชี้แจงหรือสอบสวนได้

ให้นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัดควบคุมดูแลเทศบาลตำบลในอำเภอนั้นให้ปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่โดยถูกต้องตามกฎหมาย ในการนี้ให้มีอำนาจหน้าที่ชี้แจงแนะนำตักเตือนเทศบาลตำบลและตรวจสอบกิจการ เรียกรายงานและเอกสารหรือสถิติใดๆจากเทศบาลมาตรวจ ตลอดจนเรียกสมาชิกสภาเทศบาลหรือพนักงานเทศบาลมาชี้แจงหรือสอบสวนก็ได้

2. เมื่อนายอำเภอ กรณีเทศบาลตำบลในอำเภอนั้นหรือผู้ว่าราชการจังหวัด ในกรณีแห่งเทศบาลเมืองและเทศบาลนครเห็นว่า นายกเทศมนตรี หรือรองนายกเทศมนตรีผู้ใดปฏิบัติการของเทศ

บาลไปในทางที่อาจเป็นการเสียหายแก่เทศบาล หรือเสียหายแก่ราชการ และนายอำเภอหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณีได้ชี้แจงแนะนำตักเตือนแล้วไม่ปฏิบัติตาม นายอำเภอหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณีมีอำนาจที่จะสั่งเพิกถอนหรือสั่งให้ระงับการปฏิบัติของนายกเทศมนตรีหรือรองนายกเทศมนตรีนั้นไว้ก่อนได้ แล้วให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรับรายงานรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยทราบภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่ที่มีคำสั่ง เพื่อให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยวินิจฉัยสั่งการตามสมควร

คำสั่งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยตามความในวรรคก่อนไม่กระทบกระเทือนสิทธิของบุคคลภายนอกผู้กระทำการโดยสุจริต

3. ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่า นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ประธานสภาเทศบาล หรือรองประธานสภาเทศบาล ปฏิบัติการฝ่าฝืนความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน ละเลยไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ หรือมีความประพฤติในทางจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียแก่ศักดิ์ตำแหน่ง หรือแก่เทศบาล หรือแก่ราชการ ให้เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพร้อมด้วยหลักฐาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยอาจใช้ดุลยพินิจสั่งให้นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ประธานสภาเทศบาล หรือรองประธานสภาเทศบาลพ้นจากตำแหน่งก็ได้ คำสั่งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยให้เป็นที่สุด

4. เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในเขตเทศบาลหรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม ผู้ว่าราชการจังหวัดจะรายงานเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเพื่อยุบสภาเทศบาลก็ได้

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจยุบสภาเทศบาลและให้แสดงเหตุผลไว้ในคำสั่ง

5. เมื่อเห็นจำเป็นที่จะให้เทศบาลใดอยู่ในความควบคุมดูแลของกระทรวงมหาดไทยโดยตรง ก็ให้ทำได้โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

#### คณะกรรมการที่ปรึกษาการเทศบาล

1. ให้มีคณะกรรมการที่ปรึกษาการเทศบาลคณะหนึ่งประกอบด้วยปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นประธานอธิบดีกรมมหาดไทย อธิบดีกรมโยธาเทศบาล อธิบดีกรมตำรวจ อธิบดีกรมสามัญศึกษา อธิบดีกรมวิสามัญศึกษา อธิบดีกรมการแพทย์ อธิบดีกรมอนามัย ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ ผู้อำนวยการส่วนการปกครองท้องถิ่น กรมมหาดไทย เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการอื่นซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแต่งตั้งอีกไม่เกินห้าคน มีหน้าที่ให้คำปรึกษา และเสนอข้อแนะนำแก่นายกรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแต่งตั้งอีกไม่เกินห้าคน มีหน้าที่ให้คำปรึกษา และเสนอข้อแนะนำแก่นายกรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเกี่ยวกับกิจการเทศบาลโดยทั่วไป

ให้ผู้อำนวยความสะดวกการปกครองท้องถิ่นกรมมหาดไทย เป็นเลขานุการคณะกรรมการที่  
 ปรึกษาการเทศบาล

2.กรรมการที่ปรึกษาการเทศบาลซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแต่งตั้งอยู่ใน  
 ตำแหน่งคราวละสี่ปี หากพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้

3.นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการที่ปรึกษาการเทศบาลพ้นจากตำแหน่ง  
 เมื่อ

(1)ตาย

(2)ลาออก

(3)เป็นบุคคลล้มละลาย

(4)เป็นบุคคลไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ

(5)ได้รับโทษจำคุกพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่คดีความผิดที่เป็นลหุโทษหรือความผิด  
 อันได้กระทำโดยประมาท

เมื่อกรรมการที่ปรึกษาการเทศบาลพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ รัฐมนตรีว่าการกระทรวง  
 มหาดไทยอาจแต่งตั้งผู้อื่นแทนได้ และผู้ได้รับแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งตามวาระเท่าผู้ที่ตนแทน

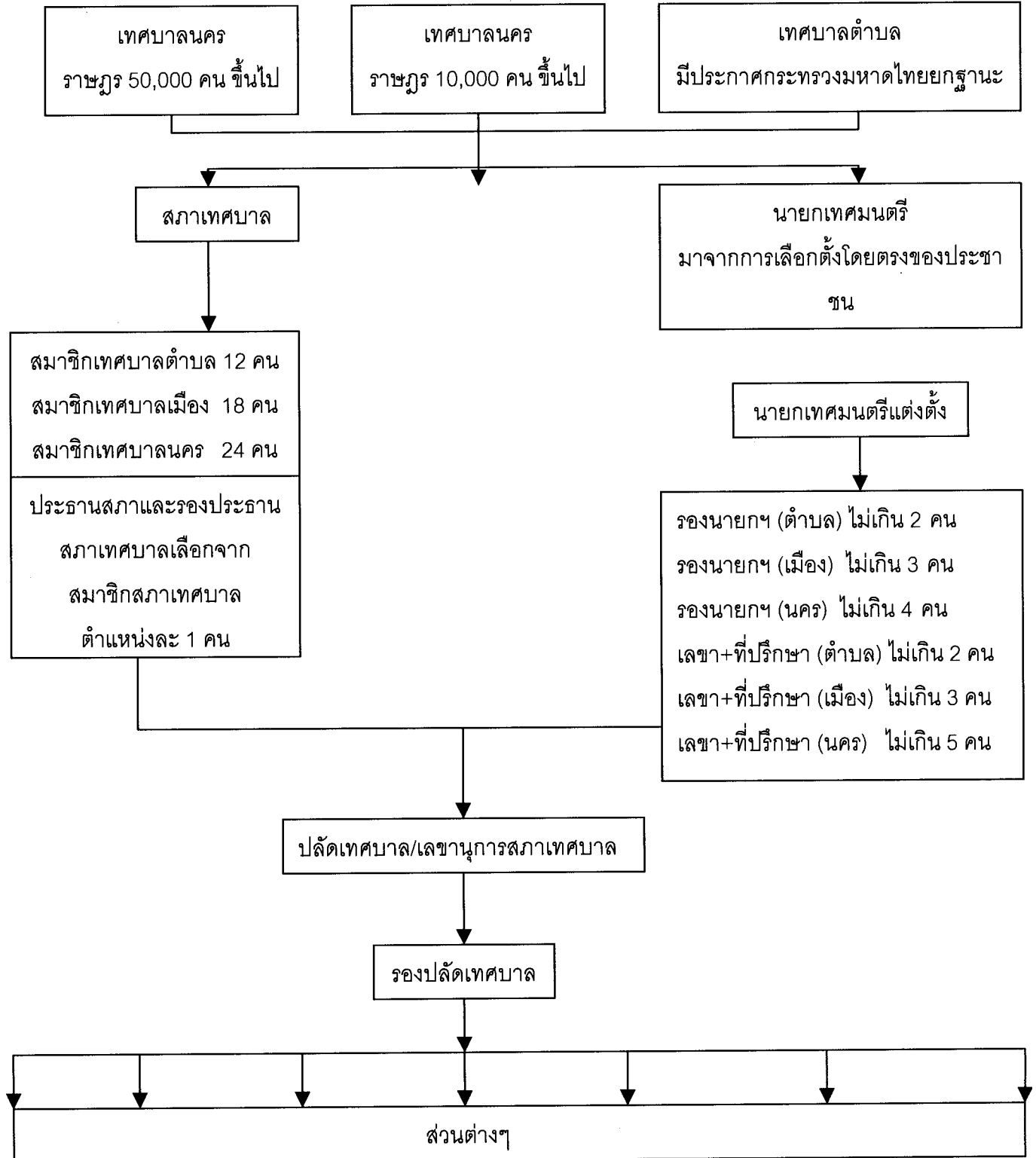
#### **บทเฉพาะกาลของพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่12) พ.ศ.2546**

1.บรรดาสมาชิกสภาเทศบาล คณะเทศมนตรี นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ซึ่งดำรง  
 ตำแหน่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะครบวาระหรือมีการ  
 ยุบสภาเทศบาล โดยให้ใช้กฎหมายเดิมไปก่อน

2.ในวาระเริ่มแรกเป็นเวลาสี่ปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ มิให้นำบทบัญญัติเกี่ยว  
 กับวุฒิการศึกษาของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรี มาใช้บังคับกับการเลือกตั้งนายกเทศ  
 มนตรี



ภาพที่ 4.1 โครงสร้างเทศบาล  
ตาม พ.ร.บ. เทศบาล พ.ศ. 2496  
แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546



เทศบาล	เทศบาลเมือง	เทศบาลนคร
1.รักษาความสงบเรียบร้อย	มีหน้าที่เช่นเดียวกับเทศบาล	มีหน้าที่เช่นเดียวกับเทศบาล
2.ให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ	ตามข้อ 1-9 และมีหน้าที่เพิ่มอีกดังนี้	เมือง ตามข้อ 1-12 และมีหน้าที่เพิ่มเติมอีกดังนี้
3.รักษาความสะอาดของถนนหรือทางเดินสาธารณะรวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอย	1.ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา	1.ให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก
4.ป้องกันและระงับโรคติดต่อ	2.ให้มีโรงพยาบาล	2.กิจการอย่างอื่นซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข
5.ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง	3.ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้	3.การควบคุมสุขลักษณะและอนามัยในร้านจำหน่ายอาหาร
6.ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม	4.ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ	โรงมหรสพและสถานบริการอื่น
7.ส่งเสริมการพัฒนาศตรี เด็กเยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ	5.ให้มีและบำรุงสวนสาธารณะ	4.จัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม
8.บำรุงศิลปจารัตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น	6.ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีการอื่น	5.จัดให้มีและควบคุมตลาดท่าเทียบเรือ ท่าข้ามและที่จอดรถ
9.หน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล	7.ให้มีการดำเนินกิจการโรงรับจำนำหรือสถานสินเชื่อท้องถิ่น	6.การวางผังเมืองและการควบคุมการก่อสร้าง
		7.การส่งเสริมการท่องเที่ยว

## อำนาจหน้าที่ของเทศบาลที่เลือกปฏิบัติ

เทศบาลตำบล	เทศบาลเมือง	เทศบาลนคร
1.ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา 2.ให้มีโรงพยาบาลสัตว์ 3.ให้มีตลาดท่าเทียบเรือและท่าข้าม 4.ให้มีสุสานและฌาปนสถาน 5.บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร 6.ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์และรักษาคนเจ็บไข้ 7.ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าและแสงสว่างโดยวิธีอื่น 8.ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ 9.เทศพาณิชย์	1.ให้มีตลาดและท่าเทียบเรือและท่าข้าม 2.ให้มีสุสานและฌาปนสถาน 3.บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร 4.ให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก 5.ให้มีและบำรุงโรงพยาบาล 6.ให้มีการสาธารณสุขโรค 7.จัดทำกิจการซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข 8.จัดตั้งและบำรุงโรงเรียนอาชีวศึกษา 9.ให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการกีฬาและพลศึกษา 10.ให้มีและบำรุงสวนสาธารณะ สวนสัตว์และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ 11.ปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรมและรักษาความสะอาดเรียบร้อยของท้องถิ่น 12.เทศพาณิชย์	มีหน้าที่เช่นเดียวกับเทศบาลเมือง ข้อ 1-12

## ประวัติความเป็นมา

เทศบาลนครสมุทรปราการ สภาพตั้งเดิมอยู่บนพื้นที่ตำบลบางเมือง อำเภอเมืองฯ จังหวัดสมุทรปราการ ต่อมาแยกเป็นตำบล "ปากน้ำ" มีวิวัฒนาการ โดยมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และยกฐานะตามลำดับ ดังนี้ พ.ศ. 2470 ยกฐานะขึ้นเป็นสุขาภิบาลสมุทรปราการ พ.ศ. 2478 ยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลเมืองสมุทรปราการ มีพื้นที่ 1.48 ตารางกิโลเมตร พ.ศ. 2505 ได้ขยายเขตพื้นที่จากเดิม รวมเป็นพื้นที่ 7.332 ตารางกิโลเมตร (ครอบคลุมพื้นที่ตำบลปากน้ำทั้งหมด) พ.ศ. 2542 ได้เปลี่ยนแปลงฐานะจากเทศบาลเมือง เป็นเทศบาลนครสมุทรปราการ ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 166 ตอนที่ 19 ก. ลงวันที่ 23 มีนาคม 2542 เทศบาลนครสมุทรปราการ นับจนถึงปัจจุบันมีอายุ 65 ปี ตราเครื่องหมายประจำเทศบาล คือ "องค์พระสมุทรเจดีย์กลางน้ำ" ซึ่งเป็นปูชนียสถานสำคัญ และเป็นที่เคารพสักการะของชาวสมุทรปราการ

## สภาพทั่วไป

เทศบาลนครสมุทรปราการ ตั้งอยู่บนพื้นที่ตำบลปากน้ำ อำเภอเมืองฯ จังหวัดสมุทรปราการ มีลักษณะเป็นพื้นที่ราบลุ่มไม่มีภูเขา มีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านและมีลำคลองหลายสายผ่านลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยา เช่น คลองโพรงพาง คลองมหาหงษ์ คลองปากน้ำ คลองบางนางเกรง เป็นต้น

## อาณาเขต

ทิศเหนือ จรด เขตเทศบาลตำบลลำโรงเหนือ

ทิศใต้ จรด เขตเทศบาลตำบลบางปู

ทิศตะวันออก จรด เขตเทศบาลตำบลบางปู เทศบาลตำบลบางเมือง และ อบต.บางเมือง

ทิศตะวันตก จรด แม่น้ำเจ้าพระยา

## โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครสมุทรปราการ

เทศบาลนครสมุทรปราการ มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 5 แห่ง ดังนี้

1. โรงเรียนเทศบาล 1 (เยี่ยมเกษสุวรรณ)
2. โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดในสองวิหาร)
3. โรงเรียนเทศบาล 3 (คลองตาเค็ดฝั่งตะวันตก)
4. โรงเรียนเทศบาล 4 (สิทธิชัยอุปถัมภ์)
5. โรงเรียนเทศบาล 5 (วัดกลางวรวิหาร)

## ชุมชน

ชุมชนในเขตเทศบาลนครสมุทรปราการ มีจำนวน 23 ชุมชน ดังนี้

1. ชุมชนคลองตาเค็ดฝั่งตะวันตก
2. ชุมชนคลองตาเค็ดฝั่งตะวันออก
3. ชุมชนตรอกถ่าน
4. ชุมชนท้ายบ้าน ซอย 40 (นำผล2)
5. ชุมชนซอยโรงนมตรามะลิ
6. ชุมชนวัดกลาง (บ้านใหม่)
7. ชุมชนวัดชัยมงคล
8. ชุมชนวัดในสองวิหาร
9. ชุมชนศูนย์การค้าปากน้ำ
10. ชุมชนสายลวด ซอย 3 (เจริญกุล)
11. ชุมชนสายลวด ซอย 4 (ภาณุรังษี)
12. ชุมชนสายลวด ซอย 5 (เฉลิมชัย)
13. ชุมชนบางปิ้ง
14. ชุมชนสายลวดสะพานสาม
15. ชุมชนสุขุมวิทฝั่งตะวันออก (นารถสุนทร)
16. ชุมชนท้ายบ้านฝั่งตะวันตก (โรงหมูโรงวัว)
17. ชุมชนหัวน้ำวน
18. ชุมชนอักษรลักษณ์ (สุเหว่า)
19. ชุมชนเพียรอุทิศ
20. ชุมชนเฟื่องฟ้า
21. ชุมชนแสนสุข
22. ชุมชนโค้งจระเข้
23. ชุมชนซอยโบราณ

## ข้อมูลอาชีพ

อาชีพหลัก รับจ้าง ค้าขาย ประมง ราชการ เอกชน และพนักงานวิสาหกิจ

เทศบาลนครสมุทรปราการ เป็นหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง มีสถานะเป็นนิติบุคคล การบริหารงานเทศบาล เป็นไปในรูปแบบสภาเทศบาลและคณะผู้บริหารท้องถิ่น

ถิ่น ซึ่งสมาชิกสภาเทศบาล มาจากการเลือกตั้งของประชาชนในท้องถิ่น จำนวน 24 คน มีหน้าที่ในทางนิติบัญญัติ และมีคณะผู้บริหารท้องถิ่น จำนวน 5 คน ประกอบด้วย นายกเทศมนตรี 1 คน และรองนายกเทศมนตรี 4 คน มีหน้าที่ในการบริหารกิจการของเทศบาลตามนโยบายที่กำหนดไว้

พนักงานเทศบาล เป็นเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นของเทศบาล ที่ปฏิบัติงานอันเป็นภารกิจประจำ โดยมีปลัดเทศบาลเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด มีการแบ่งส่วนการบริหาร ดังนี้

1. สำนักปลัดเทศบาล มีหน้าที่ ดำเนินการกิจการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนและนโยบายของเทศบาล และมีหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการ งานทะเบียนราษฎร งานการเจ้าหน้าที่ งานรักษาความสงบเรียบร้อย งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

2. กองวิชาการและแผนงาน มีหน้าที่ เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล การจัดทำงบประมาณรายจ่าย งานนิติการ งานประชาสัมพันธ์

3. กองคลัง มีหน้าที่ เกี่ยวกับการเงินและบัญชีการจัดเก็บภาษีต่าง ๆ งานผลประโยชน์ของเทศบาล ควบคุมดูแลพัสดุและทรัพย์สินของเทศบาล

4. กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่ รับผิดชอบในการดำเนินงานเกี่ยวกับการสาธารณสุขด้านต่างๆโดยแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือ

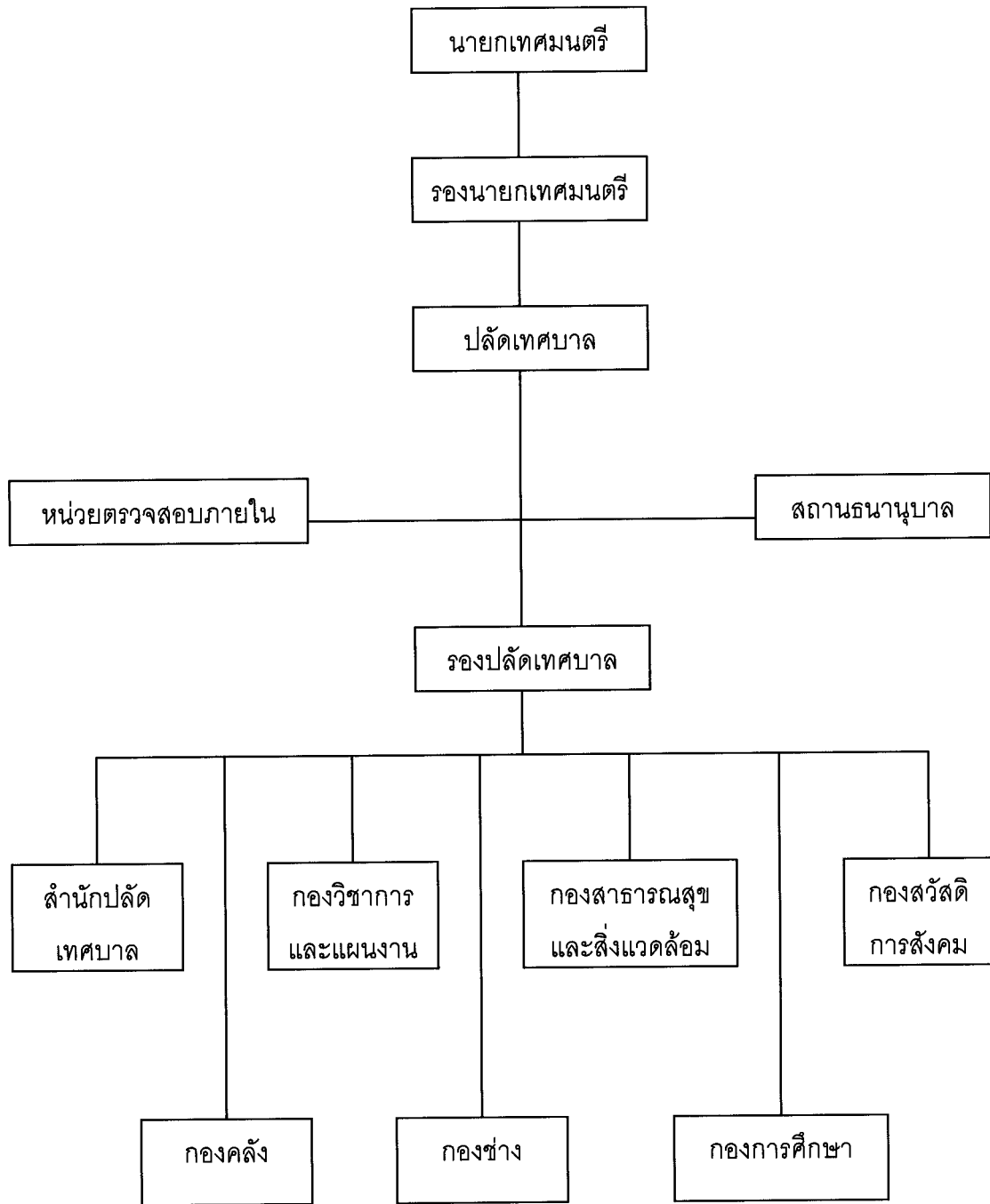
4.1 ฝ่ายบริหารงานสาธารณสุข มีหน้าที่ รับผิดชอบงานด้านการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง ประกอบด้วย งานแผนงานสาธารณสุข งานรักษาความสะอาด งานสุขาภิบาลและอนามัยสิ่งแวดล้อม งานเผยแพร่และฝึกอบรม

4.2 ฝ่ายบริการและส่งเสริมการอนามัย มีหน้าที่ รับผิดชอบในงานด้านสุขภาพอนามัยของประชาชน ประกอบด้วย งานส่งเสริมสุขภาพ งานป้องกันและควบคุมโรค งานสัตวแพทย์

5. กองการศึกษา มีหน้าที่ ดำเนินกิจการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในด้านการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาของเทศบาล จำนวน 5 โรงเรียน งานด้านการเรียนการสอน การนิเทศการศึกษา งานกิจกรรมเด็กและเยาวชน และการศึกษานอกโรงเรียน

6. กองช่าง มีหน้าที่ รับผิดชอบในการดำเนินการเกี่ยวกับงานโยธา งานบำรุงรักษาทางบกทางระบายน้ำ งานควบคุมการก่อสร้างอาคารเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง งานเกี่ยวกับไฟฟ้า

7. กองสวัสดิการสังคม มีหน้าที่ เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน สังคมสงเคราะห์ประชาชนในเขตเทศบาล ดำเนินการจัดตั้งชุมชนภายในเขตเทศบาล



ภาพที่ 4.2 โครงสร้างการบริหารส่วนราชการเทศบาลนครสมุทรปราการ

ที่มา : แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์ราชการเทศบาลนครสมุทรปราการ (2548 – 2552) , 2548 , หน้า 18

## 5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นพพล สุรนครศรีรินทร์ (2547) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนคติของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ ” พบว่าการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนคติของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ในภาพรวมอยู่ในเชิงบวกเมื่อเปรียบเทียบตามปัจจัยด้านบุคคล พบว่าประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ต่างกันมีทัศนคติต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ใน อบต.แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบตามปัจจัยด้านขนาดของ อบต. และการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของ อบต.พบว่าประชาชนมีทัศนคติต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ อบต.ไม่แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยด้านขนาดของ อบต.มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของอบต.

ศิรินารถ นันทวัฒน์ภิรมย์ (2547) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามหลักธรรมาภิบาล อำเภอเมืองลำพูน” จากการศึกษาพบว่า การบริหารงานด้านวิชาการ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ในภาพรวมมีการบริหารงานที่ผ่านระดับคุณภาพมีการตระหนักถึงความสำคัญ จนถึงระดับคุณภาพการมีความพยายาม ส่วนการบริหารงานด้านงบประมาณ มีการบริหารงานที่ผ่านระดับคุณภาพการมีความตระหนักถึงความสำคัญ ระดับคุณภาพการมีความพยายาม จนถึงระดับคุณภาพการบรรลุผลตามเกณฑ์ เมื่อพิจารณาการบริหารงานในแต่ละด้านพบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานที่ผ่านระดับคุณภาพการมีความตระหนักถึงความสำคัญและระดับการมีความพยายาม จนถึงระดับคุณภาพการบรรลุผลตามเกณฑ์ ในด้านวิชาการ ได้แก่ การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริงจากกระบวนการปฏิบัติและผลงานที่เกิดขึ้น ด้านงบประมาณ ได้แก่ การมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบในการจัดเก็บควบคุมและเบิกจ่ายพัสดุ และแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบพัสดุประจำปีอย่างสม่ำเสมอทุกปี ด้านการบริหารงานบุคคล ได้แก่ การมอบหมายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบให้แก่บุคลากรในแต่ละตำแหน่งตามความสามารถและความเหมาะสมเป็นลายลักษณ์อักษร และด้านการบริหารทั่วไป ได้แก่ การจัดทำสำมะโนและระบบข้อมูลสารสนเทศจากการทำสำมะโนผู้เรียน เพื่อให้สามารถนำข้อมูลมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับปัญหาในการบริหารงาน พบว่าด้านวิชาการมีปัญหากเกี่ยวกับหลักสูตรเนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรอย่างชัดเจนไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น ด้านงบประมาณ ขาดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนในการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ด้านบริหารงานบุคคล สถานศึกษาประสบปัญหาการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการรับผิดชอบงานที่นอกเหนือจากงานในด้านการเรียนการสอนและด้านการบริหารทั่วไป สถานศึกษาขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านธุรการและเทคโนโลยี ส่วนข้อเสนอแนะ



ในการบริหารงาน คือ ด้านวิชาการควรมีการจัดอบรมในการจัดทำหลักสูตรและควรมีการจัดทำหลักสูตรในรูปแบบคณะกรรมการ ด้านงบประมาณ ควรมีการจัดอบรมการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ด้านการบริหารบุคคล ควรมีการประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษาในการจัดหาอัตรากำลังเพิ่มเติมและการวางแผนการใช้อัตรากำลังที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า และด้านการบริหารทั่วไป ควรมีการประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา ในการจัดหาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาให้ความรู้แก่ผู้รับผิดชอบ และที่สำคัญผู้บริหารควรนำหลักธรรมาภิบาลเป็นแนวทางการบริหารงานในสถานศึกษาร่วมกับหลักบริหารอย่างอื่นด้วย

สามารถ อินตามูล (2548) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 5" จากการศึกษาพบว่า 1. การใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต 5 ผู้บริหารสถานศึกษาได้ใช้หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อสังคม และหลักความคุ้มค่าในการบริหารโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. เปรียบเทียบการใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งต่างกัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต 5 พบว่าการใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกหลักยกเว้น หลักความคุ้มค่า และเมื่อเปรียบเทียบรายค่าผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป กับ ตั้งแต่ 7-9 ปี มีการใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในหลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วมและหลักความคุ้มค่าส่วนผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาตั้งแต่ 7-9 ปีกับ ตั้งแต่ 6 ปีลงมา มีการใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในหลักนิติธรรมและหลักความโปร่งใส 3. ปัญหาในการใช้ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต 5 ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือผู้บริหารกำหนดหน้าที่รับผิดชอบงานต่างๆของบุคลากรไม่เหมาะสมกับความถนัดตรงลงมาคือบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการงบประมาณของสถานศึกษาและผู้บริหารไม่ได้ส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติ ตาม กฎ ระเบียบข้อบังคับที่กำหนดขึ้น 4. แนวทางในการใช้ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต 5 ที่สำคัญคือผู้บริหารควรกำหนดแผนและขั้นตอนการรับผิดชอบงานต่างๆโดยชี้แจงการปฏิบัติงานให้ชัดเจนและมีการติดตามอย่างต่อเนื่อง ควรส่งเสริมให้บุคลากรทำตาม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับอย่างเคร่งครัดและต้องมีการลงโทษบุคลากรที่ประพฤติผิดกฎระเบียบ ข้อบังคับอย่างจริงจังและควรจัดกิจกรรมเพื่อยกย่อง เชิดชูบุคลากรที่ปฏิบัติงานดีเด่นเป็นประจำ

นันทพล พงศธรวิสุทธิ (2548) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับการสร้างระบบการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล: กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลสันนาเม็ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่” จากการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของ อบต. อยู่ในระดับสูง และเห็นด้วยว่าหลังจากมีการจัดตั้ง อบต. ส่งผลให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาตำบล ส่งผลให้เกิดความโปร่งใสในการพัฒนาท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น ผลการศึกษาคณะผู้บริหาร สมาชิกสภา พนักงานส่วนตำบลและลูกจ้าง ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสันนาเม็ง จำนวน 32 คน พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน บทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบอยู่ในระดับความพึงพอใจสูง จากการศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผู้บริหารในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในรูปแบบของธรรมาภิบาล (Good Governance) ดังนี้ 1. การบริหารงานใน อบต. ประชาชนในชุมชนมีความต้องการให้ผู้บริหารสนองความต้องการชุมชน หัวใจของการบริหารงานคือความโปร่งใส รวมทั้งการใช้งบประมาณในการบริหารงานอย่างคุ้มค่ามากที่สุด 2. ควรส่งเสริมให้บุคลากร มีความร่วมมือและเคร่งครัดในกฎระเบียบ มีการปฏิบัติงานที่โปร่งใสและมีประสิทธิภาพ ต้องมีการอบรมเพิ่มพูนประสิทธิภาพ มีการลงโทษแก่ผู้กระทำผิด และให้รางวัลกับข้าราชการที่ประพฤติดี

มนตรี ฐู่แผน (2550) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับเทศบาลตำบลในจังหวัดลำปาง” จากการศึกษาพบว่า ด้านโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลตำบล มีความแตกต่างกัน ทั้งในส่วนของผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น ด้านอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลตำบล มีความแตกต่างกันทั้งในส่วนของอำนาจหน้าที่ที่ต้องทำและอำนาจหน้าที่ที่อาจจัดทำ ด้านรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลตำบล มีความแตกต่างกันทั้งในส่วนของรายได้ที่จัดเก็บเอง ส่วนราชการจัดเก็บและจัดสรรให้ รวมทั้งเงินอุดหนุนจากรัฐบาล จุดแข็งทางโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลตำบล คือผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งโดยตรง มีการแบ่งแยกหน้าที่และถ่วงดุลอำนาจกันอย่างชัดเจน ผู้บริหารมีเอกภาพและมีความคล่องตัวในการบริหารงาน จุดแข็งทางด้านอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลตำบล คือ มีความครอบคลุมการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม จุดแข็งทางด้านรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลตำบล คือ กฎหมายบัญญัติให้มีรายได้มาจากหลายๆทาง จุดอ่อนทางด้านโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลตำบล คือ หากผู้บริหารตัดสินใจรวดเร็วเกินไปอาจเกิดความเสียหายได้ สำหรับเทศบาลตำบลอาจมีตัวแทนไม่ครบทุกหมู่บ้าน จุดอ่อนทางด้านอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลตำบล คือ อำนาจหน้าที่บาง

อย่างคลุมเครือ ซ้ำซ้อน ไม่ชัดเจน ยากแก่การปฏิบัติ จุดอ่อนทางด้านรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลตำบล คือ รายได้ยังไม่เพียงพอ หากเปรียบเทียบกับภารกิจที่มีอยู่

ประสาน ตั้งศิริมงคล (2550) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อสภาเทศบาลและคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองบ้านโป่ง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี” จากการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อสภาเทศบาลและการบริหารงานของคณะผู้บริหารทั้ง 6 ด้าน ภาพรวมในระดับปานกลาง เมื่อวิเคราะห์ความพึงพอใจรายด้าน พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจในระดับปานกลางทั้งหมด มีค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด คือ ความพึงพอใจด้านการควบคุมการปฏิบัติงาน ด้านการปฏิบัติตามนโยบายหาเสียงเลือกตั้ง ด้านการบริหารเทศบาลด้านพัฒนาท้องถิ่น ด้านการจัดหารายได้และด้านสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาชนที่มีระดับการศึกษาและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสภาเทศบาลและคณะผู้บริหารงานเทศบาลเมืองบ้านโป่งแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ในขณะที่ปัจจัยลักษณะประชากรทางด้านเพศ อายุ อาชีพที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสภาเทศบาล และคณะผู้บริหารงานเทศบาลเมืองบ้านโป่งไม่แตกต่างกัน

บุญสม พัวศรี (2550) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนในการจัดการขยะของเทศบาลตำบลบางกระทุ่ม” จากการศึกษาพบว่าระดับความพึงพอใจของประชาชนในการจัดการขยะของเทศบาลตำบลบางกระทุ่มอยู่ในระดับมาก สำหรับประเด็นความพึงพอใจของประชาชนในการจัดการขยะของเทศบาลตำบลบางกระทุ่มในด้านต่างๆ ทั้งหมด 4 ด้าน คือ ด้านบริการ จะมีระดับความพึงพอใจของประชาชนในการจัดการขยะของเทศบาลตำบลบางกระทุ่มอยู่ในระดับมาก เกี่ยวกับการกำหนดขนาดภาชนะรองรับขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบางกระทุ่มมากที่สุด ด้านบุคลากรจะมีระดับความพึงพอใจของประชาชนในการจัดการขยะของเทศบาลตำบลบางกระทุ่มอยู่ในระดับมาก เกี่ยวกับการทำงานของพนักงานขับรถในการขนยานพาหนะ ในการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบางกระทุ่มมากที่สุด ด้านสถานที่กำจัดขยะ จะมีระดับความพึงพอใจของประชาชนในการจัดการขยะของเทศบาลตำบลบางกระทุ่มอยู่ในระดับมากเกี่ยวกับลักษณะกลิ่นที่เกิดจากขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบางกระทุ่มมากที่สุด ด้านการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร จะมีระดับความพึงพอใจของประชาชนในการจัดการขยะของเทศบาลตำบลบางกระทุ่มอยู่ในระดับมากเกี่ยวกับการส่งเสริมการดูแลสุขภาพของตนเองในความปลอดภัยจากโรคต่างๆของขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบางกระทุ่มมากที่สุด

จากแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้กล่าวถึงข้างต้นโดยภาพรวม จะเห็นว่า สอดคล้องและสนับสนุนแนวคิดของวนิดา แสงสารพันธ์ ซึ่งเป็นแนวคิดที่ผู้วิจัย ได้กำหนดเป็น

องค์ประกอบที่ใช้ในการศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานการบริการงานด้วยธรรมาภิบาล ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ

### บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยธรรมาภิบาลของเทศบาลนครสมุทรปราการ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน 4 ด้าน ประกอบด้วยโครงสร้างด้านถนน ด้านประปา ด้านตลาด และด้านขยะ ด้วยหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครสมุทรปราการ โดยมุ่งให้ความสนใจในการศึกษาระดับประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาล 3 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการมีส่วนร่วม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ และทำการศึกษารูปแบบการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยธรรมาภิบาล โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

#### 1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่พักอาศัยอยู่ในเทศบาลนครสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 56,755 คน (ข้อมูลประชากรจากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ วันที่ 19 เดือนตุลาคม 2551)

1.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จะใช้การคำนวณจำนวนตัวอย่างโดยวิธีของ YAMANE กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างร้อยละ 5 หรือ 0.05 จากสูตร

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ  $n$  : จำนวนของตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย  
 $N$  : จำนวนรวมทั้งหมดของประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย  
 $e$  : ความผิดพลาดที่ยอมรับได้ของการสุ่มตัวอย่าง  
(กรณีศึกษาวิจัยครั้งนี้  $e = 0.05$ )

$$\begin{aligned}
 \text{จะได้} &= \frac{56,755}{1 + [56,755 \times (0.05)^2]} \\
 &= 397.20 \\
 &= 397
 \end{aligned}$$

เพราะฉะนั้น จำนวนของตัวอย่างทั้งหมดที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จำนวนทั้งสิ้น 397 คน แล้วใช้การสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Sample random sampling) โดยการเก็บข้อมูลโดยวิธีเก็บแบบบังเอิญ (Accidental sampling)

## 2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

**ตอนที่ 1** แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างเป็นแบบสอบถามปลายปิด ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่อยู่อาศัย

**ตอนที่ 2** แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นทางด้านประสิทธิภาพการดำเนินงานของเทศบาลนครสมุทรปราการด้วยหลักธรรมาภิบาลเป็นแบบสอบถามแบบปลายปิด ซึ่งลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตรประเมินค่าแบบ Likert 5 ระดับ ดังนี้

ระดับคะแนน 5 หมายถึง มากที่สุด

ระดับคะแนน 4 หมายถึง มาก

ระดับคะแนน 3 หมายถึง ปานกลาง

ระดับคะแนน 2 หมายถึง น้อย

ระดับคะแนน 1 หมายถึง น้อยที่สุด

**ตอนที่ 3** เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาหรืออุปสรรค และข้อเสนอแนะโดยคำถามเป็นแบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบเขียนปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้น อันเนื่องมาจากการบริหารงานของเทศบาล พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา

2.2 นำแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงาน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบโดยตรงด้านเนื้อหาสาระโดยวิธีการ IOC และความถูกต้องเหมาะสมกับเนื้อหาความสอดคล้องของคำถาม

2.3 การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

2.3.1 นำแบบสอบถาม ไปทดสอบกับประชากรที่พักอาศัยอยู่ในเทศบาลนครสมุทรปราการที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน

2.3.2 เมื่อทดสอบแล้ว นำแบบสอบถามกลับมาคำนวณวัดหาค่าความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach's ซึ่งได้ค่า  $\text{Alpha} = 0.983$

2.4 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

### 3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ ดังนั้นจึงเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนที่มาใช้บริการหรือติดต่อราชการที่เทศบาลนครสมุทรปราการ ระหว่างวันที่ 15 เมษายน – 30 เมษายน 2552 โดยมีวิธีการ ดังนี้

3.1 ขอความอนุเคราะห์กลุ่มตัวอย่างประชาชนที่พักอาศัยอยู่ในเทศบาลนครสมุทรปราการในการตอบแบบสอบถาม

3.2 เก็บข้อมูลจนครบตามจำนวน 397 คน

3.3 นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ของข้อมูลจำนวน 380 ชุด เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

### 4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับกลับทั้งหมดมาตรวจสอบความครบถ้วนและประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการทางสถิติดังนี้

4.1 ข้อมูลส่วนบุคคล ใช้สถิติด้านจำนวนความถี่ (Frequency Statistic) และร้อยละ เพื่อวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ข้อมูลระดับประสิทธิภาพการดำเนินงาน ใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อการอธิบายและแปลความตามเกณฑ์คะแนนเฉลี่ย ดังนี้

4.21 - 5.00 หมายถึง มีประสิทธิภาพการดำเนินงานในระดับมากที่สุด

3.41 - 4.20 หมายถึง มีประสิทธิภาพการดำเนินงานในระดับมาก

2.61 - 3.40	หมายถึง	มีประสิทธิภาพการดำเนินงานในระดับปานกลาง
1.81 - 2.60	หมายถึง	มีประสิทธิภาพการดำเนินงานในระดับน้อย
1.00 - 1.80	หมายถึง	มีประสิทธิภาพการดำเนินงานในระดับน้อยที่สุด

4.3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของกลุ่ม 2 กลุ่ม คือ เพศ โดยใช้สถิติ t-test ที่ความมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

4.4 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานระหว่างกลุ่ม ตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป คือ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่พักอาศัย โดยใช้สถิติ F-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ความมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

4.5 ข้อมูลปัญหาหรืออุปสรรค และข้อเสนอแนะ ใช้สถิติจำนวน และร้อยละ (Frequencies Statistics) เพื่อวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาหรืออุปสรรค รวมทั้งข้อเสนอแนะในการแก้ไข ปัญหาหรืออุปสรรคในการบริหารงานของเทศบาลนครสมุทรปราการ

การแปรผลและการนำเสนอ จะจัดอยู่ในรูปของตารางและการพรรณนา อธิบายข้อค้นพบจากการวิเคราะห์ข้อมูล และแปรผลจากเกณฑ์ที่ได้กำหนด



## บทที่ 4

### ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยธรรมาภิบาลของเทศบาลนครสมุทรปราการนั้น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ถูกต้องสมบูรณ์ จำนวน 380 ชุด จากแบบสอบถามที่ส่งทั้งหมด 397 ชุด คิดเป็นร้อยละ 95.72 ซึ่งผลการวิเคราะห์ได้นำเสนอในรูปแบบของ ตารางข้อมูลประกอบคำบรรยายและความเรียง โดยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 4 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 ระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยธรรมาภิบาล

ส่วนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

ส่วนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

#### ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของประชากร จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
<b>เพศ</b>		
ชาย	174	45.79
หญิง	206	54.21
<b>รวม</b>	<b>380</b>	<b>100</b>
<b>อายุ</b>		
ต่ำกว่า 20 ปี	9	2.38
21 – 30 ปี	233	61.31
31 – 40 ปี	67	17.63
41 – 50 ปี	26	6.84
51 – 60 ปี	32	8.42
61 ปีขึ้นไป	13	3.42
<b>รวม</b>	<b>380</b>	<b>100</b>

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
<b>ระดับการศึกษา</b>		
ประถมศึกษา	12	3.16
มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	92	24.21
อนุปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	40	10.53
ปริญญาตรี	228	60.00
สูงกว่าปริญญาตรี	8	2.10
<b>รวม</b>	<b>380</b>	<b>100</b>
<b>อาชีพหลัก</b>		
รับราชการ	11	2.89
เอกชน/รัฐวิสาหกิจ	259	68.16
ค้าขาย – ธุรกิจส่วนตัว	42	11.05
รับจ้าง	58	15.26
นักเรียน นักศึกษา	10	2.63
เกษตรกร	0	0
<b>รวม</b>	<b>380</b>	<b>100</b>
<b>รายได้ต่อเดือน</b>		
ไม่เกิน 3,000.- บาท	0	0
3,001 – 6,000.- บาท	10	2.63
6,001 – 9,000.- บาท	78	20.52
9,001 – 12,000.- บาท	41	10.79
12,001 – 15,000.- บาท	42	11.05
15,000.- บาทขึ้นไป	209	55.00
<b>รวม</b>	<b>380</b>	<b>100</b>
<b>ระยะเวลาที่อยู่อาศัย</b>		
ไม่เกิน 1 ปี	62	16.31
1 – 3 ปี	100	26.31

3 – 6 ปี	75	19.74
7 – 10 ปี	33	8.68
10 ปีขึ้นไป	110	28.94
<b>รวม</b>	<b>380</b>	<b>100</b>

จากตารางที่ 4.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของประชากรชาวเทศบาลนครสมุทรปราการ ที่ตอบแบบสอบถาม สามารถจำแนกได้ดังนี้

เพศ	กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น 380 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 54.21 โดยมีเพศชาย จำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 45.79
อายุ	กลุ่มตัวอย่างอายุระหว่าง 21-30 ปี มีจำนวนมากที่สุด คือ 233 คน คิดเป็นร้อยละ 61.31 รองลงมาคืออายุระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 17.63 และน้อยที่สุดคืออายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.39
การศึกษา	กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีจำนวนมากที่สุด คือ 228 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 รองลงมา คือ การศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 92 คน คิดเป็น ร้อยละ 24.21 รองลงมา และน้อยที่สุดการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.10
อาชีพ	กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพเอกชน/รัฐวิสาหกิจ มีจำนวนมากที่สุด คือ 259 คน คิดเป็นร้อยละ 68.16 รองลงมาคืออาชีพรับจ้าง จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 15.26 และน้อยที่สุดคือนักเรียน นักศึกษา จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.63
รายได้ต่อเดือน	กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 15,001 บาทขึ้นไป มีจำนวนมากที่สุด คือ 209 คน คิดเป็นร้อยละ 55.00 รองลงมาคือ มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 6,001 – 9,000 บาท จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 20.52 และน้อยที่สุดคือมีรายได้ต่อเดือนไม่เกิน 3,000 บาท จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

ระยะเวลาที่อยู่อาศัย กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาอยู่อาศัยในเขตเทศบาลนครสมุทรปราการ 10 ปีขึ้นไป มีจำนวนมากที่สุด คือ 110 คน คิดเป็นร้อยละ 28.94 รองลงมา คือกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาอยู่อาศัยในเขตเทศบาลนครสมุทรปราการ 1-3 ปี จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 26.31 และน้อยที่สุดคือกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาอยู่อาศัยในเขตเทศบาลนครสมุทรปราการ 7 - 10 ปี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 8.68

## ส่วนที่ 2 ระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงาน

เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยรวม 4 ด้าน คือ ด้านถนนและด้านประปา ด้านตลาดค้าขาย และวิเคราะห์ข้อมูลรายด้านจำแนกรายข้อ ปรากฏผล ดังตารางที่ 4.2 – 4.14

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลด้านโครงสร้างพื้นฐาน

การบริหารงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับประสิทธิภาพ
ด้านถนน	3.18	0.76	ปานกลาง
ด้านประปา	3.19	0.72	ปานกลาง
ด้านตลาด	3.18	0.74	ปานกลาง
ด้านขาย	3.22	0.63	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.19	0.65	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยธรรมาภิบาลของเทศบาลนครสมุทรปราการด้านโครงสร้างพื้นฐาน 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ( $\bar{x} = 3.19$ ) เมื่อพิจารณาเฉลี่ยในแต่ละด้านจะพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาลของ

เทศบาลนครสมุทรปราการด้านถนน ด้านตลาด ด้านประปา และด้านขยะ อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.18 3.18 3.19 3.22 ตามลำดับ

### 1. ประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยหลักการมีส่วนร่วม : ด้านถนน

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากรจำแนกตามหลักการบริหารงานด้วยหลักการมีส่วนร่วมด้านถนน

ประสิทธิภาพการบริหารงาน ของเทศบาลนครสมุทรปราการ ด้านถนน	ระดับความคิดเห็น					S.D.	ระดับประสิทธิภาพ	
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	$\bar{X}$		
1.การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมการดำเนินงานในการจัดสร้างและดูแลถนนจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ	25 (6.6)	63 (16.6)	217 (57.1)	65 (17.1)	10 (2.6)	3.07	0.837	ปานกลาง
2.การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลต่างๆของการดำเนินงานด้านถนนจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ	15 (3.9)	138 (36.3)	141 (37.1)	76 (20.0)	10 (2.6)	3.19	0.890	ปานกลาง
3.การเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นในการดำเนินงานด้านถนนจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ	15 (3.9)	109 (28.7)	141 (37.1)	105 (27.6)	10 (2.6)	3.04	0.909	ปานกลาง
4.การประกาศให้ประชาชนได้รับทราบผลการดำเนินงานด้านถนนจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ	40 (10.5)	112 (29.5)	148 (38.9)	54 (14.2)	26 (6.8)	3.23	1.040	ปานกลาง
<b>รวมเฉลี่ย</b>						<b>3.13</b>	<b>0.79</b>	<b>ปานกลาง</b>

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานด้วยหลักการมีส่วนร่วมด้านถนนโดยรวมในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.13 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

### **การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมการดำเนินงานในการจัดสร้างและดูแลถนน จะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ**

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมการดำเนินงานในการจัดสร้าง และดูแลถนนจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.07 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่ระดับความคิดเห็นปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คือ 217 คน คิดเป็นร้อยละ 57.1 รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อย จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 17.1 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.6

### **การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลต่างๆของการดำเนินงานด้านถนนจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ**

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลต่างๆของการดำเนินงาน ด้านถนนจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.19 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คือ 141 คน คิดเป็นร้อยละ 37.1 รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 36.3 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.6

### **การเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นในการดำเนินงานด้านถนนจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ**

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นในการดำเนินงาน ด้านถนนจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.04 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คือ 141 คน คิดเป็นร้อยละ 37.1 รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 28.7 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.6

### **การประกาศให้ประชาชนได้รับทราบผลการดำเนินงานด้านถนนจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ**

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การประกาศให้ประชาชนได้รับทราบผลการดำเนินงานด้านถนนจะ ช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.23 ทั้งนี้กลุ่ม

ตัวอย่างที่ระดับความคิดเห็นปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คือ 148 คน คิดเป็นร้อยละ 38.9 รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 29.5 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.8

## 2. ประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยหลักความโปร่งใส : ด้านถนน

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากรจำแนกตามหลักการบริหารงานด้วยหลักความโปร่งใสด้านถนน

ประสิทธิภาพการบริหารงาน ของเทศบาลนครสมุทรปราการ ด้านถนน	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ระดับประ สิทธิภาพ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
1.การดำเนินงานการจัดสร้าง ถนนและซ่อมแซมบำรุงรักษา ด้วยความตรงไปตรงมาและ ความโปร่งใสด้านถนนจะช่วย ให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ	75 (19.7)	44 (11.6)	186 (48.9)	59 (15.5)	16 (4.2)	3.27	1.076	ปานกลาง
2.การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการ ดำเนินงานเกี่ยวกับถนนในเขต เทศบาลต่อสาธารณะชนจะช่วย ให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ	27 (7.1)	105 (27.6)	156 (41.1)	76 (20.0)	16 (4.2)	3.13	0.955	ปานกลาง
3.ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อ มูลการดำเนินงานด้านถนนของ เทศบาลจะช่วยให้การดำเนินงาน มีประสิทธิภาพ	27 (7.1)	126 (33.2)	152 (40.0)	52 (13.7)	23 (6.1)	3.22	0.975	ปานกลาง
4.ประชาชนสามารถตรวจสอบ ความถูกต้องชัดเจนในการ ดำเนินงานด้านถนนจะช่วยให้ การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ	40 (10.5)	76 (20.0)	165 (43.4)	58 (15.3)	41 (10.8)	3.04	1.098	ปานกลาง
<b>รวมเฉลี่ย</b>						<b>3.15</b>	<b>0.97</b>	<b>ปานกลาง</b>

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานด้วยหลักความโปร่งใสด้านถนนโดยรวมในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.15 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

#### **การดำเนินงานการจัดสร้างถนนและซ่อมแซมบำรุงรักษาด้วยความตรงไปตรงมาและความโปร่งใสด้านถนนจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ**

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การดำเนินงานการจัดสร้างถนนและซ่อมแซมบำรุงรักษาด้วยความตรงไปตรงมาและความโปร่งใสด้านถนนจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.27 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คือ 186 คน คิดเป็นร้อยละ 48.9 รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 19.7 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.2

#### **การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานเกี่ยวกับถนนในเขตเทศบาลต่อสาธารณะชนจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ**

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานเกี่ยวกับถนนในเขตเทศบาลต่อสาธารณะชนจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.13 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คือ 156 คน คิดเป็นร้อยละ 41.1 รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 27.6 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.2

#### **ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลการดำเนินงานด้านถนนของเทศบาลจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ**

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลการดำเนินงานด้านถนนของเทศบาลจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.22 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คือ 152 คน คิดเป็นร้อยละ 40.0 รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 33.2 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 23 คน คิดเป็นร้อยละ 6.1



### ประชาชนสามารถตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนในการดำเนินงานด้านถนนจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ประชาชนสามารถตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนในการดำเนินงานด้านถนนจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.04 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คือ 165 คน คิดเป็นร้อยละ 43.4 รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 40 คน คิดเป็นร้อยละ 10.5

### 3. ประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยหลักความรับผิดชอบ : ด้านถนน

ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากรจำแนกตามหลักการบริหารงานด้วยหลักความรับผิดชอบด้านถนน

ประสิทธิภาพการบริหารงาน ของเทศบาลนครสมุทรปราการ ด้านถนน	ระดับความคิดเห็น					- X	S.D.	ระดับประ สิทธิภาพ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
1.การดำเนินงานจัดสร้างและ ซ่อมแซมถนนเป็นไปตามระยะ เวลาที่กำหนดจะช่วยให้การ ดำเนินงานมีประสิทธิภาพ	63 (16.6)	86 (22.6)	171 (45.0)	40 (10.5)	20 (5.3)	3.35	1.042	ปานกลาง
2.การใส่ใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้น จากการใช้ถนนและกระตือรือร้น ในการช่วยแก้ไขปัญหาคือช่วย ให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ	39 (10.3)	102 (26.8)	184 (48.4)	48 (12.6)	7 (1.8)	3.31	0.885	ปานกลาง
3.การเคารพในความคิดเห็นที่ แตกต่างของประชาชนด้านถนน จะช่วยให้การดำเนินงานมีประ สิทธิภาพ	15 (3.9)	126 (33.2)	181 (47.6)	46 (12.1)	12 (3.2)	3.23	0.829	ปานกลาง
4.ความกล้าที่จะยอมรับผลการ กระทำและ/หรือการตัดสินใจ ของผู้บริหารเทศบาลด้านถนน ไม่ว่าจะผิดหรือถูกจะช่วยให้การ	39 (10.3)	72 (18.9)	158 (41.6)	84 (22.1)	27 (7.1)	3.03	1.052	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานด้วยหลักความรับผิดชอบต่อด้านถนนโดยรวมในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.23 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

#### **การดำเนินงานจัดสร้างและซ่อมแซมถนนเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ**

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การดำเนินงานจัดสร้างและซ่อมแซมถนนเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.35 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คือ 171 คน คิดเป็นร้อยละ 45.0 รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นมากจำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 22.6 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.3

#### **การใส่ใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้ถนนและกระตือรือร้นในการช่วยแก้ไขปัญหาจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ**

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การใส่ใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้ถนนและกระตือรือร้นในการช่วยแก้ไขปัญหาจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.31 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คือ 184 คน คิดเป็นร้อยละ 48.4 รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 26.8 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.8

#### **การเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างของประชาชนด้านถนนจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ**

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างของประชาชนด้านถนนจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.23 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คือ 181 คน คิดเป็นร้อยละ 47.6 รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 33.2 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.2

### ความกล้าที่จะยอมรับผลการกระทำและ/หรือการตัดสินใจของผู้บริหารเทศบาล ด้านถนนไม่ว่าจะผิดหรือถูกจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ความกล้าที่จะยอมรับผลการกระทำและ/หรือการตัดสินใจของผู้บริหารเทศบาลด้านถนนไม่ว่าจะผิดหรือถูกจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.03 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คือ 158 คน คิดเป็นร้อยละ 41.6 รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อย จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 22.1 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 27 คน คิดเป็นร้อยละ 7.1

#### 4. ประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยหลักการมีส่วนร่วม : ด้านประปา

ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากรจำแนกตามหลักการบริหารงานด้วยหลักการมีส่วนร่วมด้านประปา

ประสิทธิภาพการบริหารงาน ของเทศบาลนครสมุทรปราการ ด้านประปา	ระดับความคิดเห็น					X̄	S.D.	ระดับประสิทธิภาพ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
1.การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางด้านการดำเนินงานต่างๆของเทศบาลด้านประปา จะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ	22 (5.8)	75 (19.7)	187 (49.2)	95 (25.0)	1 (0.3)	3.06	0.829	ปานกลาง
2.การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลต่างๆของการดำเนินงานด้านประปาจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ	59 (15.5)	56 (14.7)	189 (49.7)	76 (20.0)	0 (0)	3.26	0.950	ปานกลาง
3.การเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นในการดำเนินงานด้านประปาจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ	31 (8.2)	96 (25.3)	193 (50.8)	42 (11.1)	18 (4.7)	3.21	0.914	ปานกลาง
4.การรายงานผลการดำเนินงานด้านประปาของเทศบาลจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ	21	133	125	70	31	3.11	1.035	ปานกลาง

ให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ	(5.5)	(35.0)	(32.9)	(18.4)	(8.2)
ภาพ					
<b>รวมเฉลี่ย</b>				3.16	0.82
				ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานด้วยหลักการมีส่วนร่วมด้านประปาโดยรวมในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.16 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

#### **การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการดำเนินงานต่างๆของเทศบาล ด้านประปาจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ**

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการดำเนินงานต่างๆของเทศบาลด้านประปาจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.06 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คือ 187 คน คิดเป็นร้อยละ 49.2 รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อยจำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3

#### **การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลต่างๆของการดำเนินงานด้านประปา จะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ**

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลต่างๆของการดำเนินงานด้านประปาจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.26 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คือ 189 คน คิดเป็นร้อยละ 49.7รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อย จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

#### **การเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นในการดำเนินงานด้านประปาจะ ช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ**

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นในการดำเนินงานด้านประปาจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.21

ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คือ 193 คน คิดเป็นร้อยละ 50.8 รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 25.3 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.7

### การรายงานผลการดำเนินงานด้านประปาของเทศบาลจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การรายงานผลการดำเนินงานด้านประปาของเทศบาลจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.11 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่ระดับความคิดเห็นมาก มีจำนวนมากที่สุด คือ 133 คน คิดเป็นร้อยละ 35.0 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นปานกลาง จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 32.9 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นมาก มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.5

### 5. ประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยหลักความโปร่งใส : ด้านประปา

ตารางที่ 4.7 แสดงจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากรจำแนกตามหลักการบริหารงานด้วยหลักความโปร่งใสด้านประปา

ประสิทธิภาพการบริหารงาน ของเทศบาลนครสมุทรปราการ ด้านประปา	ระดับความคิดเห็น					- X	S.D.	ระดับประ สิทธิภาพ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
1.การดำเนินงานด้วยความโปร่ง ใส ตรงไปตรงมาด้านประปาจะ ช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ	52 (13.7)	67 (17.6)	198 (52.1)	44 (11.6)	19 (5.0)	3.23	0.993	ปานกลาง
2.การเปิดเผยข้อมูลต่อ สาธารณะชนเกี่ยวกับการ ดำเนินงานประปาจะช่วยให้การ ดำเนินงานมีประสิทธิภาพ	21 (5.5)	151 (39.7)	147 (38.7)	36 (9.5)	25 (6.6)	3.28	0.948	ปานกลาง
3.การที่ประชาชนสามารถเข้าถึง ข้อมูลการดำเนินงานด้าน ประปาจะช่วยให้การดำเนินงาน มีประสิทธิภาพ	21 (5.5)	116 (30.5)	170 (44.7)	60 (15.8)	13 (3.4)	3.19	0.887	ปานกลาง

4.การที่ประชาชนสามารถตรวจ	62	77	171	43	27	3.27	1.086	ปานกลาง
สอบความถูกต้องชัดเจนในการ	(16.3)	(20.3)	(45.0)	(11.3)	(7.1)			
ดำเนินงานด้านประปาจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ								
<b>รวมเฉลี่ย</b>						<b>3.24</b>	<b>0.88</b>	<b>ปานกลาง</b>

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานด้วยหลักความโปร่งใสด้านประปาโดยรวมในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.24 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

#### **การดำเนินงานด้วยความโปร่งใสตรงไปตรงมาด้านประปาจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ**

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การดำเนินงานด้วยความโปร่งใส ตรงไปตรงมาด้านประปาจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.23 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่ระดับความคิดเห็นปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คือ 198 คน คิดเป็นร้อยละ 52.1 รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นมากจำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 17.6 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 19 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0

#### **การเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะชนเกี่ยวกับการดำเนินงานประปาจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ**

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะชนเกี่ยวกับการดำเนินงานประปาจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.28 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นมาก มีจำนวนมากที่สุด คือ 151 คน คิดเป็นร้อยละ 39.7 รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นปานกลาง จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 38.7 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.5

#### **การที่ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลการดำเนินงานด้านประปาจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ**

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การที่ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลการดำเนินงานด้านประปาจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.19 ทั้งนี้กลุ่ม

ตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คือ 170 คน คิดเป็นร้อยละ 44.7 รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 30.5 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.4

### การที่ประชาชนสามารถตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนในการดำเนินงานด้านประปา จะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การที่ประชาชนสามารถตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนในการดำเนินงานด้านประปาจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.27 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คือ 171 คน คิดเป็นร้อยละ 45.0 รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 20.3 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นมาก มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 27 คน คิดเป็นร้อยละ 7.1

## 6. ประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยหลักความรับผิดชอบ : ด้านประปา

ตารางที่ 4.8 แสดงจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากรจำแนกตามหลักการบริหารงานด้วยหลักความรับผิดชอบด้านประปา

ประสิทธิภาพการบริหารงาน ของเทศบาลนครสมุทรปราการ ด้านประปา	ระดับความคิดเห็น					S.D.	ระดับประสิทธิภาพ	
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
1.การดำเนินงานจัดสร้างและ ซ่อมแซมประปาเป็นไปตาม ระยะเวลาที่กำหนดจะช่วยให้ การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ	52 (13.7)	64 (16.8)	231 (60.8)	26 (6.8)	7 (1.9)	3.34	0.863	ปานกลาง
2.การใส่ใจถึงปัญหาด้าน ประปาที่เกิดขึ้นและ กระตือรือร้นในการช่วยแก้ไข ปัญหาจะช่วยให้การดำเนินงาน มีประสิทธิภาพ	11 (2.9)	109 (28.7)	196 (51.6)	57 (15.0)	7 (1.8)	3.16	0.776	ปานกลาง
3.การเคารพในความคิดเห็นที่ แตกต่างด้านประปาของประชา ชนจะช่วยให้การดำเนินงานมี	21 (5.5)	138 (36.3)	157 (41.3)	64 (16.8)	0 (0)	3.31	0.813	ปานกลาง

ประสิทธิภาพ								
4.ความกล้าที่จะยอมรับผลการ	11	28	257	68	16	2.87	0.721	ปานกลาง
ตัดสินใจและ/หรือการกระทำ	(2.9)	(7.4)	(67.6)	(17.9)	(4.2)			
ของผู้บริหารและพนักงานเทศบาลด้านประปาไม่ว่าจะผิดหรือถูกจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ								
<b>รวมเฉลี่ย</b>						<b>3.17</b>	<b>0.65</b>	<b>ปานกลาง</b>

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานด้วยหลักความรับผิดชอบด้านประปาโดยรวมในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.17 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

#### **การดำเนินงานจัดสร้างและซ่อมแซมประปาเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ**

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การดำเนินงานจัดสร้างและซ่อมแซมประปาเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.34 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คือ 231 คน คิดเป็นร้อยละ 60.8 รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 16.8 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.9

#### **การใส่ใจถึงปัญหาด้านประปาที่เกิดขึ้นและกระทือหรือร่นในการช่วยแก้ไขปัญหาคือช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ**

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การใส่ใจถึงปัญหาด้านประปาที่เกิดขึ้นและกระทือหรือร่นในการช่วยแก้ไขปัญหาคือช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.16 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คือ 196 คน คิดเป็นร้อยละ 51.6 รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 28.7 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.8

#### **การเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างด้านประปาของประชาชนจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ**



กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างด้านประปาของประชาชนจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.31 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คือ 157 คน คิดเป็นร้อยละ 41.3 รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 36.3 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

### ความกล้าที่จะยอมรับผลการตัดสินใจและ/หรือการกระทำของผู้บริหารและพนักงานเทศบาลด้านประปาไม่ว่าจะผิดหรือถูกจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ความกล้าที่จะยอมรับผลการตัดสินใจและ/หรือการกระทำของผู้บริหารและพนักงานเทศบาลด้านประปาไม่ว่าจะผิดหรือถูกจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 2.87 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คือ 257 คน คิดเป็นร้อยละ 67.6 รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อย จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 17.9 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.9

## 7. ประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยหลักการมีส่วนร่วม : ด้านตลาด

ตารางที่ 4.9 แสดงจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากรจำแนกตามหลักการบริหารงานด้วยหลักการมีส่วนร่วมด้านตลาด

ประสิทธิภาพการบริหารงาน ของเทศบาลนครสมุทรปราการ ด้านตลาด	ระดับความคิดเห็น					X	S.D.	ระดับประสิทธิภาพ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
1.การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านตลาดเทศบาลในทุกๆเรื่องจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ	31 (8.2)	89 (23.4)	178 (46.8)	82 (21.6)	0 (0)	3.18	0.863	ปานกลาง
2.การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลต่างๆของการดำเนินงานด้านตลาดเทศบาล	34 (8.9)	63 (16.6)	186 (48.9)	97 (25.5)	0 (0)	3.09	0.879	ปานกลาง

จะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ								
3.การเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นในการดำเนินงานด้านตลาดเทศบาลจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ	34	92	161	93	0	3.18	0.903	ปานกลาง
	(8.9)	(24.2)	(42.4)	(24.5)	(0)			
การรายงานผลการดำเนินงานด้านตลาดเทศบาลให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ								
4.การรายงานผลการดำเนินงานด้านตลาดเทศบาลให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ	34	105	146	95	0	3.21	0.918	ปานกลาง
	(8.9)	(27.6)	(38.4)	(25.0)	(0)			
<b>รวมเฉลี่ย</b>						<b>3.16</b>	<b>0.81</b>	<b>ปานกลาง</b>

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานด้วยหลักการมีส่วนร่วมด้านตลาดโดยรวมในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.16 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

#### การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านตลาดเทศบาลใน ทุก ๆ เรื่องจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านตลาดเทศบาลในทุกๆเรื่องจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.18 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คือ 178 คน คิดเป็นร้อยละ 46.8 รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 23.4 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

#### การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลต่างๆของการดำเนินงานด้านตลาดเทศบาลจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลต่างๆของการดำเนินงานด้านตลาดเทศบาลจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.09 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คือ 186 คน คิดเป็นร้อยละ 48.9 รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อย จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ

25.5 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

### การเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นในการดำเนินงานด้านตลาดเทศบาลจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นในการดำเนินงานด้านตลาดเทศบาลจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.18 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คือ 161 คน คิดเป็นร้อยละ 42.4 รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อย จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 24.5 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

### การรายงานผลการดำเนินงานด้านตลาดเทศบาลให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การรายงานผลการดำเนินงานด้านตลาดเทศบาลให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.21 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คือ 146 คน คิดเป็นร้อยละ 38.4 รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 27.6 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

## 8. ประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยหลักความโปร่งใส : ด้านตลาด

ตารางที่ 4.10 แสดงจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากรจำแนกตามหลักการบริหารงานด้วยหลักความโปร่งใสด้านตลาด

ประสิทธิภาพการบริหารงาน ของเทศบาลนครสมุทรปราการ ด้านตลาด	ระดับความคิดเห็น					-	S.D.	ระดับประสิทธิภาพ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
1.การดำเนินงานด้านตลาดเทศบาลด้วยความตรงไปตรงมา	29 (7.6)	114 (30.0)	134 (35.3)	103 (27.1)	0 (0)	3.18	0.919	ปานกลาง

และความโปร่งใสจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ									
2.การเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณชนเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านตลาดเทศบาลจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ	49 (12.9)	79 (20.8)	139 (36.6)	113 (29.7)	0 (0)	3.17	0.997	ปานกลาง	
3.ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลการดำเนินงานด้านตลาดเทศบาลจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ	12 (3.2)	161 (42.4)	117 (30.8)	90 (23.7)	0 (0)	3.25	0.852	ปานกลาง	
4.ประชาชนสามารถตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนในการดำเนินงานด้านตลาดเทศบาลจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ	24 (6.3)	98 (25.8)	140 (36.8)	107 (28.2)	11 (2.9)	3.04	0.953	ปานกลาง	
<b>รวมเฉลี่ย</b>						<b>3.16</b>	<b>0.85</b>	<b>ปานกลาง</b>	

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานด้วยหลักความโปร่งใสด้านตลาดโดยรวมในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.16 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

#### การดำเนินงานด้านตลาดเทศบาลด้วยความตรงไปตรงมาและความโปร่งใสจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การดำเนินงานด้านตลาดเทศบาลด้วยความตรงไปตรงมาและความโปร่งใสจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.18 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คือ 134 คน คิดเป็นร้อยละ 35.3 รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 30.0 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

#### การเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณชนเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านตลาดเทศบาลจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณชนเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านตลาดเทศบาลจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.17 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คือ 139 คน คิดเป็นร้อยละ

ละ 36.6 รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อย จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 29.7 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

### ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลการดำเนินงานด้านตลาดเทศบาลจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลการดำเนินงานด้านตลาดเทศบาลจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.25 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นมาก มีจำนวนมากที่สุด คือ 161 คน คิดเป็นร้อยละ 42.4 รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นปานกลาง จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 30.8 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

### ประชาชนสามารถตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนในการดำเนินงานด้านตลาดเทศบาลจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ประชาชนสามารถตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนในการดำเนินงานด้านตลาดเทศบาลจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.04 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คือ 140 คน คิดเป็นร้อยละ 36.8 รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อย จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 28.2 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.9

## 9. ประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยหลักความรับผิดชอบ : ด้านตลาด

ตารางที่ 4.11 แสดงจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากรจำแนกตามหลักการบริหารงานด้วยหลักความรับผิดชอบด้านตลาด

ประสิทธิภาพการบริหารงาน ของเทศบาลนครสมุทรปราการ ด้านตลาด	ระดับความคิดเห็น					-	S.D.	ระดับประ สิทธิภาพ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
1.การดำเนินงานด้านเทศบาล เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด จะช่วยให้การดำเนินงานมีประ	41 (10.8)	97 (25.5)	159 (41.8)	68 (17.9)	15 (3.9)	3.21	0.990	ปานกลาง

สถิติภาพ								
2.การใส่ใจถึงปัญหาด้านตลาด	54	62	177	72	15	3.18	1.024	ปานกลาง
เทศบาลที่เกิดขึ้นและ	(14.2)	(16.3)	(46.6)	(18.9)	(3.9)			
กระตือรือร้นในการช่วยแก้ไข								
ปัญหาจะช่วยให้การดำเนินงาน								
มีประสิทธิภาพ								
3.เคารพในความคิดเห็นที่แตก	22	136	180	42	0	3.36	0.754	ปานกลาง
ต่างของประชาชนด้านตลาด	(5.8)	(35.8)	(47.4)	(11.1)	(0)			
เทศบาลจะช่วยให้การดำเนิน								
งานมีประสิทธิภาพ								
4.ความกล้าที่จะยอมรับผลการ	12	92	206	69	1	3.12	0.740	ปานกลาง
กระทำและ/หรือการตัดสินใจ	(3.2)	(24.2)	(54.2)	(18.2)	(0.3)			
ของผู้บริหารและพนักงานเทศ								
บาลด้านตลาดเทศบาลไม่ว่าจะ								
ผิดหรือถูกจะช่วยให้การดำเนิน								
งานมีประสิทธิภาพ								
<b>รวมเฉลี่ย</b>						<b>3.22</b>	<b>0.75</b>	<b>ปานกลาง</b>

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานด้วยหลักความรับผิดชอบต่อตลาดโดยรวมในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.22 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

#### การดำเนินงานด้านเทศบาลเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การดำเนินงานด้านเทศบาลเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.21 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คือ 159 คน คิดเป็นร้อยละ 41.8 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 25.5 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.9

#### การใส่ใจถึงปัญหาด้านตลาดเทศบาลที่เกิดขึ้นและกระตือรือร้นในการช่วยแก้ไขปัญหาจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การใส่ใจถึงปัญหาด้านตลาดเทศบาลที่เกิดขึ้นและกระตือรือร้นในการช่วยแก้ไขปัญหาคือช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.18 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คือ 177 คน คิดเป็น

ร้อยละ 46.6 รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อย จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 18.9 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.9

### **เครพในความคิดเห็นที่แตกต่างของประชาชนด้านตลาดเทศบาลจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ**

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า เครพในความคิดเห็นที่แตกต่างของประชาชนด้านตลาดเทศบาล จะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.36 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คือ 180 คน คิดเป็นร้อยละ 47.4 รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 35.8 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

### **ความกล้าที่จะยอมรับผลการกระทำและ/หรือการตัดสินใจของผู้บริหารและพนักงานเทศบาลด้านตลาดเทศบาลไม่ว่าจะผิดหรือถูกจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ**

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ความกล้าที่จะยอมรับผลการกระทำและ/หรือการตัดสินใจของผู้บริหารและพนักงานเทศบาลด้านตลาดเทศบาลไม่ว่าจะผิดหรือถูกจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.12 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คือ 206 คน คิดเป็นร้อยละ 54.2 รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 24.2 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3

## **10. ประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยหลักการมีส่วนร่วม : ด้านขยะ**

ตารางที่ 4.12 แสดงจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากรจำแนกตามหลักการบริหารงานด้วยหลักการมีส่วนร่วมด้านขยะ

ประสิทธิภาพการบริหารงาน ของเทศบาลนครสมุทรปราการ ด้านขยะ	ระดับความคิดเห็น					X	S.D.	ระดับประ สิทธิภาพ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
1.การเปิดโอกาสให้ประชาชนมี ส่วนร่วมในการดำเนินงานด้าน ขยะจะช่วยให้การดำเนินงานมี ประสิทธิภาพ	29 (7.6)	65 (17.1)	196 (51.6)	63 (16.6)	27 (7.1)	3.02	0.963	ปานกลาง
2.การประชาสัมพันธ์ให้ประชา ชนรับรู้ข้อมูลต่างๆของการ ดำเนินงานด้านขยะจะช่วยให้ การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ	40 (10.5)	95 (25.0)	155 (40.8)	75 (19.5)	16 (4.2)	3.18	1.001	ปานกลาง
3.การเปิดโอกาสให้ประชาชน แสดงความคิดเห็นในการดำเนิน งานด้านขยะจะช่วยให้การ ดำเนินงานมีประสิทธิภาพ	33 (8.7)	63 (16.6)	199 (52.4)	85 (22.4)	0 (0)	3.12	0.851	ปานกลาง
4.การรายงานผลการดำเนินงาน ด้านขยะอย่างทั่วถึงและต่อ เนื่องจะช่วยให้การดำเนินงานมี ประสิทธิภาพ	22 (5.8)	97 (25.5)	202 (53.2)	58 (15.3)	1 (0.3)	3.21	0.778	ปานกลาง
<b>รวมเฉลี่ย</b>						<b>3.13</b>	<b>0.75</b>	<b>ปานกลาง</b>

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานด้วยหลักการมีส่วนร่วมด้านขยะโดยรวมในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.13 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

#### การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านขยะจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านขยะจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.02 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คือ 196 คน คิดเป็นร้อยละ 51.6 รองลงมา คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 17.1 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 27 คน คิดเป็นร้อยละ 7.1



### **การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลต่างๆของการดำเนินงานด้านขยะจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ**

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลต่างๆของการดำเนินงานด้านขยะจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.18 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คือ 155 คน คิดเป็นร้อยละ 40.8 รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.2

### **การเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นในการดำเนินงานด้านขยะจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ**

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นในการดำเนินงานด้านขยะจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.12 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คือ 199 คน คิดเป็นร้อยละ 52.4 รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อย จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 22.4 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

### **การรายงานผลการดำเนินงานด้านขยะอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ**

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การรายงานผลการดำเนินงานด้านขยะอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.21 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คือ 202 คน คิดเป็นร้อยละ 53.2 รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 25.5 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3

## **11. ประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยหลักความโปร่งใส : ด้านขยะ**

ตารางที่ 4.13 แสดงจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากรจำแนกตามหลักการบริหารงานด้วยหลักความโปร่งใสด้านขยะ

ประสิทธิภาพการบริหารงาน ของเทศบาลนครสมุทรปราการ ด้านขยะ	ระดับความคิดเห็น					X	S.D.	ระดับประ สิทธิภาพ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
1.ความตรงไปตรงมาและโปร่ง ใสในการดำเนินงานด้านขยะจะ ช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ	30 (7.9)	122 (32.1)	188 (49.5)	39 (10.3)	1 (0.3)	3.37	0.783	ปานกลาง
2.การเปิดเผยข้อมูลต่อ สาธารณะชนเกี่ยวกับการ ดำเนินงานด้านขยะจะช่วยให้ การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ	46 (12.1)	111 (29.2)	176 (46.3)	38 (10.0)	9 (2.4)	3.39	0.907	ปานกลาง
3.การที่ประชาชนสามารถเข้าถึง ข้อมูลการดำเนินงานด้านขยะ จะช่วยให้การดำเนินงานมีประ สิทธิภาพ	25 (6.6)	61 (16.1)	225 (59.2)	59 (15.5)	10 (2.6)	3.08	0.823	ปานกลาง
4.การที่ประชาชนสามารถตรวจ สอบความถูกต้องชัดเจนในการ ดำเนินงานด้านขยะจะช่วยให้ การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ	37 (9.7)	43 (11.3)	226 (59.5)	74 (19.5)	0 (0)	3.11	0.828	ปานกลาง
<b>รวมเฉลี่ย</b>						<b>3.24</b>	<b>0.69</b>	<b>ปานกลาง</b>

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานด้วยหลักความ  
โปร่งใสด้านขยะโดยรวมในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.24 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

#### ความตรงไปตรงมาและโปร่งใสในการดำเนินงานด้านขยะจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ความตรงไปตรงมาและโปร่งใสในการดำเนินงานด้านขยะจะช่วยให้  
การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.37 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มี  
ระดับความคิดเห็นปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คือ 188 คน คิดเป็นร้อยละ 49.5 รองลงมาคือ กลุ่ม  
ตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 32.1 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับ  
ความคิดเห็นน้อยที่สุด มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3

### **การเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะชนเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านขยะจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ**

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะชนเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านขยะ จะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.39 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คือ 176 คน คิดเป็นร้อยละ 46.3 รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 29.2 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.4

### **การที่ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลการดำเนินงานด้านขยะจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ**

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การที่ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลการดำเนินงานด้านขยะจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.08 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คือ 225 คน คิดเป็นร้อยละ 59.2 รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 16.1 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.6

### **การที่ประชาชนสามารถตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนในการดำเนินงานด้านขยะจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ**

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การที่ประชาชนสามารถตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนในการดำเนินงานด้านขยะจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.11 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คือ 226 คน คิดเป็นร้อยละ 59.5 รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อย จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 19.5 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

## **12. ประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยหลักความรับผิดชอบ : ด้านขยะ**

ตารางที่ 4.14 แสดงจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากรจำแนกตามหลักการบริหารงานด้วยหลักความรับผิดชอบด้านขยะ

ประสิทธิภาพการบริหารงาน ของเทศบาลนครสมุทรปราการ ด้านขยะ	ระดับความคิดเห็น					X	S.D.	ระดับประ สิทธิภาพ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
1.การดำเนินงานด้านขยะเป็น ไปตามระยะเวลาที่กำหนดจะ ช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ	49 (12.9)	51 (13.4)	226 (59.5)	54 (14.2)	0 (0)	3.25	0.855	ปานกลาง
2.การใส่ใจถึงปัญหาด้านขยะที่ เกิดขึ้นและกระตือรือร้นในการ ช่วยแก้ไขปัญหาจะช่วยให้การ ดำเนินงานมีประสิทธิภาพ	39 (10.3)	85 (22.4)	225 (59.2)	31 (8.2)	0 (0)	3.35	0.772	ปานกลาง
3.เคารพในความคิดเห็นด้าน ขยะที่แตกต่างของประชาชนจะ ช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ	40 (10.5)	120 (31.6)	172 (45.3)	48 (12.6)	0 (0)	3.40	0.839	ปานกลาง
4.ความกล้าที่จะยอมรับผลการ กระทำและการตัดสินใจของผู้ บริหารและพนักงานเทศบาล ด้านตลาดขยะไม่ว่าจะผิดหรือ ถูกจะช่วยให้การดำเนินงานมี ประสิทธิภาพ	26 (6.8)	108 (28.4)	164 (43.2)	72 (18.9)	10 (2.6)	3.18	0.907	ปานกลาง
<b>รวมเฉลี่ย</b>						<b>3.29</b>	<b>0.71</b>	<b>ปานกลาง</b>

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานด้วยหลักความ  
รับผิดชอบด้านขยะโดยรวมในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.29 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

#### การดำเนินงานด้านขยะเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดจะช่วยให้การดำเนินงาน มีประสิทธิภาพ

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การดำเนินงานด้านขยะเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดจะช่วยให้  
การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.25 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มี  
ระดับความคิดเห็นปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คือ 226 คน คิดเป็นร้อยละ 59.5 รองลงมาคือ กลุ่ม  
ตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อย จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 14.2 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับ  
ความคิดเห็นน้อยที่สุด มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

### **การใส่ใจถึงปัญหาด้านขณะที่เกิดขึ้นและกระตือรือร้นในการช่วยแก้ไขปัญหาคือ ช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ**

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การใส่ใจถึงปัญหาด้านขณะที่เกิดขึ้นและกระตือรือร้นในการช่วยแก้ไขปัญหาคือ ช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.35 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คือ 225 คน คิดเป็นร้อยละ 59.2 รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 22.4 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

### **เคารพในความคิดเห็นด้านขณะที่แตกต่างของประชาชนจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ**

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า เคารพในความคิดเห็นด้านขณะที่แตกต่างของประชาชนจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.40 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คือ 172 คน คิดเป็นร้อยละ 45.3 รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 31.6 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.6

### **ความกล้าที่จะยอมรับผลการกระทำและการตัดสินใจของผู้บริหารและพนักงานเทศบาลด้านตลาดขยะไม่ว่าจะผิดหรือถูกจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ**

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ความกล้าที่จะยอมรับผลการกระทำและการตัดสินใจของผู้บริหารและพนักงานเทศบาลด้านตลาดขยะไม่ว่าจะผิดหรือถูกจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.18 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คือ 134 คน คิดเป็นร้อยละ 43.2 รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 28.4 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.6

## **ส่วนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน**

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานการวิจัยหลัก 2 สมมติฐาน ดังนี้

## สมมติฐานที่ 1

การทดสอบสมมติฐานการวิจัย ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยมีสมมติฐานการวิจัยข้อหนึ่งกำหนดไว้ ดังนี้

$H_0$ : กลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานด้านถนน ประปา ตลาด และขยะไม่แตกต่างกัน

$H_1$ : กลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานด้านถนน ประปา ตลาด และขยะแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้เครื่องมือสถิติ t-test และ F-test เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพหลัก รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่อยู่อาศัย กับประสิทธิภาพในการบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาลด้านโครงสร้างพื้นฐาน 4 ด้าน คือ ด้านถนน ด้านประปา ด้านตลาด และด้านขยะ ปรากฏผลดังตารางที่ 4.15 – 4.31

### 1.1 ประชาชนเทศบาลนครสมุทรปราการมีเพศต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.15 ตารางเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความคิดเห็นของการบริหารงานจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ระดับประสิทธิภาพ		df	t-test	Sig.
		$\bar{x}$	S.D.			
ชาย	174	3.44	.67	339.755	7.025	.000*
หญิง	206	2.99	.56			
รวม	380	3.21				

\*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.15 กลุ่มตัวอย่างเพศชายมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานแตกต่างจากเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

## 1.2 ประชาชนเทศบาลนครสมุทรปราการมีอายุต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.16 ตารางเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความคิดเห็นของการบริหารงานจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ระดับประสิทธิภาพ	
		$\bar{x}$	S.D.
ต่ำกว่า 20 ปี	9	3.07	0.02
21 – 30 ปี	233	3.08	0.53
31 – 40 ปี	67	3.23	0.61
41 – 50 ปี	26	4.14	0.62
51 – 60 ปี	32	2.88	0.83
61 ปีขึ้นไป	13	4.00	0.36
<b>รวม</b>	<b>380</b>	<b>3.19</b>	<b>0.65</b>

จากตารางที่ 4.16 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานสูงที่สุด ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี รองลงมา ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 61 ปีขึ้นไป และ 31 – 40 ปี คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 4.14 4.00 และ 3.23 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 51 – 60 ปี จะมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานต่ำที่สุด คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 2.88

ตารางที่ 4.17 ตารางเปรียบเทียบความแปรปรวนค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพการบริหารงานจำแนกตามอายุ

ระดับความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	38.345	5	7.669	23.270	.000*
ภายในกลุ่ม	123.257	374	0.330		
<b>รวม</b>	<b>161.602</b>	<b>379</b>			

\*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.17 ผลการวิเคราะห์พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานของเทศบาลนครสมุทรปราการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

ตารางที่ 4.18 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานของเทศบาลนครสมุทรปราการ จำแนกตามอายุ

อายุ	ต่ำกว่า 20 ปี	21 – 30 ปี	31 – 40 ปี	41 – 50 ปี	51 – 60 ปี	61 ปีขึ้นไป
ต่ำกว่า 20 ปี	-	0.315	0.332	0.363	0.035*	0.408
21 – 30 ปี		-	0.127	0.186	0.172	0.264
31 – 40 ปี			-	0.213	0.200	0.284
41 – 50 ปี				-	0.243	0.315
51 – 60 ปี					-	0.306
61 ปีขึ้นไป						-

\*คือค่าเฉลี่ยของคู่ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.18 พบว่าความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานของเทศบาลนครสมุทรปราการจำแนกตามอายุ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยค่าเฉลี่ยรายคู่ที่มีความแตกต่างกัน ได้แก่ ระดับอายุต่ำกว่า 20 ปีกับอายุ 51-60 ปี

**2.3 ประชาชนเทศบาลนครสมุทรปราการที่มีการศึกษาต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานที่แตกต่างกัน**



ตารางที่ 4.19 ตารางเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความคิดเห็นของการบริหารงานจำแนกตามการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ระดับประสิทธิภาพ	
		$\bar{x}$	S.D.
ประถมศึกษา	12	4.65	0.27
มัธยมศึกษา หรือเทียบเท่า	92	3.17	0.62
อนุปริญญา หรือเทียบเท่า	40	3.75	0.62
ปริญญาตรี	228	3.06	0.52
สูงกว่าปริญญาตรี	8	2.27	0.07
<b>รวม</b>	<b>380</b>	<b>3.19</b>	<b>0.65</b>

จากตารางที่ 4.19 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานสูงที่สุด ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมา ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาในระดับอนุปริญญา หรือเทียบเท่า และระดับมัธยมศึกษา หรือเทียบเท่า คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 4.65 3.75 และ 3.17 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี จะมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานต่ำที่สุด คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 2.27

ตารางที่ 4.20 ตารางเปรียบเทียบความแปรปรวนค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพการบริหารงานจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	48.828	4	12.207	40.591	.000*
ภายในกลุ่ม	112.774	375	0.301		
<b>รวม</b>	<b>161.602</b>	<b>379</b>			

\*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.20 ผลการวิเคราะห์พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานของเทศบาลนครสมุทรปราการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

ตารางที่ 4.21 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานของเทศบาลนครสมุทรปราการ จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	อนุปริญญา	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
		หรือเทียบเท่า	หรือเทียบเท่า		
ประถมศึกษา	-	0.274	0.293	0.259	0.408
มัธยมศึกษา หรือเทียบเท่า		-	0.164	0.010*	0.328
อนุปริญญา หรือเทียบเท่า			-	0.306	0.347
ปริญญาตรี				-	0.319
สูงกว่าปริญญาตรี					-

\*คือค่าเฉลี่ยของคู่ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.21 พบว่าความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานของเทศบาลนครสมุทรปราการจำแนกตามระดับการศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยค่าเฉลี่ยรายคู่ที่มีความแตกต่างกัน ได้แก่ระดับการศึกษามัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า กับปริญญาตรี

#### 2.4 ประชาชนเทศบาลนครสมุทรปราการที่มีอาชีพต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.22 ตารางเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความคิดเห็นของการบริหารงานจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ระดับประสิทธิภาพ	
		$\bar{x}$	S.D.
รับราชการ	11	4.03	0.37
เอกชน/รัฐวิสาหกิจ	259	3.12	0.63
ค้าขาย-ธุรกิจส่วนตัว	42	3.22	0.36
รับจ้าง	58	3.36	0.85
นักเรียน นักศึกษา	10	3.09	0.07
เกษตกร	0	0	0
<b>รวม</b>	<b>380</b>	<b>3.19</b>	<b>0.65</b>

จากตารางที่ 4.22 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานสูงที่สุด ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับราชการ รองลงมา ได้แก่ กลุ่มอาชีพรับจ้างและอาชีพค้าขาย – ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 4.03 3.36 และ 3.22 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน นักศึกษา จะมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานต่ำที่สุด คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.09

ตารางที่ 4.23 ตารางเปรียบเทียบความแปรปรวนค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพการบริหารงานจำแนกตามอาชีพหลัก

ระดับความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	10.903	4	2.726	6.782	.000*
ภายในกลุ่ม	150.699	375	0.402		
<b>รวม</b>	<b>161.602</b>	<b>379</b>			

\*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.23 ผลการวิเคราะห์พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานของเทศบาลนครสมุทรปราการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 4.24 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานของเทศบาลนครสมุทรปราการ จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	รับราชการ	เอกชน/ รัฐวิสาหกิจ	ค้าขาย- ธุรกิจส่วนตัว	รับจ้าง	นักเรียน นักศึกษา
รับราชการ	-	0.315	0.347	0.340	0.452
เอกชน/รัฐวิสาหกิจ		-	0.016*	0.146	0.332
ค้าขาย-ธุรกิจส่วนตัว			-	0.207	0.363
รับจ้าง				-	0.355
นักเรียน นักศึกษา					-

\*คือค่าเฉลี่ยของคู่ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.24 พบว่าความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานของเทศบาลนครสมุทรปราการจำแนกตามอาชีพ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยค่าเฉลี่ยรายคู่ที่มีความแตกต่างกัน ได้แก่ อาชีพเอกชน/รัฐวิสาหกิจกับค้าขาย-ธุรกิจส่วนตัว

## 2.5 ประชาชนเทศบาลนครสมุทรปราการที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.25 ตารางเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความคิดเห็นของการบริหารงานจำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	จำนวน	ระดับประสิทธิภาพ	
		$\bar{x}$	S.D.
ไม่เกิน 3,000 บาท	0	0	0
3,001 – 6,000 บาท	10	3.09	0.07
6,001 – 9,000 บาท	78	3.14	0.71
9,001 – 12,000 บาท	41	4.09	0.51

	99		
12,001 – 15,000 บาท	42	2.96	0.47
15,001 บาทขึ้นไป	209	3.09	0.56
<b>รวม</b>	<b>380</b>	<b>3.19</b>	<b>0.65</b>

จากตารางที่ 4.25 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานสูงที่สุด ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 9,001 – 12,000 บาท รองลงมา ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 6,001 – 9,000 บาท และ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 3,001 – 6,000 บาท เท่ากันกับกลับ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 15,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 4.09 3.14 และ 3.09 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 12,001 – 15,000 บาท จะมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานต่ำที่สุด คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 2.96

ตารางที่ 4.26 ตารางเปรียบเทียบความแปรปรวนค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพการบริหารงานจำแนกตามรายได้ต่อเดือน

ระดับความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	37.642	4	9.410	28.468	.000*
ภายในกลุ่ม	123.960	375	0.331		
<b>รวม</b>	<b>161.602</b>	<b>379</b>			

\*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.26 ผลการวิเคราะห์ที่กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานของเทศบาลนครสมุทรปราการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

ตารางที่ 4.27 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานของเทศบาลนครสมุทรปราการ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	3,001 –	6,001 –	9,001 –	12,001 –	15,001 บาทขึ้นไป
	6,000 บาท	9,000 บาท	12,000 บาท	15,000 บาท	
3,001 – 6,000 บาท	-	0.315	0.332	0.328	0.302
6,001 – 9,000 บาท		-	0.179	0.164	0.115
9,001 – 12,000 บาท			-	0.200	0.011*
12,001 – 15,000 บาท				-	0.155
15,001 บาทขึ้นไป					-

\*คือค่าเฉลี่ยของคู่ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.27 พบว่าความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานของเทศบาลนครสมุทรปราการจำแนกตามรายได้ต่อเดือน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยค่าเฉลี่ยรายคู่ที่มีความแตกต่างกัน ได้แก่รายได้ต่อเดือน 9,001-12,000 บาท กับ 15,001 บาทขึ้นไป

ตารางที่ 4.28 ตารางเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความคิดเห็นของการบริหารงานจำแนกตามระยะเวลาที่อยู่อาศัย

ระยะเวลาที่อยู่อาศัย	จำนวน	ระดับประสิทธิภาพ	
		$\bar{x}$	S.D.
ไม่เกิน 1 ปี	62	2.93	0.33
1 – 3 ปี	100	3.12	0.48
3 – 6 ปี	75	3.83	0.63
7 – 10 ปี	33	3.31	0.70
10 ปีขึ้นไป	110	2.93	0.63
<b>รวม</b>	<b>380</b>	<b>3.19</b>	<b>0.65</b>

จากตารางที่ 4.28 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานสูงที่สุด ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาอยู่อาศัย 3 – 6 ปี รองลงมา ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัย 7 – 10 ปี และ กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัย 1 – 3 ปี คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.83

3.31 และ 3.12 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาอยู่อาศัยไม่เกิน 1 ปี เท่ากันกับกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาอยู่อาศัย 10 ปีขึ้นไป จะมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานต่ำที่สุด คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 2.93

ตารางที่ 4.29 ตารางเปรียบเทียบความแปรปรวนค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพการบริหารงานจำแนกตามระยะเวลาที่อยู่อาศัย

ระดับความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	43.459	4	10.865	34.486	.000*
ภายในกลุ่ม	118.143	375	0.315		
<b>รวม</b>	161.602	379			

\*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.29 ผลการวิเคราะห์พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานของเทศบาลนครสมุทรปราการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

ตารางที่ 4.30 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานของเทศบาลนครสมุทรปราการ จำแนกตามระยะเวลาที่อยู่อาศัย

ระยะเวลาที่อยู่อาศัย	ไม่เกิน 1 ปี	1 – 3 ปี	3 – 6 ปี	7 – 10 ปี	10 ปีขึ้นไป
ไม่เกิน 1 ปี	-	0.127	0.155	0.194	0.137
1 – 3 ปี		-	0.137	0.179	0.011*
3 – 6 ปี			-	0.186	0.127
7 – 10 ปี				-	0.179
10 ปีขึ้นไป					-

\*คือค่าเฉลี่ยของคู่ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.30 พบว่าความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานของเทศบาลนครสมุทรปราการจำแนกตามระยะเวลาที่อยู่อาศัย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยค่าเฉลี่ยรายคู่ที่มีความแตกต่างกัน ได้แก่ ระยะเวลาที่อยู่อาศัย 1-3 ปี กับ 10 ปีขึ้นไป

**สรุป** ผลการวิจัยเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อประสิทธิภาพการบริการงานด้วยธรรมาภิบาลของเทศบาลนครสมุทรปราการ พบว่า เพศ อายุ การศึกษา อาชีพหลัก รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่อยู่อาศัยที่แตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

## **สมมติฐานที่ 2**

การทดสอบสมมติฐานการวิจัย ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยมีสมมติฐานการวิจัยข้อสองกำหนดไว้ ดังนี้

$H_0$ : การบริหารงานด้านโครงสร้างพื้นฐานด้วยหลักธรรมาภิบาลต่างกันมีประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลนครสมุทรปราการไม่แตกต่างกัน

$H_1$ : การบริหารงานด้านโครงสร้างพื้นฐานด้วยหลักธรรมาภิบาลต่างกันมีประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลนครสมุทรปราการแตกต่างกัน

ตารางที่ 4.31 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลด้านโครงสร้างพื้นฐาน

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	$\bar{x}$	S.D.	ระดับประสิทธิภาพ
<b>ด้านถนน</b>			
หลักการมีส่วนร่วม	3.13	0.79	ปานกลาง
หลักความโปร่งใส	3.15	0.97	ปานกลาง
หลักความรับผิดชอบ	3.23	0.77	ปานกลาง
<b>รวมเฉลี่ย</b>	<b>3.18</b>	<b>0.76</b>	<b>ปานกลาง</b>
<b>ด้านประปา</b>			
หลักการมีส่วนร่วม	3.16	0.82	ปานกลาง
หลักความโปร่งใส	3.24	0.88	ปานกลาง



หลักความรับผิดชอบ	3.17	0.65	ปานกลาง
<b>รวมเฉลี่ย</b>	<b>3.19</b>	<b>0.72</b>	<b>ปานกลาง</b>
<b>ด้านตลาด</b>			
หลักการมีส่วนร่วม	3.16	0.81	ปานกลาง
หลักความโปร่งใส	3.16	0.85	ปานกลาง
หลักความรับผิดชอบ	3.22	0.75	ปานกลาง
<b>รวมเฉลี่ย</b>	<b>3.18</b>	<b>0.74</b>	<b>ปานกลาง</b>
<b>ด้านชยะ</b>			
หลักการมีส่วนร่วม	3.13	0.75	ปานกลาง
หลักความโปร่งใส	3.24	0.69	ปานกลาง
หลักความรับผิดชอบ	3.29	0.71	ปานกลาง
<b>รวมเฉลี่ย</b>	<b>3.22</b>	<b>0.63</b>	<b>ปานกลาง</b>
<b>รวม 4 ด้านเฉลี่ย</b>	<b>3.19</b>	<b>0.65</b>	<b>ปานกลาง</b>

จากตาราง 4.31 พบว่า ความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานด้วยธรรมาภิบาลของเทศบาลนครสมุทรปราการด้านโครงสร้างพื้นฐาน 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.19 เมื่อพิจารณาเฉลี่ยในแต่ละด้านจะเห็นว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครสมุทรปราการด้านถนน ด้านตลาด ด้านประปา และด้านชยะ อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.18 3.18 3.19 3.22 ตามลำดับ

**สรุป** ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครสมุทรปราการ มีประสิทธิภาพการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง ไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

## ส่วนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการบริหารงานของเทศบาลนครสมุทรปราการ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการแก้ไขปัญหาค่าการดำเนินงานที่ได้รวบรวมมาจากแบบสอบถามในตอนที่ 3 ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด โดยมีผู้เสนอความคิดเห็น จำนวน 177 คน จาก ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 380 คน คิดเป็นร้อยละ 46.50 ปรากฏผลดังตารางที่ 4.32 – 4.33

## 1. ปัญหาการดำเนินงานของเทศบาลนครสมุทรปราการ

ตารางที่ 4.32 แสดงจำนวน ร้อยละ ของประชาชนที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินงานของเทศบาลนครสมุทรปราการ

ปัญหาการบริหารงาน	จำนวนประชากร (คน)	คิดเป็น ร้อยละ
<b>1. ด้านถนน</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>● ประชาชนไม่มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการจัดสร้างถนน</li> <li>● เทศบาลไม่มีการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานด้านถนนให้ประชาชนได้รับทราบ</li> <li>● การดูแลซ่อมแซมและจัดสร้างถนนล่าช้าไม่เป็นที่ไปตามระยะเวลาที่กำหนด ก่อให้เกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง</li> <li>● เจ้าหน้าที่ไม่มีความใส่ใจต่อการแก้ปัญหาถนนเป็นหลุมเป็นบ่อ ถนนชำรุด</li> <li>● เจ้าหน้าที่ขาดความรับผิดชอบในการดูแลทำความสะอาดถนนให้เป็นไปอย่างสม่ำเสมอ</li> <li>● ไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบล่วงหน้าเกี่ยวกับการซ่อมแซมถนน ทำให้เกิดการจราจรติดขัด การสัญจรไปมาลำบาก</li> <li>● ขาดการใส่ใจในการแก้ไขปัญหการจราจรเบียดบรคบรรทุกที่วิ่งตามท้องถนน ทำให้ถนนชำรุด เกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง</li> </ul>	47	12.37
<b>2. ด้านประปา</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>● การซ่อมแซมท่อประปาเป็นไปอย่างล่าช้า</li> </ul>	32	8.42

<ul style="list-style-type: none"> <li>● ไม่มีการประชาสัมพันธ์แจ้งให้ทราบล่วงหน้าเกี่ยวกับทางด้านการระงับการจ่ายน้ำ และการซ่อมแซมท่อประปา</li> <li>● ขาดการใส่ใจในการรับเรื่องร้องเรียนปัญหา น้ำไม่ไหล</li> </ul>		
<p><b>3. ด้านตลาด</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>● ประชาชนไม่สามารถตรวจสอบความถูกต้องในการเก็บเงินค่าแผงขายของในตลาด</li> <li>● เทศบาลขาดการใส่ใจในการดูแลความสะอาดตลาด น้ำขังเฉอะแฉะ ทำให้เป็นแหล่งเพาะเชื้อโรค</li> <li>● เทศบาลขาดการใส่ใจในการแก้ปัญหาการขายของเกะกะพื้นผิวจราจรและทางเดินเท้าไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย</li> <li>● ขาดการประชาสัมพันธ์ให้พ่อค้าแม่ค้าดูแลความสะอาดในตลาดร่วมกับพนักงานเทศบาล</li> <li>● ขาดการดูแลเอาใจใส่ในเรื่องการขายของเกินราคาและโกงน้ำหนักสินค้า</li> </ul>	53	13.95
<p><b>4. ด้านขยะ</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>● การดำเนินงานเก็บขยะไม่เป็นไปตามเวลาที่สม่ำเสมอและไม่ทั่วถึง ไม่เรียบร้อย</li> <li>● ขาดการใส่ใจปัญหาเรื่องขยะตามท้องถนน</li> <li>● ประชาชนไม่มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาเรื่องขยะ</li> <li>● ขาดการประชาสัมพันธ์รณรงค์เรื่องความ</li> </ul>	45	11.84

สะอาด <ul style="list-style-type: none"> <li>ขาดการใส่ใจในปัญหาเรื่องถังขยะไม่เพียงพอ และพนักงานเก็บขยะไม่เพียงพอ</li> </ul>		
---	--	--

จากตารางที่ 4.32 พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินงานจำนวนมากที่สุด คือ ปัญหาการดำเนินงานด้านตลาด จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 13.95 รองลงมา คือ ปัญหาการดำเนินงานด้านถนน จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 12.37 ส่วนปัญหาการดำเนินงานด้านประปามีจำนวนน้อยที่สุด คือจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8.42

## 2. ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาการดำเนินงานของเทศบาลนครสมุทรปราการ

ตารางที่ 4.33 แสดงจำนวน ร้อยละ ของประชาชนที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานของเทศบาลนครสมุทรปราการ

ข้อเสนอแนะ	จำนวนประชากร (คน)	คิดเป็น ร้อยละ
<b>1. ด้านถนน</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>มีการปรับปรุงและซ่อมแซมถนนที่เป็นหลุมเป็นบ่อเดือนละ 1 – 2 ครั้ง</li> <li>แจ้งให้ประชาชนทราบล่วงหน้าหากจะมีการปิดถนนหรือซ่อมแซมถนนและแจ้งเส้นทางหลีกเลี่ยงให้ประชาชนทราบ</li> <li>มีสายด่วนที่สามารถติดต่อได้ง่ายเพื่อแจ้งปัญหาเกี่ยวกับถนนชำรุด หรือปัญหาจราจร</li> </ul>	33	8.68
<b>2. ด้านประปา</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>มีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบล่วงหน้าถึงการซ่อมแซมหรือปรับปรุงท่อประปา หรือจัดรถ</li> </ul>	29	7.63

<p>บริการน้ำในช่วงที่มีการซ่อมแซมท่อประปา</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>● เจ้าหน้าที่ควรใส่ใจในการรับเรื่องร้องเรียนเรื่องปัญหาท่อประปาแตก น้ำประปาไม่ไหล และซ่อมแซมให้ทันทวงที ไม่ล่าช้า</li> </ul>		
<p><b>3. ด้านตลาด</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>● มีเจ้าหน้าที่คอยดูแลรับผิดชอบเรื่องความสะดวกในตลาดอย่างสม่ำเสมอ มีการทำความสะอาดทุกวัน เพื่อให้ไม่มีน้ำขังเฉอะแฉะ</li> <li>● ให้พ่อค้าแม่ค้ามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะดวกของตลาดและช่วยกันทำความสะอาดหลังจากค้าขาย</li> <li>● จัดระเบียบการขายของให้อยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสม ไม่กีดขวางทางเดินเท้า</li> <li>● มีมาตรการเข้มงวดไม่ให้พ่อค้าแม่ค้าขายของเกินราคาและโกงน้ำหนักสินค้า</li> </ul>	41	10.79
<p><b>4. ด้านขยะ</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>● จัดให้มีเจ้าหน้าที่ดูแลเรื่องการเก็บขยะให้ทั่วถึงและเก็บขยะอย่างสม่ำเสมอ มีการเก็บขยะอย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ครั้ง</li> <li>● จัดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเห็นความสำคัญในการทิ้งขยะให้ถูกที่ ปฏิบัติดีสำนึกที่ดีในการทิ้งขยะ</li> <li>● จัดให้มีถังขยะเพียงพอตามแหล่งชุมชนหรือตามท้องถนนและมีถังขยะตามป้ายรถเมล์</li> </ul>	40	10.53

จากตารางที่ 4.33 พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของเทศบาลนครสมุทรปราการ จำนวนมากที่สุด คือ ด้านตลาด จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 10.79 รองลงมา คือ ด้านขยะ จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 10.53 ส่วนด้านประปามีจำนวนน้อยที่สุด คือจำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 7.63

## บทที่ 5

# สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการที่ได้ทำการวิจัยถึงข้อมูลส่วนบุคคล ระดับประสิทธิภาพการบริหารงานตลอดจน ปัญหาในการดำเนินงานที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาล ของเทศบาลนครสมุทรปราการ ในบทนี้ผู้วิจัยจะสรุปและอภิปรายผลที่ได้จากการวิจัย เพื่อใช้เป็น แนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาลของเทศบาล นครสมุทรปราการ ซึ่งผลการวิจัย มีดังนี้

### 1. สรุปการวิจัย

#### 1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยธรรมาภิบาลของเทศบาลนครสมุทรปราการ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานให้บริการโครงสร้างพื้นฐาน ด้านถนน ประปา ขยะ และตลาดของเทศบาลนครสมุทรปราการ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนา ประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยธรรมาภิบาลของเทศบาลนครสมุทรปราการ

#### 1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นประชาชนที่พักอาศัยอยู่ในเทศบาล นครสมุทรปราการ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 397 ตัวอย่าง จากการคำนวณจำนวนตัวอย่าง โดยวิธี ของ YAMANE เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามจำนวน 3 ตอน ตอนแรกเป็นข้อมูลส่วนบุคคล ตอนที่ 2 เป็นการวัดระดับประสิทธิภาพการบริหารงาน และตอนที่ 3 เป็นปัญหาหรือ อุปสรรค และข้อเสนอแนะ โดยให้ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อเก็บข้อมูลและนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ตามกระบวนการทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีแบบสอบถามที่ตรวจสอบแล้วถูกต้องสมบูรณ์ จำนวน 380 ชุด คิดเป็นร้อยละ 95.72

### 1.3 ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่พักอาศัยอยู่ในเทศบาลนครสมุทรปราการที่ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 54.21) มีอายุระหว่าง 21 - 30 ปี (ร้อยละ 61.31) มีการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 60.00) มีอาชีพหลักเอกชน/รัฐวิสาหกิจ (ร้อยละ 68.16) มีรายได้ต่อเดือน 15,000.- บาทขึ้นไป (ร้อยละ 55.00) และมีระยะเวลาที่อยู่อาศัย 10 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 28.94)

1. กลุ่มตัวอย่างที่อยู่อาศัยในเทศบาลนครสมุทรปราการ มีระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยธรรมาภิบาลของเทศบาลนครสมุทรปราการอยู่ในระดับปานกลาง โดยพบว่า

- 1.1 ประสิทธิภาพในการบริหารงานด้านถนนด้วยหลักการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง
- 1.2 ประสิทธิภาพในการบริหารงานด้านถนนด้วยหลักความโปร่งใสอยู่ในระดับปานกลาง
- 1.3 ประสิทธิภาพในการบริหารงานด้านถนนด้วยหลักความรับผิดชอบอยู่ในระดับปานกลาง
- 1.4 ประสิทธิภาพในการบริหารงานด้านประปาด้วยหลักการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง
- 1.5 ประสิทธิภาพในการบริหารงานด้านประปาด้วยหลักความโปร่งใสอยู่ในระดับปานกลาง
- 1.6 ประสิทธิภาพในการบริหารงานด้านประปาด้วยหลักความรับผิดชอบอยู่ในระดับปานกลาง
- 1.7 ประสิทธิภาพในการบริหารงานด้านตลาดด้วยหลักการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง
- 1.8 ประสิทธิภาพในการบริหารงานด้านตลาดด้วยหลักความโปร่งใสอยู่ในระดับปานกลาง
- 1.9 ประสิทธิภาพในการบริหารงานด้านตลาดด้วยหลักความรับผิดชอบอยู่ในระดับปานกลาง
- 1.10 ประสิทธิภาพในการบริหารงานด้านขยะด้วยหลักการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง



ระดับปานกลาง

1.11 ประสิทธิภาพในการบริหารงานด้านขยะด้วยหลักความโปร่งใสอยู่

ในระดับปานกลาง

1.12 ประสิทธิภาพในการบริหารงานด้านขยะด้วยหลักความรับผิดชอบ

อยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลนครสมุทรปราการ จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนที่อยู่อาศัยในเทศบาลนครสมุทรปราการ พบว่า

2.1 กลุ่มตัวอย่างที่อยู่อาศัยในเทศบาลนครสมุทรปราการที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานแตกต่างกัน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่อยู่อาศัยในเทศบาลนครสมุทรปราการที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานแตกต่างกัน

2.3 กลุ่มตัวอย่างที่อยู่อาศัยในเทศบาลนครสมุทรปราการที่มีการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานแตกต่างกัน

2.4 กลุ่มตัวอย่างที่อยู่อาศัยในเทศบาลนครสมุทรปราการที่มีอาชีพหลักแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานแตกต่างกัน

2.5 กลุ่มตัวอย่างที่อยู่อาศัยในเทศบาลนครสมุทรปราการที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานแตกต่างกัน

2.6 กลุ่มตัวอย่างที่อยู่อาศัยในเทศบาลนครสมุทรปราการที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลนครสมุทรปราการแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานแตกต่างกัน

## 2. อภิปรายผล

**สมมติฐานที่ 1** ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานของเทศบาลนครสมุทรปราการแตกต่างกันอย่างมีนัย

สำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. **เพศ** ผลการวิเคราะห์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลนครสมุทรปราการแตกต่างกัน
2. **อายุ** ผลการวิเคราะห์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลนครสมุทรปราการแตกต่างกัน
3. **ระดับการศึกษา** ผลการวิเคราะห์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลนครสมุทรปราการแตกต่างกัน
4. **อาชีพหลัก** ผลการวิเคราะห์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลนครสมุทรปราการแตกต่างกัน
5. **รายได้ต่อเดือน** ผลการวิเคราะห์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลนครสมุทรปราการแตกต่างกัน
6. **ระยะเวลาที่อยู่อาศัย** ผลการวิเคราะห์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลนครสมุทรปราการแตกต่างกัน

**สมมติฐานที่ 2** การบริหารงานด้านโครงสร้างพื้นฐานด้วยหลักธรรมาภิบาลต่างกันมีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลนครสมุทรปราการแตกต่างกัน

จากผลการวิจัย การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยธรรมาภิบาลของเทศบาลนครสมุทรปราการ ทำให้ทราบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน 4 ด้าน คือ ด้านถนน ด้านประปา ด้านตลาด และด้านขยะ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.19) ผลการวิจัยครั้งนี้ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบการบริหารงานในแต่ละด้าน พบว่า

1. การบริหารตามหลักการมีส่วนร่วม ประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยหลักการมีส่วนร่วมด้านถนน ด้านประปา ด้านตลาด และด้านขยะ อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.13

3.16 3.16 3.13 ตามลำดับ) ในส่วนที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงาน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง คือ มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมการดำเนินงานอย่างเต็มที่และมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลต่างๆของการดำเนินงาน เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นและมีการประกาศให้ประชาชนได้รับทราบผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารของเทศบาลได้ให้ความสำคัญว่าหลักการมีส่วนร่วมนั้นเป็นหลักสำคัญหลักหนึ่งของธรรมาภิบาลที่เทศบาลทุกแห่งควรให้ความสำคัญในการนำมาปรับใช้ให้มากที่สุด

2. การบริหารงานตามหลักความโปร่งใส ประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยหลักความโปร่งใสด้านถนน ด้านประปา ด้านตลาด และด้านขยะ อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.15 3.24 3.16 3.24 ตามลำดับ) ในส่วนที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงาน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง คือ มีการดำเนินงานด้วยความตรงไปตรงมาและมีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อสาธารณะชนอย่างต่อเนื่อง ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลการดำเนินงานของเทศบาลได้ และประชาชนสามารถตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนในการดำเนินงานได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารของเทศบาลมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเบิกจ่ายถูกต้องตามระเบียบ การให้ธรรมาภิบาลตามหลักความโปร่งใสที่แสดงออกมาได้มุ่งเน้นความโปร่งใสในกระบวนการทางด้านงบประมาณทั้งในเรื่องการเบิกจ่ายงบประมาณการแสดงผลข้อมูลข่าวสารต่างๆเพื่อทำให้เกิดศักยภาพและความน่าเชื่อถือในการบริหารงานของเทศบาล ดังที่ อัจฉรา โยมสินธุ์ (2543) กล่าวว่า ความโปร่งใส (Transparency) ความโปร่งใสถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารงานตามหลักบรรษัทภิบาล ข้อมูลข่าวสารทางธุรกิจต่างๆ โดยเฉพาะผลการดำเนินงานและรายงานทางการเงินที่บริษัทเปิดเผยจะต้องโปร่งใส เชื่อถือได้เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ถือหุ้น นักลงทุนและตลาดทุน โดยข้อมูลที่โปร่งใส จะต้องมียอดประกอบหลัก 3Cs ดังนี้ 1. Clear คือ มีความชัดเจน ถูกต้องไม่คลุมเครือ 2. Consistence คือ มีความสม่ำเสมอในการใช้หลักเกณฑ์การจัดทำหากมีการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ในการจัดทำต้องมีการเปิดเผยรวมถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นด้วย 3. Comparable คือ สามารถเปรียบเทียบได้ ข้อมูลจะต้องถูกจัดทำตามมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับ เพื่อให้สามารถนำไปวิเคราะห์เปรียบเทียบกับข้อมูลอื่นได้

3. การบริหารงานตามหลักความรับผิดชอบ ประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยหลักความรับผิดชอบด้านถนน ด้านประปา ด้านตลาด และด้านขยะ อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.23 3.17 3.22 3.29 ตามลำดับ) ในส่วนที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงาน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง คือ มีการดำเนินงานเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด ใสใจถึง

ปัญหาที่เกิดขึ้นและกระตือรือร้นในการช่วยแก้ไขปัญหาย่างเต็มที่ เคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างของประชาชน และกล้าที่จะยอมรับผลการตัดสินใจ และ/หรือกระทำของผู้บริหารและพนักงานเทศบาลไม่ว่าจะผิดหรือถูก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารของเทศบาลมีการกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของการดำเนินงานของเทศบาลอย่างชัดเจน การใช้ธรรมาภิบาลตามหลักความรับผิดชอบต่อในการบริหารที่แสดงออกมาได้มุ่งเน้นในการกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของเทศบาล ความรับผิดชอบต่อกระบวนการเรียนรู้รวมถึงการจัดทำรายงานประจำปีซึ่งเป็นหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงของเทศบาลที่ต้องปฏิบัติเนื่องจากจะเป็นตัวกำหนดทิศทางการดำเนินงานของเทศบาล ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ขับเคลื่อนและจะต้องเป็นผู้นำที่จะรับผิดชอบต่อคุณภาพของเทศบาล ดังที่ สุธจิต นิมิตรกุล (2543) กล่าวว่า ความรับผิดชอบต่อ (Accountability) เจ้าหน้าที่จะต้องมีความรับผิดชอบต่อประชาชน ความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงาน จะเป็นตัวชี้วัดสำคัญในการประเมินความสำเร็จของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่

### 3. ข้อเสนอแนะ

#### 3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินงานของเทศบาลนครสมุทรปราการ

จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานด้วยธรรมาภิบาลของเทศบาลนครสมุทรปราการ มีความสัมพันธ์โดยตรงกับประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลนครสมุทรปราการ ฉะนั้น การที่จะทำให้ประสิทธิภาพการดำเนินงานของเทศบาลนครสมุทรปราการ บรรลุวัตถุประสงค์ได้จึงจำเป็นต้องพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยธรรมาภิบาล เพื่อให้เอื้ออำนวยต่อประสิทธิภาพต่อการทำงานดังกล่าว ส่วนประเด็นการพัฒนาฯ อาจพิจารณาจากปัญหา หรืออุปสรรคเป็นสิ่งที่ประชาชนให้ความสนใจ เพราะเป็นปัญหาที่เกิดจากการดำเนินงาน หรืออาจนำไปสู่ความไม่มีประสิทธิภาพของงานได้ เช่น ปัญหาการจัดสร้างปรับปรุงและซ่อมแซมถนนไม่เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด เจ้าหน้าที่ขาดการเอาใจใส่ในการรับเรื่องร้องเรียน เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัย ขอเสนอข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่อาจเป็นประโยชน์ในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยธรรมาภิบาลของเทศบาลนครสมุทรปราการ เพื่อจะส่งผลต่อการพัฒนาประสิทธิภาพ ดังนี้

1. ปรับปรุงประสิทธิภาพในการดำเนินงานจัดสร้างปรับปรุงและซ่อมแซม ด้านถนน ประปา ตลาด ชยะ ให้เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด เพราะเนื่องจากปัจจุบันการดำเนินงานยังคงเป็นไปอย่างล่าช้า ไม่เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ เช่น มีอุบัติเหตุเกิดขึ้นบ่อยครั้ง เป็นต้น
2. มีการติดป้ายประชาสัมพันธ์แจ้งให้ทราบถึงงบประมาณ ระยะเวลาเริ่มต้น และสิ้นสุดในการดำเนินงานจัดสร้าง ปรับปรุง ซ่อมแซมแต่ละโครงการอย่างชัดเจน
3. เจ้าหน้าที่เทศบาลควรใส่ใจในการรับเรื่องร้องเรียนปัญหาต่างๆของประชาชนและกระตือรือร้นในการที่จะช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชน

### 3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาตัวแปรอิสระด้านอื่นๆ ที่คาดว่าจะสามารถอธิบายระดับประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยธรรมาภิบาล เช่น ตัวแปรการบริหารงานตามหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความคุ้มค่า เป็นต้น
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบระดับประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยธรรมาภิบาลของเทศบาลนครสมุทรปราการกับระดับประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยธรรมาภิบาลของเทศบาลอื่นๆ

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก  
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

**รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ**

**นายรุ่งกวี พลเยี่ยม**

หัวหน้ากลุ่มงานแผนงานและข้อมูล  
สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดยโสธร

**นางสาวอรรณนิศา สะอ้าง**

หัวหน้าฝ่ายปฏิบัติการวิเคราะห์สินเชื่อ  
บริษัทจีอี มัณนี ประเทศไทย



**ภาคผนวก ข**  
**เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย**

\*\*\*\*\* Method 1 (space saver) will be used for this analysis \*\*\*\*\*

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Statistics for	Mean	N of Variance	Std. Dev	Variables
SCALE	171.2700	47.074	49.804	48

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 48

Alpha = .983

**ภาคผนวก ค**  
**แบบสอบถาม**



## แบบสอบถามเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรื่อง การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยธรรมาภิบาลของเทศบาลนครสมุทรปราการ

ขอความกรุณาอ่านและพิจารณาข้อความในแบบสอบถามแล้วกรอกข้อความ และ/หรือทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องต่าง ๆ ตามความเป็นจริง และ/หรือตรงกับความคิดเห็นของท่านในแบบสอบถามเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยธรรมาภิบาลของเทศบาลนครสมุทรปราการ

**ตอนที่ 1** ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตัวผู้ตอบแบบสอบถาม

**ตอนที่ 2** สอบถามเกี่ยวกับระดับประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลสมุทรปราการ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

**ตอนที่ 3** ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานของเทศบาลนครสมุทรปราการ

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

นางสาวภัทราภรณ์ สะอั่ง

นักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

### ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หน้าข้อความที่ตรงตามคุณลักษณะของท่าน หรือเติมคำหรือข้อความเพียงคำตอบเดียว ลงในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ ( ) ชาย ( ) หญิง
2. อายุ ( ) ต่ำกว่า 20 ปี ( ) 21-30 ปี ( ) 31-40 ปี  
( ) 41-50 ปี ( ) 51-60 ปี ( ) 61 ปี ขึ้นไป
3. การศึกษา ( ) ประถมศึกษา ( ) มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า  
( ) อนุปริญญา หรือเทียบเท่า ( ) ปริญญาตรี  
( ) สูงกว่าปริญญาตรี ( ) อื่นๆ.....
4. อาชีพหลัก ( ) รับราชการ ( ) เอกชน/รัฐวิสาหกิจ ( ) ค้าขาย-ธุรกิจส่วนตัว  
( ) รับจ้าง ( ) นักเรียน นักศึกษา ( ) เกษตรกร

( ) อื่นๆ.....

## 5. รายได้ต่อเดือน

( ) ไม่เกิน 3,000 บาท ( ) 3,001 - 6,000 บาท

( ) 6,001 - 9,000 บาท ( ) 9,001 - 12,000 บาท

( ) 12,001 - 15,000 บาทขึ้นไป ( ) 15,001 บาทขึ้นไป

## 6. ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลนครสมุทรปราการ ( ) ไม่เกิน 1 ปี ( ) 1 - 3 ปี

( ) 3 - 6 ปี ( ) 7 - 10 ปี ( ) 10 ปีขึ้นไป

**ส่วนที่ 2 ระดับประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลสมุทรปราการด้านโครงสร้างพื้นฐาน****ฐาน**

**คำชี้แจง** ท่านเห็นว่าบริหารงานของเทศบาลนครสมุทรปราการด้วยหลักธรรมาภิบาลตามหลักการมีส่วนร่วม หลักความโปร่งใส และหลักความรับผิดชอบได้ช่วยให้การดำเนินงานทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน 4 ด้าน คือ ด้านถนน , ด้านประปา , ด้านขยะ , ด้านตลาด มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยธรรมาภิบาลของเทศบาลนครสมุทรปราการด้านถนน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
<b>1. การบริหารงานตามหลักการมีส่วนร่วม</b>					
1.1 การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมการดำเนินงานในการจัดสร้างและดูแลถนนจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					
1.2 การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลต่างๆ ของการดำเนินงานด้านถนนจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					
1.3 การเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นในการดำเนินงานด้านถนนจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					
1.4 การประกาศให้ประชาชนได้รับทราบผลการดำเนินงาน					

งานด้านถนนจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					
<b>2. การบริหารงานตามหลักความโปร่งใส</b>					
2.1 การดำเนินงานการจัดสร้างถนนและซ่อมแซมบำรุงรักษาด้วยความตรงไปตรงมาและความโปร่งใสด้านถนนจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					
2.2 การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานเกี่ยวกับถนนในเขตเทศบาลต่อสาธารณะชนจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					
2.3 ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลการดำเนินงานด้านถนนของเทศบาลจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					
2.4 ประชาชนสามารถตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนในการดำเนินงานด้านถนนจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					
<b>3. การบริหารงานตามหลักความรับผิดชอบ</b>					
3.1 การดำเนินงานจัดสร้างและซ่อมแซมถนนเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					
3.2 การใส่ใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้ถนนและกระตือรือร้นในการช่วยแก้ไขปัญหาคือจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					
3.3 การเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างของประชาชนด้านถนนจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					
3.4 ความกล้าที่จะยอมรับผลการกระทำ และ/หรือการตัดสินใจของผู้บริหารเทศบาลและพนักงานเทศบาลด้านถนนไม่ว่าจะผิดหรือถูกจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					

ประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยธรรมาภิบาลของ เทศบาลนครสมุทรปราการด้านประปา	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
<b>1. การบริหารงานตามหลักการมีส่วนร่วม</b>					
1.1 การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางด้านการดำเนินงานต่างๆของเทศบาลด้านประปาจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					
1.2 การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลการดำเนินงานด้านประปาจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					
1.3 การเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นในการดำเนินงานด้านประปาจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					
1.4 การรายงานผลการดำเนินงานด้านประปาของเทศบาลจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					
<b>2. การบริหารงานตามหลักความโปร่งใส</b>					
2.1 การดำเนินงานด้วยความโปร่งใส ตรงไปตรงมาด้านประปาจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					
2.2 การเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณชนเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านประปาจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					
2.3 การที่ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลการดำเนินงานด้านประปาจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					
2.4 การที่ประชาชนสามารถตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนในการดำเนินงานด้านประปาได้จะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					
<b>3. การบริหารงานตามหลักความรับผิดชอบ</b>					
3.1 การดำเนินงานจัดสร้างและซ่อมแซมประปาเป็นไป					

ตามระยะเวลาที่กำหนดจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					
3.2 การใส่ใจถึงปัญหาด้านประปาที่เกิดขึ้นและกระตือรือร้นในการช่วยแก้ไขปัญหาคือช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					
3.3 เคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างด้านประปาของประชาชนจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					
3.4 กล้าที่จะยอมรับผลการตัดสินใจ และ/หรือกระทำของผู้บริหารและพนักงานเทศบาลด้านประปาไม่ว่าจะผิดหรือถูกจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					

ประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยธรรมาภิบาลของเทศบาลนครสมุทรปราการด้านตลาด	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
<b>1. การบริหารงานตามหลักการมีส่วนร่วม</b>					
1.1 การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านตลาดเทศบาลในทุกๆ เรื่องจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					
1.2 การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลต่างๆ ของการดำเนินงานด้านตลาดเทศบาลจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					
1.3 การเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นในการดำเนินงานด้านตลาดเทศบาลจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					
1.4 การรายงานผลการดำเนินงานด้านตลาดเทศบาลให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					
<b>2. การบริหารงานตามหลักความโปร่งใส</b>					



2.1 การดำเนินงานด้านความตลาดเทศบาลด้วยความตรงไปตรงมาและความโปร่งใสจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					
2.2 การเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะชนเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านตลาดเทศบาลจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					
2.3 ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลการดำเนินงานด้านเทศบาลจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					
2.4 ประชาชนสามารถตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนในการดำเนินงานด้านตลาดเทศบาลจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					
<b>3. การบริหารงานตามหลักความรับผิดชอบ</b>					
3.1 การดำเนินงานด้านตลาดเทศบาลไปตามระยะเวลาที่กำหนดจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					
3.2 การใส่ใจถึงปัญหาด้านตลาดเทศบาลที่เกิดขึ้นและกระตือรือร้นในการช่วยแก้ไขปัญหาคือช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					
3.3 เคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างของประชาชนด้านตลาดเทศบาลจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					
3.4 ความกล้าที่จะยอมรับผลการกระทำและ/หรือการตัดสินใจของผู้บริหารและพนักงานเทศบาลด้านตลาดเทศบาลไม่ว่าจะผิดหรือถูกจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					

ประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยธรรมาภิบาลของเทศบาลนครสมุทรปราการด้านขยะ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
<b>1. การบริหารงานตามหลักการมีส่วนร่วม</b>					

1.1 การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านขยะจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					
1.2 การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลต่างๆ ของการดำเนินงานด้านขยะจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					
1.3 การเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นในการดำเนินงานด้านขยะจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					
1.4 การรายงานผลการดำเนินงานด้านขยะอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					
<b>2. การบริหารงานตามหลักความโปร่งใส</b>					
2.1 ความตรงไปตรงมาและโปร่งใสในการดำเนินงานด้านขยะจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					
2.2 การเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะชนเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านขยะจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					
2.3 การที่ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลการดำเนินงานด้านขยะจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					
2.4 การที่ประชาชนสามารถตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนในการดำเนินงานด้านขยะจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					
<b>3. การบริหารงานตามหลักความรับผิดชอบ</b>					
3.1 การดำเนินงานด้านขยะเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					
3.2 การใส่ใจถึงปัญหาด้านขยะที่เกิดขึ้นและกระตือรือร้นในการช่วยแก้ไขปัญหาคือจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					
3.3 เคารพในความคิดเห็นด้านขยะที่แตกต่างของประชาชนจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					

3.4 ความกล้าที่จะยอมรับผลการกระทำและการตัดสินใจของผู้บริหารและพนักงานเทศบาลด้านขยะไม่ว่าจะผิดหรือถูกจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					
--	--	--	--	--	--

**ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ**

**คำชี้แจง** ในส่วนนี้ขอความกรุณาแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานของเทศบาลสมุทรปราการด้านถนน ประปา ตลาด และขยะ ตามหลักธรรมาภิบาลว่ายังมีปัญหาอื่น ๆ อะไรบ้าง และควรดำเนินการแก้ไขอย่างไร

**ปัญหาการดำเนินงาน**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

**แนวทางแก้ไขปัญหาการดำเนินงาน**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

**ภาคผนวก ง**

**ประวัติความเป็นมาของจังหวัดสมุทรปราการ**

## ประวัติศาสตร์

จังหวัดสมุทรปราการ หรือที่เรียกกันเป็นสามัญทั่วไปว่า “เมืองปากน้ำ” เพราะตั้งอยู่ปากน้ำเจ้าพระยา เป็นเมืองสำคัญทางประวัติศาสตร์มาตั้งแต่สมัยโบราณ เป็นเมืองหน้าด่านทางทะเลที่มีความสำคัญตลอดมาทุกยุคทุกสมัย

“สมุทร” แปลว่า “ทะเล” และ “ปราการ” แปลว่า “กำแพง” สมุทรปราการ แปลว่า กำแพงชายทะเลหรือกำแพงริมทะเล ซึ่งหมายถึงเมืองหน้าด่านชายทะเลหรือริมทะเลที่มีกำแพงมั่นคงแข็งแรง สำหรับป้องกันข้าศึกนั่นเองนับว่าเป็นการให้ชื่อเมืองที่ถูกต้องและเหมาะสมตามความมุ่งหมายในการตั้งเมืองเป็นอย่างยิ่ง

ประวัติความเป็นมาของเมืองสมุทรปราการ สลับซับซ้อนสัมพันธ์กับ เมืองพระประแดงมาก (ปัจจุบันเป็นอำเภอพระประแดง ในจังหวัดสมุทรปราการ) เพราะเมืองสมุทรปราการได้ตั้งขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี แต่เมืองพระประแดงเดิมนั้น ขอมได้ตั้งขึ้นในสมัยขอมมีอำนาจครอบครองบริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งสมัยนั้นทะเลยังลึกเข้ามามากจนจรดเขตทางใต้ของกรุงเทพมหานคร ขอมเรียกว่า “ปากน้ำพระประแดง” เมื่อตั้งเมืองที่ปากน้ำก็เรียกว่า “เมืองพระประแดง” (ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เชื่อว่าเมืองพระประแดงที่ขอมตั้งนี้ อยู่ที่คลองเตย เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร ปัจจุบันเป็นที่ทำการ การท่าเรือแห่งประเทศไทย) ครั้นนานมา มีแผ่นดินงอกออกไปเมืองพระประแดงห่างจากปากน้ำเข้าทุกที จึงมีการโยกย้ายตั้งเมืองปากน้ำขึ้นใหม่ เพื่อความเหมาะสม จึงมีทั้งเมืองสมุทรปราการและเมืองพระประแดง ในสมัยกรุงศรีอยุธยา ครั้งถึงสมัยรัตนโกสินทร์ ความจำเป็นทางการเมือง และความปลอดภัยของประเทศชาติมีมากขึ้น จึงได้ตั้งเมือง นครเขื่อนขันธ์ขึ้น (ปัจจุบันเป็นอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ) จึงกล่าวได้ว่า จังหวัดสมุทรปราการ หรือเมืองปากน้ำในปัจจุบันนี้มีประวัติและอาณาเขตของเมือง 3 เมืองรวมกัน คือ เมืองพระประแดง เมืองนครเขื่อนขันธ์ และเมืองสมุทรปราการ

สมุทรปราการในอดีต นับเป็นพื้นที่มาแล้วนั้น นักปราชญ์ทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีสันนิษฐานว่าบริเวณพื้นที่ของจังหวัดนี้ทั้งหมด ตั้งแต่ปากอ่าวไทยจนจรดพื้นที่ทางใต้ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นทะเลทั้งหมดมีเรือสำเภาจีนแล่นขึ้นไปถึงกรุงศรีอยุธยาได้โดยสะดวก ต่อมานานๆเข้าบริเวณแห่งนี้ดินเลนกลายเป็นที่ราบลุ่มอุดมสมบูรณ์ ทั้งมีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านไปออกทะเล การคมนาคมสะดวก ผู้คนจึงอพยพเข้าไปตั้งหลักแหล่งทำมาหากินมากขึ้นโดยลำดับ บริเวณลุ่มน้ำเจ้าพระยาทั้งหมดมาจนจรดปากอ่าวไทย เป็นเขตอาณาจักรทวารวดีและชนชาวทวารวดีในบริเวณนี้ส่วนมากมีเชื้อชาติไทย จากหลักฐานการขุดค้นพบซากโบราณสถานกลับพบโบราณวัตถุ มีตะเกียงสัมฤทธิ์ของชาวโรมันที่ตำบลพงตึก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ทำให้สันนิษฐานได้ว่า

บริเวณตำบลดังกล่าวและอาณาเขตใกล้เคียงคงจะเป็นเมืองท่าริมทะเลที่สำคัญของอาณาจักรทวารวดีคู่กับเมืองนครปฐม ซึ่งเป็นเมืองสำคัญริมทะเลอีกเมืองหนึ่งของอาณาจักรทวารวดีเช่นกัน

จึงพอสรุปได้ว่า อาณาจักรทวารวดีคงเป็นอาณาจักรที่รุ่งเรืองและมีอาณาบริเวณอยู่ในที่ราบลุ่มในแม่น้ำเจ้าพระยาทั้งหมดตลอดมาจนจรดอ่าวไทย ประชาชนพลเมืองคงมีเชื้อสายไทยมีความเจริญสูง ซึ่งอยู่ในราว พ.ศ. 1000 ถึง พ.ศ. 1300 ดังนั้นพื้นที่ของเมืองสมุทรปราการเดิมจึงอยู่ในอาณาจักรทวารวดีมาแล้วตั้งแต่ในสมัยโบราณ

ถ้าจะกล่าวย้อนหลังถึงขึ้นไปในอดีต สมุทรปราการมีประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่นำมากล่าวได้ละเอียด รวม 5 สมัยด้วยกัน คือ สมัยลพบุรี สมัยสุโขทัย สมัยกรุงศรีอยุธยา สมัยธนบุรี และสมัยรัตนโกสินทร์

### **สมัยลพบุรี**

ในสมัยขอมเรืองอำนาจ ได้ครอบครองอาณาจักรทวารวดี หลักฐานทางประวัติศาสตร์กล่าวไว้ว่า เมืองสมุทรปราการเคยเป็นเมืองหน้าด่านของขอม คือ ในราว พ.ศ.1400 อาณาจักรทวารวดีเสื่อมอำนาจลง ภายใต้นั้นขอมตั้งราชธานีอยู่ที่ “นครธม” ปัจจุบันอยู่ในกัมพูชาได้ขยายอำนาจมาปกครองดินแดนแถบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาไว้ทั้งหมดแล้วตั้งเมือง “ละโว้” (จังหวัดลพบุรีปัจจุบัน) เป็นราชธานีในกลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ทั้งได้ตั้งเมืองอโยธยา (จังหวัดพระนครศรีอยุธยาปัจจุบัน) และเมือง “พระประแดง” (เขตพระโขนง กรุงเทพฯ) เป็นเมืองหน้าด่านทางทะเล ซึ่งในสมัยนั้น เรียกปากน้ำต่อนั้นว่า ปากน้ำพระประแดง

การที่ขอมขนานนามเมืองหน้าด่านว่า “พระประแดง” นั้นมีเหตุผลชัดเจนอยู่มาก เพราะคำว่า “ประแดง” หรือ “บาแดง” แปลว่า “คนเดินหมาย คนนำข่าวสาร” ซึ่งหมายถึง เมืองพระประแดง เป็นเมืองหน้าด่าน ถ้ามีเหตุการณ์ใดๆเกิดขึ้นเป็นหน้าที่ของเมืองนี้จะต้องรีบแจ้งข่าวสารไปให้เมืองหลวง (ละโว้) ทราบโดยเร็ว จึงทำให้เชื่อว่า เมืองปากน้ำสมุทรปราการก็คงเป็นท้องที่ส่วนหนึ่งของเมืองพระประแดงด้วย

### **สมัยสุโขทัย**

ขอมครองอำนาจเหนืออาณาจักรทวารวดีเหนือลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “สุวรรณภูมิ” อยู่ชั่วระยะหนึ่งก็เสื่อมอำนาจลง คือในราว พ.ศ.1800 ไทยน้อยซึ่งอพยพทยอยมาจากตอนใต้ของจีนได้มาตั้งหลักแหล่งกระจายอยู่ตรงแถบตอนเหนือของลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาและเคยอยู่ใต้อำนาจของขอมในสมัยขอมเรืองอำนาจนั้นได้มีความเข้มแข็งสามารถรวบรวมกำลังขับไล่ขอมออกไปจากดินแดนบริเวณนั้นได้สำเร็จแล้วประกาศตัวเป็นอิสระตั้ง “กรุงสุโขทัย” (จังหวัด

สุโขทัยปัจจุบัน) เป็นราชธานี กษัตริย์พระองค์แรกที่ครอบครองกรุงสุโขทัยคือ “พ่อขุนศรีอินทราทิตย์” ทำให้ไทยเริ่มมีอำนาจในดินแดนแหลมทอง (สุวรรณภูมิ) และเจริญรุ่งเรืองขึ้นเป็นลำดับจนถึงรัชสมัย “พ่อขุนรามคำแหงมหาราช” กษัตริย์ผู้ทรงอนุภาพมาก สามารถต่ออาณาเขตสุโขทัยออกไปได้กว้างขวางที่สุด คือ ทิศเหนือจรดแคว้นลานนาไทย ทิศตะวันออกจรดเขมร (ซึ่งยังครองลุ่มแม่น้ำมูล) ทิศใต้ครอบครองตลอดแหลมมาลาญู ทิศตะวันตกครอบครองเมืองหงสาวดีของพม่าไปจรดอ่าวเบงกอล

### สมัยอยุธยา

ต่อมาในต้น พ.ศ.1890 พระเจ้าอู่ทอง ได้ทรงอพยพผู้คนจากสุพรรณบุรีมาสร้างพระนครขึ้นใหม่ที่ริมหนองโสน ชานานามว่า “กรุงเทพทวารวดีศรีอยุธยา” และทรงทำการราชาภิเษกขึ้นเป็นกษัตริย์ ทรงพระนามว่า “สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1” ประกาศเป็นอิสระไม่ขึ้นต่อกรุงสุโขทัย ทั้งได้แสดงอนุภาพยกไปตีเขมรได้เมืองนครธมอันเป็นนครหลวงของเขมรและดินแดนทางตะวันตกของเขมรทั้งหมด ส่วนหัวเมืองฝ่ายใต้อันเป็นอาณาเขตของกรุงสุโขทัยนั้น ก็ได้ขึ้นมาอยู่กับกรุงศรีอยุธยาทั้งหมด ตั้งแต่เมืองราชบุรี เพชรบุรี ลงไปตลอดแหลมมาลาญู (ประเทศมาเลเซียปัจจุบัน) ส่วนทางทิศเหนือ ได้เมืองลพบุรีซึ่งติดต่อกับอาณาเขตสุโขทัย

พระเจ้าอู่ทองได้โปรดเกล้าฯ ให้ตั้งเมืองหน้าด่านทั้ง 4 ทิศ คือ ทิศเหนือ เมืองลพบุรี ทิศตะวันออก เมืองนครนายก ทิศตะวันตก เมืองสุพรรณบุรี ทิศใต้ เมืองพระประแดง

เมืองหน้าด่านเหล่านี้ โปรดฯ ให้สร้างป้อมปราการที่มั่นคงแข็งแรงทุกเมือง แต่เมื่อถึงรัชสมัยของสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ พ.ศ.2091 เกิดสงครามช้างเผือกระหว่างไทยกับพม่า พระเจ้าตะเบ็งชเวตี้ ยกทัพใหญ่มาตีกรุงศรีอยุธยา ทางกรุงยกทัพไปตั้งรับทัพข้าศึกที่เมืองสุพรรณบุรี แต่ทันทกกำลังไม่อยู่ ทัพพม่าสามารถยกเข้ามาถึงชานพระนครได้ หลังจากพม่ายกทัพกลับไปแล้วสมเด็จพระมหาจักรพรรดิทรงเห็นว่า เมืองสุพรรณบุรี แม้จะมีค่ายคูประตูหอรบพร้อมก็ยังไม่สู้ใหญ่ไม่อยู่ ไม่มีประโยชน์ต่อการป้องกันศัตรูได้อีกแล้ว มีหน้าซำยังเป็นที่สำคัญข้าศึกพักอาศัยและรวบรวมไพร่พลเสบียงอาหารได้อีก จึงโปรดฯ ให้รื้อป้อมค่ายและกำแพงลงเสีย พร้อมทั้งป้อมกำแพงเมืองลพบุรีและเมืองนครนายกด้วย ให้คงเหลือไว้แต่เมืองพระประแดง สำหรับเป็นเมืองหน้าด่านทางทะเลเพียงแห่งเดียว

เมืองพระประแดง ตามที่ได้กล่าวมาแล้วแต่ต้นเป็นเมืองเก่าแก่นับพันๆปี ตามหลักฐานไม่ทราบแน่ชัดว่าเริ่มสร้างในสมัยกษัตริย์ขอมองค์ใด พอจะมีหลักฐานแน่ชัดในสมัยกรุงศรีอยุธยาเมื่อเองดังปรากฏในหนังสือ พระราชพงศาวดาร ฉบับพระราชหัตถเลขาว่า “เมื่อปีมะเมีย จุลศักราช 860

(พ.ศ.2051) ขุดชำระคลองสำโรง ได้เทวรูปทองสัมฤทธิ์ 2 องค์ ตรงที่คลองสำโรงต่อคลองทับนาง และเทวรูปนั้นมีอักษรจารึกชื่อว่า “พระยาแสนตา” และ “บาทสังขกร” อีกองค์หนึ่ง สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 โปรดฯให้สร้างศาลประดิษฐานไว้ที่เมืองพระประแดง (ยังเป็นเมืองอยู่ในสมัยนั้น) และต่อมา เมื่อสมเด็จพระมหาธรรมราชาครองราชย์สมบัติ พระยาละแวก เจ้าเมืองกัมพูชาได้ยกทัพเรือมาตีกรุงศรีอยุธยาในปีมะแม จุลศักราช 921 (พ.ศ.2120) แต่ตีไม่ได้ตั้งปรารภณา เมื่อล่าทัพกลับได้ให้เอาเทวรูป 2 องค์ที่เมืองพระประแดงไปเมืองเขมรด้วย

จึงทำให้เชื่อมั่นได้ว่า เมืองพระประแดง เป็นเมืองหน้าด่านทางทะเลที่สำคัญมาทุกยุคทุกสมัย เพราะเป็นเมืองที่อยู่ปากน้ำจรดอ่าวไทย

เมื่อกล่าวมาถึงตอนนี้ จึงเห็นได้ว่า “เมืองปากน้ำ” ซึ่งเรียกกันเป็นสามัญติดปากคนทั่วไป นั้นเดิมมิได้ตั้งอยู่ “ปากน้ำบางเจ้าพระยา” หรือตำบล “ปากน้ำ” ดังในปัจจุบันนี้ เพราะตามที่กล่าวมาแล้วว่าสมัยนั้น ปากน้ำของแม่น้ำเจ้าพระยา ลึกเข้าไปถึงบริเวณตอนใต้ของกรุงเทพมหานครคือ เขตพระโขนงในปัจจุบัน ต่อมาเมื่อชายทะเลแปรสภาพเป็นพื้นที่แผ่นดินทับถมดินเลนจนกลายเป็นที่ราบงอกออกมามากเข้า เมืองพระประแดงเดิม ซึ่งเคยเป็นเมืองปากน้ำก็ห่างไกลจากเมืองปากน้ำไกลไปทุกที เมืองพระประแดงจึงถูกโยกย้ายตำแหน่งที่ตั้งเพื่อความเหมาะสมกับฐานเมืองหน้าด่านทางทะเล ต่อหลังปรากฏว่าเมืองพระประแดงมาตั้งอยู่ที่ ตำบลราชบุรีบูรณะ (คนละที่กับเขตราชบุรีบูรณะกรุงเทพฯ) ตอนที่เคยเป็นสถานที่ตั้งสถานีบางนางเกรง สถานีรถไฟสายปากน้ำ (ทางรถไฟสายปากน้ำถูกรื้อเสีย ในสมัยรัฐบาล จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์) คือบริเวณที่ตั้งโรงเรียนเกริกวิทยาลัยในปัจจุบันนี้ ดังในสารานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน กล่าวไว้ดังนี้ “ต่อมาเมื่อ พ.ศ.2163 จึงปรากฏว่า มีเมืองพระประแดงตั้งใหม่ที่ตำบลราชบุรีบูรณะ อยู่ฝั่งตะวันออกของลำน้ำเจ้าพระยา (ราวสถานีบางนางเกรง รถรางสายปากน้ำ) ต่อมาเมืองพระประแดง น่าจะย้ายมาอยู่ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยาตามเดิม” ครั้งถึงสมัยกรุงธนบุรี สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ได้ทรงให้รื้อกำแพงเมืองเก่า เพื่อเอาอิฐไปสร้างราชธานีที่กรุงธนบุรี เมืองพระประแดงที่ราชบุรีบูรณะจึงหาหลักฐานไม่พบจนทุกวันนี้

ส่วนที่ตั้งอำเภอพระประแดงในปัจจุบันนั้น มิใช่เมืองพระประแดงเดิม หากเป็นเมือง “นครเขื่อนขันธ์” ซึ่งเริ่มสร้างในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ต่อมาสำเร็จเรียบร้อย ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ และต่อมาจึงเปลี่ยนชื่อเป็นเมืองพระประแดงหรือจังหวัดพระประแดงในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

สำหรับเมืองสมุทรปราการที่มีขึ้นในภายหลังนั้น นักประวัติศาสตร์และนักโบราณคดีสันนิษฐานว่า สร้างขึ้นในสมัยสมเด็จพระเจ้าทรงธรรมแห่งกรุงศรีอยุธยา (พ.ศ.2136-2171) เพราะ



หลักฐานจากหนังสือคำให้การชาวกรุงเก่าก็ออกชื่อเมืองสมุทรปราการในแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าทรงธรรมได้โปรดฯให้สร้างเมืองสมุทรปราการขึ้นที่บริเวณใต้คลองบางปลาгод ซึ่งอยู่ทางฝั่งตะวันตกหรือฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยา เพราะสมัยนั้นแถบบริเวณคลองบางปลาгодได้มีต่างชาติ ฮอลันดาซึ่งเข้ามาติดต่อกับค้าขายกับไทยตั้งแต่สมัยสมเด็จพระเอกาทศรถและได้รับพระราชทานที่ดินบริเวณเหนือคลองบางปลาгод เนื่องจากชนชาตินี้เข้ามาทำการค้าขายกับไทยตั้งแต่สมัยสมเด็จพระเอกาทศรถและได้รับพระราชทานที่ดินบริเวณเหนือคลองบางปลาгод เนื่องจากชนชาตินี้เข้ามาทำการค้าขายด้วยวิธีอันดี ประพฤติและวางตัวติดต่อกับคนไทยเป็นอย่างดี ทั้งทำความดีความชอบช่วยเหลือราชการแผ่นดินหลายอย่าง ฮอลันดาใช้สถานที่นั้นตั้งคลังสินค้าเป็นสถานีการค้าที่มั่นคงใหญ่โตคือเป็นทั้งคลังสินค้าและที่อยู่ของเจ้าหน้าที่อย่างพร้อมเพรียงเป็นสถานที่งดงามบริบูรณ์ด้วยเครื่องใช้ประจำวันที่ทันสมัย จนถึงยกย่องกันในหมู่ชาวฮอลันดาว่า “นิวอัมสเตอร์ดัม” นับตั้งแต่นั้นมาบริเวณวังปลาгодก็เจริญขึ้นตามลำดับประชาชนได้มาค้าขายติดต่อกับคลังสินค้าแห่งนี้มากขึ้นและตั้งบ้านเรือนร้านค้าขายตัวออกไปทุกที ดังนั้น สมเด็จพระเจ้าทรงธรรม ได้โปรดฯให้สร้างเมืองสมุทรปราการขึ้น ณ บริเวณดังกล่าวแล้ว

การที่สมเด็จพระเจ้าทรงธรรม ได้โปรดฯให้สร้างเมืองสมุทรปราการขึ้นในบริเวณฝั่งใต้คลองบางปลาгодนั้น นอกจากพระองค์จะทรงเห็นความสำคัญที่คนไทยจะทำการค้าขายกับฮอลันดา ซึ่งเป็นฝรั่งที่ก้าวหน้าทางการค้ามากที่สุดสมัยนั้นแล้ว ยังทรงเห็นความจำเป็นที่จะต้องสร้างเมืองหน้าด่านชายทะเลขึ้นใหม่แทนเมืองพระประแดง ซึ่งนับวันจะห่างไกลเมืองปากน้ำเข้าไปทุกที เนื่องจากชายฝั่งงอกออกไปเรื่อยๆทำให้พระประแดงลดความเหมาะสมที่จะเป็นเมืองหน้าด่านอีกต่อไป และเมื่อเมืองสมุทรปราการที่สร้างใหม่นี้อยู่ในทะเลและชัยภูมิที่เหมาะสมกว่าและเจริญกว่าจึงเป็นธรรมดาอยู่เองที่เมืองพระประแดงจะลดความสำคัญลงไป

ส่วนคลังสินค้า หรือ นิวอัมสเตอร์ดัมของฮอลันดา ดังนั้น ปรากฏว่าในรัชกาลกษัตริย์องค์ต่อมา ฮอลันดาไม่ได้มาค้าขายติดต่อกับคนไทย เนื่องจากไม่พอใจที่ไทยดำเนินการค้าขายเสียเองเป็นส่วนใหญ่และไทยได้สนิทสนมกับฝรั่งเศษมากขึ้นในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช จนมีเรื่องพิพาทกับฮอลันดา ฮอลันดาจึงได้ทอดทิ้งสถานที่คลังสินค้านี้ไป เวลานานเข้ากระแสน้ำได้ไหลพัดเซาะตลิ่งเข้าไปทุกที สถานที่แห่งนี้จึงได้พังทลายไปสิ้น

เมืองสมุทรปราการที่สร้างขึ้นในรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าทรงธรรมนี้เข้าใจว่าจะเป็นเมืองร้างในสมัยที่ไทยเสียกรุงศรีอยุธยาแก่พม่า ครั้งที่ 2 เมื่อ พ.ศ. 2310 และคงจะถูกพม่าทำลายยับเยินไปด้วยขณะนี้หาซากเมืองไม่พบ

### สมัยธนบุรี

เป็นระยะเวลาที่สั้นที่สุด เพราะเพียง 15 ปี เท่านั้น จึงไม่มีเหตุการณ์อะไรมากนัก เมื่อไทยเสียกรุงแก่พม่าครั้งที่ 2 ในพ.ศ. 2310 แล้วในปีเดียวกันนั่นเอง สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชก็ได้ทรงกอบกู้เอกราชไทยกลับคืนมาและได้ย้ายราชธานี จากกรุงศรีอยุธยา มาตั้ง ณ กรุงธนบุรี ซึ่งเป็นเมืองเล็กอยู่ริมฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยา เนื่องจากเป็นระยะเวลาที่ก่อสร้างสร้างตัวใหม่ๆ บ้านเมืองก็พินาศเสียหายมากมายทั่วไป ทั้งเป็นการเร่งด่วนในการก่อสร้าง สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชจึงโปรดฯให้รื้อกำแพงเมืองพระประแดงเดิมที่ราษฎรบูรณะไปสร้างกำแพงพระราชวังและสิ่งอื่นๆที่กรุงธนบุรี เมืองพระประแดงจึงสิ้นซากตั้งแต่นั้นมา

### สมัยรัตนโกสินทร์

ใน พ.ศ.2325 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ได้ทรงปราบดาภิเษกขึ้นครองราชสมบัติ และโปรดฯให้ย้ายราชธานีจากกรุงธนบุรี มาตั้ง ณ ฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยา ทรงขนานนามว่า “กรุงเทพมหานครอมรรัตนโกสินทร์ฯ” ต่อมาเมื่อเกิดเหตุขึ้น คือ “องเชียงสือ” ซึ่งเป็นหลานของกษัตริย์ญวนสมัยนั้น ได้หนีภัยการเมืองเข้ามาขอพระบรมโพธิสมภารอาศัยอยู่ในแผ่นดินไทยตั้งแต่ พ.ศ.2325 และพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกทรงพระกรุณาฯรับไว้และต้อนรับให้การเลี้ยงดูเป็นอย่างดี ภายหลังองเชียงสือเห็นว่าตนหมดภัยทางบ้านเกิดเมืองนอนแล้วจะทูลลากลับไปเกรงพระทัยจึงลอบลงเรือหนีไปทางปากน้ำเจ้าพระยา ความทราบถึงพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกและกรมพระราชวังบวรสุรสีหนาท กรมพระราชวังบวรฯ ทรงยกกองเรือตามไปแต่ไม่ทันกัน ทรงกริ้วมาก พอเสด็จกลับกรุงเทพฯก็ทรงทราบทูลแต่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกถึงการหนีกลับขององเชียงสือจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ประเทศไทยภายหลัง เพราะองเชียงสือมาอยู่เมืองไทยหลายปี ย่อมรู้ความตื้นลึกหนาบางของเมืองไทยได้ดี ถ้าองเชียงสือเป็นศัตรูของไทยเมื่อใด จะทำความยุ่งยากแก่การที่จะป้องกันเมืองเป็นอย่างยิ่ง เพราะไม่มีหัวเมืองชายทะเลที่มั่นคงแข็งแรงไว้รับทัพข้าศึก ทรงปรึกษาเห็นพ้องกันแล้ว พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกจึงโปรดฯให้กรมพระราชวังบวรฯลงไปสำรวจพื้นที่บริเวณปากแม่น้ำเจ้าพระยาทรงเห็นว่า บริเวณ “ลัดโพธิ์” (อยู่ระหว่างกรุงเทพฯกับสมุทรปราการ) มีชัยภูมิที่เหมาะสมแก่การสร้างเมือง จึงทรงทราบทูลขอพระบรมราชานุญาต แล้วรับบัญชาให้สร้างป้อมค่ายขึ้นที่ฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยา (ตรงข้ามอำเภอพระประแดงปัจจุบัน) 1 ป้อม ให้ชื่อว่า “ป้อมวิหยาคม” พอดีกับพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกเสด็จสวรรคต การสร้างเมืองจึงยังค้างอยู่

ดังนั้น เมืองพระประแดงใหม่ หรือมีอีกชื่อหนึ่งว่า “นครเขื่อนขันธ์” จึงเริ่มสร้างในสมัยรัชกาลที่ 1 นั่นเอง

สมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย พระองค์ทรงพระราชดำริว่า ที่บริเวณลัดโพธิ์ นั้นพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก มีพระราชประสงค์ที่จะสร้างเมืองไว้ป้องกันข้าศึกทางทะเลอีกเมืองหนึ่งแต่ยังคงค้างอยู่ เพียงได้ลงมือสร้างป้อมเท่านั้น การสงครามทางทะเลก็ไม่น่าไว้วางใจ ควรต้องทำให้สำเร็จ จึงโปรดให้สมเด็จพระอนุชาธิราช กรมพระราชวังบวรสถานมงคลเป็นแม่กองไปทำเมืองต่อโดยตัดเอาท้องที่แขวงกรุงเทพมหานครบ้างและแขวงเมืองสมุทรปราการบ้าง รวมกันตั้งขึ้นเป็นเมืองใหม่แล้วพระราชทานชื่อว่า “เมืองนครเขื่อนขันธ์” ให้ย้ายครัวมอญจากเมืองปทุมธานี มีพวกพระยาเจ่ง ในครัวมอญของพวกพระยาเจ่งนี้มีชายฉกรรจ์จำนวน 300 คน ลงไปอยู่ ณ เมืองนครเขื่อนขันธ์

การสร้างเมืองนครเขื่อนขันธ์นี้ ในพระราชพงศาวดาร รัชกาลที่ 2 พระนิพนธ์จากกรมพระยาดำรงราชานุภาพกล่าวไว้ว่า “การสร้างเมืองนครเขื่อนขันธ์สำเร็จ ได้ตั้งพิธีฝังอาถรรพ์ปักหลักเมือง ณ วันศุกร์ เดือน 7 แรม 10 ปีกุล สัปตศก จุลศักราช 1177 พ.ศ. 2385 ครั้งนั้น กรมพระราชวังบวรสถานมงคล ทรงสร้างพระอารามไว้ในเมืองพระราชทานนามว่า “วัดทรงธรรม” พระอุโบสถเป็นแต่เครื่องไม้ฝากระดานแล้วจึงโปรดฯตั้งสมิงทอมบุตรพระยาเจ่งซึ่งเป็นพระยารามน้องเจ้าพระยามหาโยธาเป็นพระยานครเขื่อนขันธ์รามัญราชชาติเสนาบดีศรีสิทธิสงครามเป็นผู้รักษาเมืองและได้ตั้งกรรมการพร้อมทุกตำแหน่งและเพื่อให้เมืองนครเขื่อนขันธ์มีความแข็งแรงมั่นคงเพื่อป้องกันข้าศึกทางทะเลจึงให้สร้างป้อมทางฝั่งตะวันออก 3 ป้อม คือ ป้อมปู่เจ้าสมิงพราย ป้อมปิศาจสิง ป้อมราหูจร เมื่อรวมทั้งป้อมวิทยาคม ซึ่งสร้างในรัชกาลที่ 1 ด้วยก็เป็น 4 ป้อม และให้สร้างทางฝั่งตะวันตกอีก 5 ป้อม คือ ป้อมแสงไฟฟ้า ป้อมมหาสังหาร ป้อมศัตรูพิฆาต ป้อมจักรกรดและป้อมพระจันพระอาทิตย์ ป้อมทั้งหมดนี้ชักปึกกาถึงกัน ช้างหลังเมืองก็ทำกำแพงล้อมรอบ ตั้งยู่ฉางตึกดิน และศาลาไว้เครื่องศาสตราวุธพร้อมทุกประการที่ริมแม่น้ำก็ทำ “ลูกทูนสายไซ” สำหรับชิงกันแม่น้ำ เอาท่อนซุงมาทำเป็นตันโกลนร้อยเกี่ยวเข้ากระหนาบเป็นตอนๆเข้าไปปักหลักระหว่างตันโกลนทุกช่อง ร้อยไซผูกทูนมั่นคงแข็งแรง

นอกจากนี้พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ได้โปรดฯให้ขุดลอกคลองลัดใหม่ที่เหนือคลองลัดโพธิ์ (เป็นคลองที่ขุดขึ้นในรัชสมัยของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท้ายสระแห่งกรุงศรีอยุธยา แต่ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ปรากฏว่าพอลถึงฤดูกระแสน้ำทะเลไหลบ่าเข้ามาถึงกรุงเทพฯทำให้เรือกสวนไร่นาของราษฎรเสียหายมาก จึงโปรดฯให้เปิดทำนบกั้นและถมคลองลัดโพธิ์ให้แคบลง) เรียกว่า คลองลัดหลวง โดยให้กรมพระราชวังบวรมหาเสนาณรงค์เป็นแม่กองควบคุมงาน คลองลัดทั้งสองให้เป็นประโยชน์และย่นระยะทางระหว่างปากน้ำกับกรุงเทพฯได้มาก เมื่อ

นครเขื่อนขันธ์จึงตั้งอยู่ระหว่างปากคลองลาดโพธิ์และคลองลาดหลวง สามัญชนนิยมเรียกชื่อเมืองนี้ว่า “ปากลาด” และอีกชื่อหนึ่ง และใน พ.ศ. 2365 ก็ได้โปรดฯให้สร้างป้อมเพชรหนึ่งขึ้นอีกป้อมหนึ่ง

ในการเสริมสร้างกำลังเพื่อป้องกันราชศัตรูทางทะเลในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยนั้นทำให้มีการตั้งและบูรณะเมืองขึ้นใหม่ถึง 2 เมือง คือ เมืองนครเขื่อนขันธ์ กับเมืองสมุทรปราการ สาเหตุที่ทำให้ต้องบูรณะเมืองสมุทรปราการใหม่นั้น เนื่องจากว่าพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงไม่ไว้วางใจญวนนัก เพราะญวนกับไทยมีเรื่องขัดใจกันบ่อยๆเนื่องจากไทยกับญวนต้องการเป็นใหญ่ในแผ่นดินเขมรเวณิญในเวลานั้น “องต่ากุน” ได้เป็นกษัตริย์ญวนและได้เกณฑ์ไพร่พลชุดคลองจัดตั้งต้นจากทะเลสาบเขมรมาออกทะเลที่เมือง “ไผทมาศ” หรือ “บันทายมาศ” ซึ่งปรากฏในตำนานการสร้างเมืองสมุทรปราการ พระราชพงศาวดารในรัชกาลที่ 2 ว่า “ได้ข่าวมาถึงกรุงเทพฯตั้งแต่ปีเถาะ เอกศกจุลศักราช 1181 ว่า องต่ากุน เจ้าเมืองเกณฑ์ไพร่พลญวนบ้าง เขมรบ้าง ผลัดละ 10,000 คน ให้มาชุดคลองแต่ทะเลสาบมาออกเมืองไปไผทมาศ เป็นคลองกว้าง 12 วา 7 ศอก ดังนั้นจึงทำให้ทางกรุงเทพฯ เห็นว่าถ้าญวนชุดคลองนี้เสร็จเมื่อใดก็จะเป็นเหตุให้ญวนสามารถยกทัพเรือลัดคลองนี้เข้ามาตีหัวเมืองชายทะเลของไทยได้ง่ายกว่าแต่ก่อนเพราะเมืองไผทมาศอยู่ใกล้กับหัวเมืองชายทะเลตะวันออกของไทย จึงทรงพระราชดำริว่าเมืองสมุทรปราการเดิมเคยเป็นเมืองหน้าด่านปากน้ำเจ้าพระยามาแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี บัดนี้ชำรุดทรุดโทรมมาก ประกอบกับแม่น้ำเจ้าพระยาตอนหน้าเมืองสมุทรปราการเดิมก็กว้างขวางมาก (ประมาณ 2 เท่า ที่เห็นอยู่ในปัจจุบัน) ถ้าข้าศึกยกทัพเรือมาก็อาจเล็ดรอดหรือตีหักเมืองนี้เข้ามาถึงที่กรุงเทพฯได้ง่าย จำเป็นที่ต้องสถาปนาเมืองสมุทรปราการเสียใหม่ให้มีป้อมปราการชายทะเลที่เข้มแข็งมั่นคงไว้ป้องกันให้เพียงพอ จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯให้พระเจ้าลูกยาเธอ กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ (พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว) กับเจ้าพระยาพระคลัง (ดิศ) เป็นแม่กองลงไปเป็นผู้ควบคุมการก่อสร้างเมืองสมุทรปราการ การสร้างดำเนินอยู่ประมาณ 3 ปี จึงแล้วเสร็จเมื่อ พ.ศ. 2365 มีป้อมปราการที่สร้างขึ้นทั้ง 2 ฝั่งแม่น้ำ จำนวน 6 ป้อมด้วยกัน ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยามี 2 ป้อม คือ ป้อมนาคราช อันเป็นป้อมปืนใหญ่และป้อมผีเสื้อสมุทร ซึ่งสร้างขึ้นที่เกาะกลางน้ำ ตรงข้ามกับป้อมนาคราช (ใกล้กับที่ประดิษฐานองค์พระสมุทรเจดีย์) ส่วนทางตะวันออก อันเป็นที่ตั้งทำการของเมือง มี 4 ป้อมด้วยกัน คือ ป้อมประโคนชัย ป้อมนารายณ์ปราบศึก ป้อมปราการ และป้อมกายสิทธิ์ ทุกป้อมซึกปีกกาถึงกัน

ในการสร้างเมืองสมุทรปราการ ครั้งนั้น สร้างตรงที่ “บางเจ้าพระยา” คือตำบลปากน้ำในปัจจุบัน อยู่ระหว่างคลองปากน้ำกับคลองมหาวงษ์ได้เริ่มทำพิธีฝังหลักเมือง เมื่อวันอาทิตย์ เดือน 4 ขึ้น 7 ค่ำ ตรงกับพุทธศักราช 2365 ครั้นถึงวันพุธ เวลาบ่าย 5 นาฬิกา 24 นาที ได้ฤกษ์เอาแผ่นยันต์

ทอง เงิน ทองแดง ดีบุก และศิลา ลงสู่ภูมิบาทแล้วยกเสาหลักเมือง พอถึงวันเสาร์เวลา 5 นาฬิกา 24 นาที ผังอาคารหลักเมืองและหลักเมืองนี้ ปัจจุบันอยู่ที่ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง (ใกล้ตลาดโต้รุ่ง) อันเป็นสถานที่สำคัญที่ชาวเมืองสมุทรปราการให้ความเคารพนับถือ เพราะถือว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์แห่งหนึ่งของสมุทรปราการ

สำหรับสถานที่สำคัญซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดสมุทรปราการ ก็คือ “พระสมุทรเจดีย์” หรือที่เรียกกันเป็นสามัญทั่วไปว่า พระเจดีย์กลางน้ำ ในระหว่างที่การสร้างเมืองสมุทรปราการยังไม่แล้วเสร็จ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยได้เสด็จพระราชดำเนินมาทอดพระเนตรการสร้างเมืองอยู่เสมอ ในโอกาสนั้นพระองค์ได้ทอดพระเนตรเห็นหาดทรายที่เกิดขึ้นที่ท้ายบ่อมีเชื้อสมุทรทรงมีพระราชดำริที่จะสร้างพระมหาเจดีย์ไว้เพื่อเป็นอนุสรณ์ โดยที่ทรงเห็นว่าการสร้างบ่อปราการนั้นก็เพื่อที่จะป้องกันข้าศึกศัตรูที่จะมาเข้ายึดบ้านเมืองแล้ว ยังเป็นการป้องกันบรรพบุรุษศาสนา สมณชีพราหมณ์ อาณาประชาราษฎร์ให้พ้นจากอริราชไพรีทั้งหลายแต่โดยเหตุที่ในขณะนั้นเกาะหาดทรายแห่งนี้ยังมีพื้นที่ไม่แน่นอนพอที่จะก่อสร้างสิ่งใดลงไปได้ ต่อเมื่อได้รจนการสร้างเมืองสมุทรปราการเสร็จแล้ว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้รับดำเนิการถมพื้นที่เกาะทันทีและให้พระราชทานนามว่าพระมหาเจดีย์ที่สร้างนั้นว่า “พระสมุทรเจดีย์” เป็นการล่วงหน้าไว้แต่การสร้างยังไม่ทันเรียบร้อย พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยก็เสด็จสวรรคตเสียก่อนในปีพุทธศักราช 2367

อนึ่ง ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ให้มีอุปฮาดเมืองนครพนมพาสมาศตรวจคนประมาณ 2,000 เศษ เข้าพึ่งพระบรมโพธิสมภาร ในปี พ.ศ. 2352 ได้โปรดฯ ให้ทำบัญชีสำรวจชายฉกรรจ์ จำนวน 860 คน แล้วทรงพระกรุณาโปรดฯ ให้ “ท้าวอินทสาร” (ท้าวอินทพิศาล) บุตรพระยาอุปฮาด เป็นพระยาปลัดเมืองสมุทรปราการ ดูแลพลพวกนั้นอยู่ที่สมุทรปราการ

สมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ มีเหตุการณ์ที่ทำให้ไทยไม่ไว้ใจญวนมากยิ่งขึ้น ทั้งเกิดกบฏเจ้าอนุวงศ์แห่งเวียงจันทน์ ยกทัพมากวาดต้อนครอบครัวไทยที่นครราชสีมาซึ่งปรากฏว่ามีวีรสตรีไทย คือ คุณหญิงโม ภริยาปลัดเมือง ได้หาอุบายต่อต้านเป็นสามารถจนเจ้าอนุวงศ์แตกพ่ายไป เมื่อสถานการณ์ไม่เป็นที่น่าไว้ใจเกิดขึ้นเช่นนี้ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงมีพระราชดำริที่จะเสริมสร้างเมืองสมุทรปราการให้มั่นคงเข้มแข็งยิ่งขึ้น

ใน พ.ศ. 2371 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาพระคลัง (ดิศ) เป็นแม่กองลงไปอำนวยการสร้างเมืองสมุทรปราการอีก 2 บ่อ คือ บ่อมปากกาต่อกับบ่อมประโคนชัย (สร้างในรัชกาลที่ 2) และบ่อมตรีเพชร ที่ตำบลนางเกรง อยู่ทางทิศเหนือของเมืองสมุทรปราการส่วนบ่อมปากกาอยู่ทางด้านทิศใต้

ใน พ.ศ. 2377 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้าน้องยาเธอ กรมพระยาเดชาดิศร เมื่อครั้งดำรงพระยศเป็นกรมขุนเดชาดิศรกับพระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นเสพสุนทร และพระเจ้าลูกยาเธอ กรมหมื่นนรงค์หริรักษ์ (ในรัชกาลที่ 1) เป็นแม่กองไปควบคุมการก่อสร้างป้อมที่สมุทรปราการอีก 2 ป้อม คือ ป้อมนารายณ์กักร และป้อมคงกระพัน ที่ตำบลบางปลากรด

ใน พ.ศ. 2388 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาคลัง (ดิศ) เป็นแม่กองลงไปควบคุมการก่อสร้างป้อมนาคราช ต่อเติมจากที่สร้างในรัชกาลที่ 2 และสร้างป้อมปีกกาพิภพสมุทร ซึ่งเป็นป้อมที่อยู่ทางฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยา และโปรดฯ ให้ปรับปรุงขยายป้อมผีเสื้อสมุทรที่สร้างไว้ที่เกาะกลางน้ำโดยให้ขยายปีกกาต่อป้อมออกไปอีกทั้งสองข้าง นอกจากนี้ยังให้นำศิลาก้อนใหญ่ๆ มาถมปิดปากอ่าวที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า 5 กอง เพราะแม่น้ำตอนนั้นกว้างขวางมากเรือสามารถแล่นเข้ามาได้ง่าย เมื่อถมเสร็จแล้วก็จะป็นร่องน้ำเดินเรือโดยเฉพาะ เพื่อเป็นการบังคับให้เรือขนาดใหญ่กินน้ำลึกต้องเดินตามร่องน้ำนั้น ร่องน้ำที่เกิดจากการทับถมหินนั้น เรียกว่า “ร่องน้ำโคลนทวาร” (จังหวัดสมุทรปราการ มี ป้อม 24 ป้อม มากกว่าจังหวัดชายทะเลอื่นๆ ในภาพคือ ป้อมผีเสื้อสมุทร)

ใน พ.ศ. 2391 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้านายวรวรรณ (สมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริวงศ์) เป็นแม่กองไปก่อสร้างป้อมที่ชายฝั่งซ้ายแม่น้ำเจ้าพระยา อีก 1 ป้อม เป็นป้อมขนาดใหญ่กว่าทุกๆ ป้อมที่สร้างมาแล้ว คือ ป้อมเสือซ่อนเล็บ สำหรับผู้บัญชาการกองทัพให้มาประจำอยู่ที่ป้อมนี้ ป้อมเสือซ่อนเล็บอยู่ทางตอนเหนือของเมืองสมุทรปราการ ที่ตำบลมหาหงษ์ (บริเวณโรงเรียนนายเรือในปัจจุบัน)

นอกจากทรงโปรดฯ ให้สร้างและต่อเติมป้อมปราการต่างๆ แล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเห็นว่าพระสมุทรเจดีย์ซึ่งจะเริ่มดำเนินการสร้างในสมัยรัชกาลที่ 2 นั้น เป็นปูชนียสถานที่สำคัญ และเพื่อให้เป็นไปตามพระราชประสงค์ของพระบรมชนกนาถที่ทรงพระราชดำริไว้ว่าจะสร้างขึ้นที่เกาะกลางน้ำหน้าเมืองสมุทรปราการ พระองค์จึงโปรดให้สร้างขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2370 โดยโปรดเกล้าฯ พระยาศรีธรรมโศกราช (น้อย ณ นคร) กับเจ้าพระยาคลัง (ดิศ) เป็นแม่กองควบคุมก่อสร้างสำเร็จ เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2371

สมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ได้ทรงโปรดเกล้าฯ ให้พระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นราชสีหวิกรม (พระองค์เจ้าชุมสาย ในรัชกาลที่ 3 ต้นตระกูลชุมสาย) เป็นนายช่างเจ้าพระยาโกษาธิบดี (ชำ บุนนาค) หรือเจ้าพระยาพิภพการวงศ์มหาโกษาธิบดี (บรรดาศักดิ์ในรัชกาลที่ 5) เป็นแม่กองควบคุมงาน พระยาอรรณนิกรและพระอมรมหาเดชควบคุมเลขทหารปืนใหญ่และทหารปืนใหญ่เมืองสมุทรปราการเป็นผู้ช่วยแม่กองทำการบูรณะ ดัดแปลง แก้ไขแบบและก่อสร้างเพิ่มเติม องค์พระสมุทรเจดีย์เป็นการใหญ่อีกครั้งหนึ่ง

การสร้างเมืองสมุทรปราการและการสร้างป้อมปราการตั้งแต่แผ่นดินของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 มาจนถึงรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 นับเป็นเวลานานถึง 70 ปีเศษ ทำให้บรรดาป้อมปราการต่างๆ ที่สร้างไว้แต่เดิมชำรุดทรุดโทรมมาก ไม่มั่นคงแข็งแรงพอที่จะป้องกันข้าศึกศัตรูที่จะมารุกรานได้ ประกอบกับขณะนั้นไทยมีเหตุการณ์วิวาทกับฝรั่งเศสซึ่งเกี่ยวกับดินแดนทางลุ่มแม่น้ำโขง ฝรั่งเศสพยายามที่จะแผ่อิทธิพลและล่าเมืองขึ้นทางแอฟริกาและเอเชีย นอกจากนี้พระองค์ยังเห็นว่าได้มีแผ่นดินยื่นงอกออกไปในทะเลที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า จึงทรงมีพระราชดำริที่จะสร้างป้อมขึ้นอีกป้อมหนึ่ง ทางปากน้ำเจ้าพระยา เพื่อเป็นป้อมชายทะเลที่มั่นคงแข็งแรง จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ทำการสร้างป้อมพระจุลจอมเกล้าขึ้น ในบริเวณดังกล่าวซึ่งทางฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยา และได้เริ่มสร้างเมื่อต้นปี พ.ศ. 2527 แล้วเสร็จเมื่อกลางปี พ.ศ. 2436 เป็นป้อมที่ทันสมัย ผู้ที่เป็นหัวแรงสำคัญในการสร้างป้อมพระจุลจอมเกล้าฯ ครั้งนั้นเป็นหน้าที่ของกรมทหารเรือโดยตรง

ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงโปรดฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกา เลื่อนเมืองสมุทรปราการขึ้นมีฐานะเป็นจังหวัดสมุทรปราการและเปลี่ยนชื่อเมืองนครเขื่อนขันธ์เป็นจังหวัดพระประแดงตามความหมายที่มีแต่ดั้งเดิม พอถึงปี พ.ศ. 2475 อันเป็นสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทั่วโลกเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ รัฐบาลต้องการประหยัดค่าใช้จ่ายแผ่นดิน จึงโปรดฯ ให้จังหวัดพระประแดงลงเป็นอำเภอไปขึ้นกับจังหวัดสมุทรปราการ ต่อมาในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 (พ.ศ. 2484 – 2487) ประเทศต้องเข้าสู่สงครามด้วยความจำเป็นและเป็นระยะที่เกิดภาวะทางเศรษฐกิจและความผันผวนทางการเมือง รัฐบาลจำเป็นต้องปรับปรุงระเบียบการปกครองเสียใหม่จึงได้ตราพระราชกฤษฎีกายกการปกครองของจังหวัดสมุทรปราการขึ้นกับจังหวัดพระนคร ในปี พ.ศ. 2586 ครั้งพอสงครามโลกสงบลง รัฐบาลได้ตราพระราชกฤษฎีกาประกาศตั้งจังหวัดสมุทรปราการขึ้นใหม่อีกครั้งหนึ่ง เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2489 โดยแยกการปกครองออกจากจังหวัดพระนครและตั้งเป็นจังหวัดสมุทรปราการจนกระทั่งทุกวันนี้

**บรรณานุกรม**



## บรรณานุกรม

- เกษม วัฒนชัย (2546) ธรรมนูญกับคอรัปชันในสังคมไทย กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์อัมรินทร์ปริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง
- เจริญพงษ์ วิญญูบุรุษ (2543) ธรรมนูญเพื่อการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี วารสารเพิ่มผลผลิต
- ไชยวัฒน์ คำชูและคนอื่นๆ (2545) ธรรมนูญ = Good Governance : การบริหารการปกครองที่โปร่งใสด้วยจริยธรรม กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์น้ำฝน
- เทศบาลนครสมุทรปราการ (2548) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์เทศบาลนครสมุทรปราการ (พ.ศ. 2548 – 2552) ม.ป.ท.
- ธงชัย สันติวงษ์ (2526) การบริหารงานบุคคล กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช
- ธนดล พระพุทธพงศ์ (2543) ปัญหาคอรัปชันกับ Good Governance วารสารนักบริหาร
- นพพล สุรศักดิ์รินทร์ (2547) การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- นฤมล ทับจุมพล (2546) แนวคิดและวาทกรรมว่าด้วย: ธรรมนูญแห่งชาติ ใน ธรรมนูญกับคอรัปชันในสังคมไทย กรุงเทพมหานคร สถาบันนิติทรรศน์
- นันทพล พงศธรวิสุทธิ (2548) บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับการสร้างระบบการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลสันนาเม็ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ รายงานการศึกษาระดับปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2542) การสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย กรุงเทพมหานคร วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
- บุญสม พัวศรี (2550) ความพึงพอใจของประชาชนในการจัดการขยะของเทศบาลตำบลบางกระพุ่ม รายงานการศึกษาระดับปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองส่วนท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และ บุญมี ลี (2544) รายงานการวิจัย เรื่อง ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล กรุงเทพมหานคร สถาบันพระปกเกล้า
- ประมวล รุจนเสรี (2542) การบริหาร-การจัดการที่ดี (Good Governance) กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์อัมรินทร์ปริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง

ประสาน ตั้งศิริมงคล (2550) ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อสภาเทศบาลและคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองบ้านโป่ง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่12) พ.ศ. 2546 (2546, 22 ธันวาคม) ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 120 (ตอนที่ 124ก)

มนตรี รุ่งแผน (2550) การศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับเทศบาลตำบลในจังหวัดลำปาง รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

เมธา สุวรรณสาร (2543) การกำกับดูแลกิจการที่ดีกับการบริหารความเสี่ยงขององค์กร วารสารนักบริหาร

ยุค ศรีอาริยะ (2542) ภูมิปัญญาบูรณาการ กรุงเทพมหานคร โครงการวิถีทรรศน์

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี (2545) การสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี สำนักงานก.พ. กรุงเทพมหานคร

รัชนา ศานติยานนท์และคณะ (2544) รูปแบบการบริหารจัดการที่ดีในมหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วนิดา แสงสารพันธ์ (2543) การบริหารจัดการแบบธรรมาภิบาล วารสารนักบริหาร

วรภัทร โดธนะเกษม (2542) "การสร้าง Good Governance ในองค์กร" วารสาร กสท. (ตุลาคม)

ศิรินารถ นันทวัฒน์ภิรมย์ (2547) การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามหลักธรรมาภิบาล อำเภอมืองลำพูน รายงานการศึกษาอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สามารถ อินตามูล (2548) การใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต5 วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สำนักนายกรัฐมนตรี (2542) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542

สุดจิต นิมิตรกุล (2543) กระบวนมหาดไทยกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ วารสารพัฒนาชุมชน

- โลมนัส ฅ บางช้าง (2543) Good Governance (การกำกับดูแลที่ดี) วารสารนักบริหาร
- อัจฉรา โยมสินธุ์ (2543) บรรษัทภิบาลกลยุทธ์ธุรกิจแบบยั่งยืน วารสารนักบริหาร
- อานันท์ ปันยารชุน (2542) มุมมองนายอานันท์ กรุงเทพมหานคร หนังสือพิมพ์มติชน
- อุทัย หิรัญโต (2525) เทคนิคการบริหาร กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์
- Barnard, Chester I. (1986). The function of the executive Cambridge: Havard University Press.
- Millet, John D. (1954). Management in the public service. New York: Mc Graw – Hill.
- Organization for Economic Cooperation and Development OECD (2542) ธรรมชาติกับ  
คอร์ปชั่นในสังคมไทย กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์อัมรินทร์ปริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง
- Peterson, Elmore and Plowman, Grosvenor E. (1953). Business Organization and Management Homewood. Illinois: Irwin.
- Ryan, T.A., and P.C. Smith. (1954). Principle of Industrial Psychology New York: The Mcnald.
- Simon, Herbert A. (1960). Administration behavior New York: The McMillan.
- Vroom, V.H. (1964) Work and Motivation Florida: Robert E. Krieger Publishing Co.

**ประวัติผู้ศึกษา**

<b>ชื่อ</b>	นางสาวภัทราภรณ์ สะอั่ง
<b>วัน เดือน ปี</b>	10 กุมภาพันธ์ 2524
<b>สถานที่เกิด</b>	เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร
<b>ประวัติการศึกษา</b>	บริหารธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ.2544 รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พ.ศ.2549
<b>สถานที่ทำงาน</b>	บริษัท จีอี มั่นนี่ ประเทศไทย
<b>ตำแหน่ง</b>	เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการฝ่ายป้องกันและตรวจสอบการทุจริต